

ČASOPIS MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY

vojenská mysl

PATNÁCTÝ ROČNÍK

1

Operace armády a frontu

Generálmajor Jan Voštera

V současné době vychází nová operační směrnice „Zásady vedení soudobých operací“ (front—armáda), která zahrnuje všechny poznatky a zkušenosti získané hlubokým vědeckým rozbořem charakteru soudobé války, způsobu jejího vedení, dále ze cvičení, z prověrek a zaměstnání ve štábech a vojscích států Varšavské smlouvy a především sovětských ozbrojených sil.

Směrnice je tedy vyjádřením soudobých zásad „socialistické“ vojenské vědy. Hned v úvodu chci říci, že v nové operační směrnici **nejsou** podstatné rozdíly v zásadách, které současně v naší armádě používáme. Je to pochopitelné, protože nové zásady nebo názory sovětské vojenské vědy přijímáme a aplikujeme vždy ihned do praxe.

Přesto se zastavím u některých statí této směrnice, **týkajících se útočné operace**, a ukáži, co v dílčích momentech nového přináší, jak tato ustanovení chápeme a hlavně jak je chceme aplikovat na naše konkrétní podmínky.

—☆—

Několik slov k samému úvodu směrnice.

Hovoří se v něm o válkách a jejich vzniku.

Připouští se rozpoutávání různých lokálních válek a dochází se k závěru, že „za současného poměru sil ve světě by nezbytně přerostla budoucí válka, podaří-li se ji imperialistům rozpoutat, co nejrychleji do světové války dvou mohutných koalic států...“

Jak se díváme na vznik příští světové války?

Ve světě je dnes několik ohnisek války. Je to např. prostor východní a jiho-východní Asie (Vietnam, Indonésie). Blízký východ, v Africe oblast Konga, dále oblast Kuby a konečně v Evropě Německo.

Každé z těchto ohnisek má svůj specifický ráz a zvláštnosti, charakterizované počtem a složením stran, zainteresovaných buď přímo nebo nepřímo na řešení sporných otázek; **ovšem jen jedno z nich se odlišuje zcela vyhraněně — Německo.** V této oblasti totiž (a to pouze v ní) **stojí ve všech zájmových sférách proti sobě dvě největší jaderné mocnosti — USA a SSSR.** A proto každé řešení německé otázky jinak, než cestou mírového jednání, musí zásadním způsobem ohrozit zájmy jedné z těchto stran.

Tato osobitá zvláštnost ohniska války v Evropě má své vyhraněné dopady zejména na způsob vzniku možné světové války.

Válečný konflikt, vzniklý v jednotlivých ohniscích války, může, ale **nemusí přejít ve válku světovou.** Myslím však, že tuto možnost musíme kategoricky vyloučit na středoevropském válečném poli. Vznikne-li válka přímo zde, pak to nebude lokální válka, která by se postupně rozrůstala, ale **bude to okamžitě válka světová.**

V závěru úvodu se ukazuje na možnost vedení války i bez použití nukleárních zbraní, zvláště pak případné lokální války.

Ano, plně to platí, pokud jde o lokální války v celosvětovém měřítku. Ovšem v podmínkách našeho konkrétního válčiště, právě proto, že zde stojí vedoucí nukleární mocnosti obou koalic bezprostředně proti sobě a nemůže jít nikdy o lokální válku — je zahájení i vedení války bez použití nukleárních zbraní v našem prostoru téměř vyloučeno.

Tento vážný závěr nám dává konkrétní orientaci, na jakou válku se připravovat a kam tedy položit úsilí v přípravě štábů i vojsk.

Učit se bojovat i „bez ZHN“ — bude nezbytné jen v nejnútnejším rozsahu, a sice proto, že i v jaderné válce mohou být směry nebo prostory, kde se z nej-různějších důvodů může dočasně bojovat bez ZHN.

Ovšem vždy tento boj bude inklinovat svým způsobem, organizací, tvorbou sestav atd. daleko více k podmínkám boje se ZHN a nebude mít charakter bojové činnosti ryze bez ZHN.

Bude proto správně zaměřovat přípravu jednoznačně na jadernou válku zahá-jencu s překvapením, na její počáteční období a netříštit úsilí na přípravu štábů a vojsk k bojové činnosti pro následující období války.

Důkladně prostudujeme 1. hlavu, osvětlující možný charakter příští války, hlavně z pohledu našich potřeb a naší konkrétní situace.

Zde je velký důraz kladen na prvek překvapení, „poněvadž imperialisté se budou snažit rozpoutat válku nenadálým útokem na Sovětský svaz a ostatní so-cialistické státy“. Kromě toho se uvádí, že světová válka může být „rozpoutána i pomocí lokálních konfliktů v jiných ohniscích, tj. může válka narůstat tím, že se jí budou postupně zúčastňovat další státy a nabude tak charakter světové války...“ To znamená prakticky — bez překvapení.

My se budeme jednoznačně orientovat na válku zahájenou s překvapením, jako nejhorší variantu možného zahájení.

Vznikne-li válka v našem prostoru, pak to bude válka zahájená agresorem se snahou o dosažení maximálního překvapení — což pro nás znamená připravovat opatření k válce k této variantě jejího vzniku.

Narůstání lokální války z některého mimoevropského ohniska ve světovou by bylo pro nás podstatně výhodnější — dávalo by totiž možnost včas uskutečnit všechno potřebné k zahájení války.

My proto neopomíjíme učinit přípravy odpovídající i tomuto vzniku světového konfliktu — ovšem i tak — přeskočí-li z některého mimoevropského ohniska až k nám, stane se od toho okamžiku válkou světovou a nukleární. Pak ovšem nejde o válku zahájenou s překvapením, poněvadž ta doba (být sebekratší), které by bylo třeba na přeskočení války k nám, by umožnila učinit takové přípravy, jež by překvapení, hlavně ve strategickém měřítku, vyloučily.

V nové směrnici je velmi správně podtržen rozhodující význam počátečního období pro průběh a výsledek války. Toto období má opět zvláštní význam v našich konkrétních podmínkách. Ustanovení směrnice podtrhuje důležitost, abychom k bojové činnosti měli připraveno skutečně maximum sil a prostředků, které potřebujeme ke splnění úkolu. To znamená, že bojové činnosti v počátečním období války se nezúčastňují libovolné síly a prostředky, ale naopak — vycházíme z toho, aby bylo ve stále pohotovosti takové množství sil a prostředků, které by úkol, zejména v první fázi, splnily. A v tom je v našich podmínkách podstatný rozdíl. Na řešení těchto složitých otázek by se měly podílet všechny stupně velení. Na válečných počtech nyní, v míru, armádu mít nemůžeme — jak tedy přistupovat

v dané situaci s danými počty k tomu, aby tato typicky naše problematika byla co nejlépe vyřešena? To je právě oblast, která chce konstruktivní a iniciativní přístup nás všech.

Hodnotí se dále, že v podmínkách počátečního období války má prvořadý význam rychlost a rozhodnost činnosti každého operačního svazu. U nás bychom měli tento prvořadý význam v rychlosti a rozhodné činnosti **od samého začátku války vidět ne u stupně svaz, ale u prvosledových pluků a svazků, na nichž závisí počáteční úspěch v boji.** Proto výchovu zaměřujeme k maximální iniciativě, rozhodnosti a samostatnosti, **právě na těchto stupních velení.**

Velkého významu v tomto období nabývá průzkum na všech stupních. Právě na samém počátku tohoto období potřebujeme včas a dostatek zpráv o přípravách nepřítele k zahájení bojové činnosti, o jeho zbraních hromadného ničení, jeho zámyslech atd. A proto všestrannou připravenost, vycvičenost i vybavení nejmodernější technikou budeme řešit právě v průzkumných prostředcích na všech stupních velení, a to stupněm pluku počínaje.

Rovněž mobilizační rozvinutí vlastních ozbrojených sil má svůj specifický charakter. Mobilizace bude probíhat ve velmi složitých podmínkách, které si dnes ani dobře neumíme představit. Budeme proto hledat ty nejjednodušší formy zmobilizování vojsk. Půjde např. o to, aby u svazků (útvárů), které budou plnit úkol co nejdříve, se mobilizační rozvinutí řešilo — přímým nástupem záloh bezprostředně z místa posádky daného útvaru nebo zařízení — a to formou, která by prakticky odpovídala systému činnosti po bojovém poplachu vojsk.

Velmi vážnou statí je **oblast udržení stálé bojové pohotovosti ozbrojených sil.** Bojová pohotovost má bezprostřední souvislost se způsobem zahájení příští možné války. Dospěli jsme k závěru, že je třeba se připravovat k zahájení války s překvapením. Proto požadavek bojové pohotovosti musí být této zásadě podřízen. Půjde hlavně o to, abychom pochopili, že v našich podmínkách, ve vojscích, štábech a zařízeních musíme řešit a prosazovat některé oblasti bojové pohotovosti v podstatně jiném duchu a smyslu, než jsme to dosud dělali. Jde o **diferencované řešení otázek bojové pohotovosti.** Např. zvlášť stanovíme úkoly bojové pohotovosti u těch vojsk, kde je skutečně **stálé bojové pohotovosti potřeba** a u ostatních vojsk stanovíme takový stupeň bojové pohotovosti, který jim po předchozím doplnění umožní splnit plánované úkoly. S tím pak souvisí řada dalších momentů (pronikání signálů, opuštění posádky, množství a stav zásob, bojová příprava atd.), které je třeba přehodnotit v řešení všech otázek bojové pohotovosti a podřídit základní potřebě — být připraveni vést bojovou činnost v podmínkách pravděpodobného vzniku války na našem válčišti.

Měli bychom se nad těmito problémy hluboce zamýšlet a hledat tu nejvhodnější aplikaci uvedených zásad ve směrnici na naše podmínky, což se rozhodně musí projevit v přípravě našich štábů a vojsk na plnění úkolů příští možné války.

Ve statí o velení je zajímavý článek, který dává možnost velitelům dávat bojové úkoly přímo nebo vydávat krátké rozkazy, nařízení a **signály s využitím technických pojtek.** V čem je to nové? To vidím v různorodosti připouštěných způsobů vydávání bojových úkolů, kde **jde hlavně o rychlost proniknutí bojových úkolů.** To je prvořadé a způsob, jakým se toho dosahuje, se **podřizuje jednoznačně požadované rychlosti proniknutí.** Proto směrnice připouští i signály, krátké rozkazy a nařízení apod. z úrovně frontu a armády, aby se právě té rychlosti dosáhlo.

Pro nás to znamená, abychom na všech stupních promysleli a zhotovili takové pomůcky (**hlavně signální tabulky**), které by požadavku rychlosti plně odpovídaly **při zachování základních požadavků utajení**. Za vhodnost toho nebo onoho materiálu, používaného jako pomůcky k velení, i za stupeň utajení, odpovídá velitel a náčelník štábu a ne náčelníci 6. oddělení. Velitelé a náčelníci štábů tudíž mají nejen právo, ale povinnost tyto otázky řešit.

Významné místo v první hlavě zaujímá všestranné a pečlivé zabezpečení bojové činnosti, které je vyjádřeno jako jedna z hlavních povinností velitelů a štábů. Zvláště se podtrhuje skutečnost, že součástí zabezpečení bojové činnosti je i tylové zabezpečení. I zde budeme vhodně vybírat to, co je typické pro naši armádu a pro naše štáby. Rozhodně na prvním místě zabezpečení bojové činnosti vidíme průzkum, jeho organizaci, jeho vybavení a vycvičenost všech průzkumných orgánů až do nejnižších stupňů. Znovu podtrhuji, že je třeba mít v nejvyšší pohotovosti především ty průzkumné prostředky, které mají zásadní vliv na samý začátek bojové činnosti a tím na jeho úspěch nebo neúspěch.

Z ostatních druhů zabezpečení bojové činnosti jsou v našich podmínkách důležité zvláště protivzdušná obrana vojsk, ochrana proti mnohostranným účinkům zbraní hromadného ničení (ještě se k ní vrátím) a zabezpečení širokého manévru vojsky i prostředky. Na ně klademe v jejich struktuře, vybavení a připravenosti především maximální důraz.

V třetí hlavě, pojednávající o zásadách operací pozemních vojsk, věnujeme pozornost statí o raketovém vojsku operačně taktického určení a jeho významu. Tyto prostředky se hodnotí jako základní pro použití jaderných zbraní a ničení a umlčování prostředků jaderného napadení i důležitých uskupení vojsk a tylových objektů v celé hloubce nepřátelského uclnění. V těchto prostředcích vidíme **základní palebnou hodnotu pozemních vojsk v pozemní operaci**. Nově je i formulován hromadný, skupincový a jednotlivý jaderný úder.

Hromadný jaderný úder je charakterizován jako úder, který se uskutečňuje v **nejkratší možné době**, a to **takovým počtem jaderných prostředků, které zabezpečují vyřazení jednoho velkého nebo několika uskupení a jiných důležitých objektů nepřítele, rozmístěných v daném prostoru**.

Skupincový jaderný úder chápeme jako **současný úder několika jadernými prostředky na důležitý objekt nepřítele, který není možno zničit jedním nábojem o velké mohutnosti** a i v tom případě, ohrožuje-li použití takového jaderného náboje bezpečnost vlastních vojsk.

Jednotlivý jaderný úder použijeme **na jeden cíl nebo skupinu cílů tehdy, kde jeden jaderný náboj zabezpečuje stanovený stupeň ničení**.

Zde se vychází zřejmě z nových kvalit kilotonáže, tj. ničivých účinků použitých jaderných úderů k tomu, aby byla přehodnocena charakteristika, zda jejich použití vyjadřuje hromadný, skupinový anebo jednotlivý jaderný úder. Půjde o to, abychom v praxi správně aplikovali toto nové stanovení charakteristik jednotlivých úderů.

V této statí je zvláště podtržena úloha velitele při použití jaderných zbraní. Velitel fronty to je, který určuje úkoly pro jaderné zbraně v operaci, stanoví počet munice pro podřízené svazy apod. (jak je to v operační směrnicí). Nebývá tomu vždy tak v našich štábech. Stojí za povšimnutí rovněž jednoznačná formulace úkolů štábu fronty v souvislosti s použitím jaderných zbraní a formulace úlohy a povinnosti štábů raketových vojsk a dělostřelectva.

Na boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele je kladen ještě daleko větší důraz, avšak zásady, které pro boj se zbraněmi hromadného ničení známe, zůstávají v platnosti. To ovšem nemění nic na faktu, že boj se zbraněmi hromadného ničení stále zůstává velmi vážným faktorem boje s nepřítelem a že mu musíme na všech stupních věnovat maximální pozornost.

Ještě několik slov k ochraně proti ZHN. Ve směrnici je považována za jeden z nejdůležitějších prvků zabezpečení bojové činnosti vojsk. Je to zřejmě proto, že podstatným způsobem ovlivňuje bojeschopnost bojujících vojsk. Určitá změna je již v samém názvu (Ochrana vojsk a týlových objektů proti ZHN; dřívejší — ochrana proti jaderným zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení).

Dnešní název tedy daleko více přibližuje ochranu těm, pro které má rozhodující význam — vojska a týl.

Další dílčí úpravy v této oblasti proti dnes platným normám jsou tyto:

Neuvádí se jako součást ochrany proti ZHN opatření ke **zjištění a zničení prostředků hromadného ničení nepřítele**. Opatření související se zjištěním a zničením prostředků hromadného ničení nepřítele jsou ve směrnici uvedena samostatně. Tzn., že aktivní prvek je teď správně vydělen a není zahrnován do pasivních opatření. To má samozřejmě důsledky při praktickém řešení těchto otázek.

Dílčím způsobem jsou upraveny změny prostoru rozmístění vojsk. Proti dřívější formulaci „občasně změny v prostoru rozmístění vojsk v rámci atomového manévru“ se nyní **prosazuje periodická změna, tj. pravidelná změna prostoru rozmístění vojsk jako zabezpečení před možným úderem nepřítele**. Tuto pravidelnost musíme dostat „do krve“. Nebyla výjimka, že štáby i vojska zůstávaly i několik dní v jednom prostoru a manévr nejen pravidelně neuskutečňovaly, ale přímo podečňovaly.

Opatření proti zbraním hromadného ničení jsou rozšířena: Zahrnují i **volbu nejúčelnějších způsobů pro překonávání zamořených pásem a prostorů a zabezpečení ochrany vojáků při dlouhodobé činnosti v zamořeném terénu**. Vychází se zřejmě z toho, že v příští válce budou běžným zjevem obrovské plochy s radioaktivním zamořením a proto je správně prosazováno v rámci OPZHN i řešení nejúčelnějšího způsobu pro překonávání těchto pásem. Současně však při nutnosti překonávat tyto prostory se vyžadují opatření k zabezpečení ochrany vojsk při dlouhodobé činnosti v zamořeném terénu. Dlouhodobé činnosti v zamořených prostorech se v soudobých operacích nevyhneme. S hledáním konkrétního řešení je samozřejmě spojena velká tvůrčí práce štábů všech stupňů a mohu říci, že v tomto směru jsme prozatím velmi málo udělali. Zdánlivě se nabízí „okamžité řešení“ spočívající ve slovech — „s tím přece nejde nic dělat“. Ovšem je to v soudobé válce vážný problém, který může podstatným způsobem ovlivnit schopnost plnit i splnit daný úkol. Proto v žádném případě to není záležitost jen příslušníků chemického vojska, ale především velitelů a vševojskových štábů, kteří budou uvádět tato ustanovení v těsné součinnosti s druhy vojsk a služeb do praxe.

Dále je jako jedno z opatření zahrnována **příprava komunikací pro manévr vojsk zabezpečující včasnost zasazení sil jak ve směru k frontě, tak podél fronty** k řešení nenadálých situací. Tento nový požadavek má svůj základ v řadě zkušeností z různých zaměstnání, kdy se ukázalo, a mnoho z nás to pocítovalo, že radiační situace bránila, kromě jiného, i manévru vojsk proto, že na komunikacích nebyly vytvořeny podmínky k vyloučení anebo snížení důsledků jejich

zamoření. A proto při studiu těchto ustanovení nové směrnice budeme hledat, jak prakticky přípravu komunikací zabezpečit.

Dále je zahrnuta stálá kontrola radioaktivního ozáření osob, což samo o sobě rovněž potvrzuje, že v příští válce bude ve značném rozsahu toto zamoření existovat a je třeba s ním jako se zákonitým průvodním zjevem soudobé bojové činnosti počítat. Ovšem v tom smyslu, aby byla neustále zabezpečena kontrola radioaktivního zamoření osob a mohla být tak přijímána opatření, která by zabezpečovala bojeschopnost vojsk v těchto prostorech. Nová jsou i požadovaná **zdravotnicko-hygienická a speciální preventivní opatření nejen ve vojscích, ale i u místního obyvatelstva.** Je to zákonitý požadavek, protože nelze předpokládat, že by v zamořeném prostoru mohla být přijímána opatření jen vůči vojskům a ne i pro místní obyvatelstvo. Nákaza by se totiž soustavně přenášela a rozšiřovala dále, a to i do vojsk. V našich plánech a opatřeních, která jsou procvičována na různých zaměstnáních, budeme i s tímto momentem, který rozšiřuje preventivní ochranu a opatření zdravotnicko-hygienická na širší okruh lidí, počítat, plánovat je a řešit.

Všechna ostatní základní ustanovení ochrany proti ZHN jsou shodná s dřívějšími. Tato budeme ve spojitosti s uvedenými novými požadavky komplexně při všech zaměstnáních procvičovat a konkrétní opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení prakticky aplikovat.

Tato stať je rozšířena i na opatření související s teritoriem, kde opatření k ochraně vojsk a týlových objektů proti ZHN se plánují a uskutečňují v úzké součinnosti se štáby, silami a prostředky civilní obrany. Mohu potvrdit, že tato praxe u nás již několik let úspěšně probíhá a budeme ji v dalším jenom prohlubovat jak po organizační stránce, tak i v obsahové náplni vzájemné součinnosti. Ve směrnici je dále jednoznačně stanoveno, že **operační správa, štáb týlu a chemické vojska vedou mapy radiační a chemické situace.** Dříve v žádných základních předpisech tato konkretizace nebyla. To, že se toto ustanovení objevuje v nové směrnici, je důsledkem několikaleté praktické činnosti v různých štábech a samozřejmě i v našich. U nás např. ve štábech frontu i vševojskových armád se mapy radiační a chemické situace takovýmto způsobem vedou.

Své místo ve směrnici má i ta část, která uvádí, že opatření k ochraně týlu proti zbraním hromadného ničení **plánuje zástupce velitele pro týl společně se štábem frontu anebo armády.** Vyplývá to z toho, že sil i prostředků týlu jak na stupni frontu, tak na stupni armády je tolik a jsou na tak širokém prostoru rozmístěny, že vševojskový štáb ať frontu nebo armády nemůže řešit konkrétní opatření k jejich ochraně. **Tato povinnost se jednoznačně ukládá zástupci velitele pro týl, který je povinen opatření k ochraně plánovat společně se štábem frontu, aby prostředky pro ochranu byly využity maximálně efektivně (je jich málo).** Za řízení náčelníka frontu nebo náčelníka operační správy se koordinují vzájemně požadavky mezi vojsky frontu a zařízeními i útvary týlu frontu.

Hlava 4 pojednává o organizaci a vedení útočné operace. Některé údaje zasluhují naši pozornost při jejich aplikaci na naše vojska.

Rozmach frontové operace zůstává co do hloubky úkolů a šířky pásma nezměněn. V určitém smyslu se upravuje tempo útoku vojsk v operaci, které může dosahovat do 100 km za den. V nedávné době jsme počítali s maximálním tempem do 80 km za den. Nový údaj vychází zřejmě ze zvýšených účinků úderů zbraní

hromadného ničení, zvláště po prvním hromadném úderu a dalších úderech v počátečním období války, kterými se vytvářejí při dobré organizaci bojové činnosti příznivé podmínky k dosažení tak vysokého tempa.

V nové směrnici se ustupuje od dřívějšího nazvání „směr rozhodující činnosti“ a používá se znovu „směr hlavního úderu“. I když je to formální úprava, přesto má pro jednotné vyjadřování na všech stupních velení určitý význam.

Ve statí příprava útočných operací je jednoznačně stanoveno nejen co je obsahem operační směrnice, ale i pořadí jednotlivých jejích údajů v této směrnici. V posledních letech byl soustavný spor o to, v jakém pořadí uvádět úkoly raketového vojska, úkoly vševojskových armád a úkoly letecké armády. V nové směrnici je to jednoznačně stanoveno. Po úkolech sousedů a rozhraní s nimi jako třetí bod operační směrnice jsou nejdříve uvedeny úkoly vševojskových armád s uvedením rozhraní mezi nimi a teprve potom úkoly raketového vojska frontu (armády) a úkoly letecké armády jako další.

To v žádném případě ovšem neznamená, že by snad úloha raketového vojska frontu a armády byla v nějakém smyslu podceněna, popřípadě nedoceněna. Logičtější je, že jsou uváděny nejdříve úkoly vševojskových armád a teprve jako další bod úkoly raketového vojska, které tyto stanovené úkoly vševojskovým armádám rozhodujícím způsobem nejen ovlivňují, ale napomáhají k jejich splnění. To je zdánlivě rovněž formální zjev — uzpůsobení jednotlivých bodů operační směrnice. Přesto je důležité, aby tyto dokumenty měly svůj logický sled. Takto upravený sled operační směrnice skutečně vystihuje to, co od tohoto dokumentu očekáváme.

Dále se zastavím u plánu operace. Obsah plánu operace zůstává podle nové směrnice vcelku tentýž. Nové v něm můžeme hodnotit **vyjádření úkolů použití chemických zbraní** — to znamená aktivní vyjádření použití chemických zbraní, které dosud v našich plánech operace buď vůbec nenacházelo místo, anebo takové, které bylo v určitém smyslu potlačováno. Budeme proto v naší další práci s tímto prvkem počítat a úkoly použití chemických zbraní v součinnosti s ostatními druhy vojsk a služeb plánovat.

Velmi cenným je i ustanovení, které naprosto jednoznačně určuje, co kromě grafické části plánu operace má ještě na plánu být. Uvedené údaje v nové směrnici jsou v plném souladu i s nově připravovanou směrnici pro polní službu štábů, kde se uvádí, že **plán operace má být bez zbytečných tabulek a bez zbytečných nálepek, tj. údajů nalepovaných na mapu**. Chci upozornit zvláště na poslední fakt. Je v zásadním rozporu se zásadami utajení nalepovat jakékoli údaje na plán operace na kterémkoli stupni velení. Je totiž vždy možné, při sebelepším zajištění a opatrnosti, že se takto nalepený údaj může ztratit. Dostal-li by se takový údaj do rukou nepřítele, mělo by to nedozírné následky. Na plán operace budeme proto uvádět jen **požadované údaje, a to formou tabulek, kreslených nebo psaných přímo na plán**.

Důležité ustanovení je, že plán operace schvaluje velitel toho stupně velení, který plán zpracovává, tj. plán operace frontu schvaluje velitel frontu, plán operace armády schvaluje velitel armády a nikoli starší náčelníci anebo velitelé, jak tomu bylo doposud. Odlišujeme však plán operace od „rozhodnutí“ ať už velitele frontu nebo velitele armády, která schvaluje vždy nadřízený — to znamená — rozhodnutí velitele frontu — hlavní velitel a rozhodnutí velitele armády

— velitel frontu. Toto je nutno jednoznačně zabezpečit při všech našich praktických zaměstnáních.

Za zmínku stojí též stať, pojednávající o rozvinutí prvků velení v útočné operaci na stupni frontu anebo armády. Pokud jde o samotné prvky, není nových údajů. Zůstává velitelské stanoviště, předsunuté velitelské stanoviště a týlové velitelské stanoviště. Velitel frontu **zpravidla velí z velitelského stanoviště.**

Směrnice uvádí, že velitel frontu může velet i z předsunutého velitelského stanoviště, ale jednoznačně formuluje, za jaké situace to bude. **I v tomto případě zůstává hlavním místem velení velitelské stanoviště. Je to za prvé proto, že jen z tohoto místa velení je zabezpečeno všestranné spojení jak k podřízeným, tak k sousedům a k nadřízenému, což z předsunutého velitelského stanoviště nelze zabezpečit, a za druhé proto, že místo velitele frontu, ale i armády, pokud je na předsunutém velitelském stanovišti, je dočasně. Je žádoucí, aby velitel se zdržoval více na tom místě, kde mají zaručeno naprosto bezpečné spojení — a tím je jediné velitelské stanoviště. V této souvislosti se chci zmínit ještě o převzetí velení předsunutým velitelským stanovištěm v případě vyřazení velitelského stanoviště. Myslím, že v případě vyřazení velitelského stanoviště zbytek štábu, včetně velitele, pokud zůstane nedotčen, uchýlí se především na týlové velitelské stanoviště, které jako jediné po velitelském stanovišti má vytvořeny tytéž podmínky spojení jako velitelské stanoviště. To znamená, že i z týlového velitelského stanoviště je možno dosáhnout spojení jak k podřízeným, sousedům, tak k nadřízenému. Zdůrazňuji to proto, že tyto podmínky nejsou vytvořeny na předsunutém velitelském stanovišti. Proto správná metodika velení z různých prvků VS by mohla být tato:**

Po vyřazení velitelského stanoviště převezme dočasně velení týlové velitelské stanoviště do doby, než nadřízený vytvoří podmínky k tomu, aby mohl nově organizovat velitelské stanoviště — a to v prostoru předsunutého velitelského stanoviště. Čili předsunuté velitelské stanoviště přejímá velení až tehdy, když jsou vytvořeny podmínky pro nové rozvinutí velitelského stanoviště v rozsahu, jakém se od velitelského stanoviště očekávají. **Chť velet z předsunutého velitelského stanoviště jen s těmi prostředky, které na něm jsou, je podle mého soudu nereálné.**

Ve stati „vedení útočných operací“ jsou rozváděny různé formy a způsoby útočné operace v počátečním období války. Řada ustanovení je v plném souladu s používanou praxí na všech stupních velení naší armády. Chci však upozornit na ustanovení, týkající se přesunu vševojskové nebo tankové armády druhého sledu frontu při jejím zasazení. Především se zdůrazňuje potřeba přesunu této armády podle možností v noci. Já myslím, že **tímto způsobem v našich podmínkách budeme zásadně přesunovat naše druhé sledy všech stupňů velení.** Pro přesuny ve dne jednotlivými svazky a útvary (zmínka ve směrnici), nejsou v našich podmínkách dost dobré možnosti. Denní přesun svazku znamená velkou úhrozu samé existence tohoto svazku, proto v naší přípravě bylo by vhodné uvažovat pouze noční přesuny.

Dále se určuje pro přesun armády pásmo, které má umožňovat **vyčlenění několika os přesunu pro každou divizi 1. sledu a tím rozptýlení pochodové sestavy.** Toto velmi často podceňujeme. Šmahem bereme normu na svazek dvě komunikace a neuvažujeme, že je to z hlediska požadovaného rozptýlení pochodové sestavy málo. Proto je velmi správné ustanovení směrnice o několika osách

přesunu pro každou divizi 1. sledu. Jedině to nám zabezpečí, abychom uchránili divize v největším stavu bojeschopnosti.

Celá stať je věnována střetnému sražení. Tomuto druhu bojové činnosti právě v našich podmínkách bychom měli věnovat největší pozornost a studium skutečně aplikovat maximálně do praxe výcviku našich štábů a vojsk. Je to proto, že v našich podmínkách půjde ve většině doby počátečního období války o stálá střetná sražení, anebo střetné boje. Tato forma bojové činnosti je totiž typická pro počáteční období, kdy obě strany se snaží za každou cenu strhnout iniciativu na sebe a získat tak předpoklady úspěšných bojů v počátečním období a tím konec konců i úspěchů v celé válce. **Frontová operace počátečního období války bude proto prakticky jedním střetným sražením, skládajícím se ze střetných sražení armád a střetných bojů divizí se všemi typickými projevy, které střetné sražení má vůbec, a v krajně nejasné situaci samého začátku války zvláště.** Naše štáby a vojska budou se především připravovat na vedení střetných sražení a střetných bojů jako základní formy útočných operací a bojů v počátečním období války.

U někoho vzbudí možná úsměv, proč se v operační směrnici objevují námořní výsadekové operace a zvláštnosti útočných operací v horských prostorech, v pouštích a v severních prostorech. Nechci tvrdit, že bychom se měli prvořadě připravovat k bojové činnosti v těchto pro nás zvláštních podmínkách. Jsme však součástí armád Varšavské smlouvy, které musí být ve všech těchto prostorech připraveny k bojové činnosti. Chci tím říci, že nemůžeme předem vyloučit, že se nebudeme v chodu bojové činnosti podílet na některém z těchto zvláštních druhů bojové činnosti. A proto chceme tyto zvláštnosti, pravda, v nejnutnějším rozsahu, prostudovat a zvládnout. Zde mám hlavně na mysli zejména štáby, kde určité návyky je třeba získat.

Dostává se nám do rukou v ucelené formě velmi cenný materiál zásad vedení soudobých operací, cenný pro odraz bohatých zkušeností, které jsou v nové operační směrnici zakotveny. Studium této směrnice, byť i sebevytrvalejší, však není s to našim štábům a jejich cestou našim vojskům dát to, co očekáváme, kdybychom ji neaplikovali na naše poměry a na naše podmínky pravděpodobné bojové činnosti. To má své odlišnosti a v mnohém dosti značné, a byla by neodpustitelná chyba, jestliže bychom se připravovali na bojovou činnost ve všeobecných zásadách a opomenuli přitom, a já bych řekl nepostavili na první místo, vedení bojové činnosti a její způsoby v našich konkrétních, velmi specifických podmínkách.

K směrnici pro operační týl

Plukovník Josef Mikulec

V současné době se připravují k vydání nové směrnice pro organizaci a činnost operačního týlu. V krátkém recenzním zhodnocení poukážím zejména na ty části připravovaných směrnic, které se v předpise tohoto charakteru objevují poprvé a zdůrazním některá ustanovení, která považují za zásadní pro celkovou orientaci. Hlavním cílem článku však je snaha usnadnit orientaci při studiu směrnice.

Především chci zdůraznit, že směrnice úzce navazují na obdobné operační dokumenty. Typickým jeví rysem je, že respektují velmi přísně charakter soudobých operací a odrážejí v otázkách organizace týlu všechny zvláštnosti z toho vyplývající.

Směrnice je rozdělena do 7 hlav, z nichž 5., 6. a 7. hlava jsou věnovány organizaci a činnosti týlu v jednotlivých druhích operační činnosti vojsk (5. hlava v útočných operacích a při přeskupení vojsk, 6. hlava rozebírá organizaci týlu v obranných operacích a poslední hlava pojednává o týlovém zabezpečení ve zvláštních meteorologických a terénních podmínkách).

První 4 hlavy pojednávají o základních organizačních opatřeních: První hlava uvádí všeobecné ustanovení, druhá obsahuje základy organizace týlu pozemních vojsk, třetí hlava obsahuje ustanovení o komunikacích a přísunech materiálních prostředků a čtvrtá hlava o materiálním, technickém a zdravotnickém zabezpečení.

Směrnice podrobně rozvádí zejména zásady týlového zabezpečení útočných operací a podrobněji se zabývá otázkami dopravy.

Významným kladným rysem směrnice je jejich konkrétnost.

1. hlava

obsahuje základní všeobecné údaje o organizaci týlu. Z jejího obsahu vyjímám:

Závislost mezi schopností úspěšného vedení války a hospodářským potenciálem

země se v budoucí možné válce ještě zvýší. Schopnost národního hospodářství vyrábět v hromadném měřítku všechny prostředky k boji bude mít rozhodující vliv na zabezpečení ozbrojených sil. Spolu se schopností zabezpečení výroby zdůrazňují směrnice hlavní úkol všech týlových funkcí: zabezpečit přísun materiálu na bojiště a přímo vojskům.

Soudobá válka vyžaduje od týlových orgánů vytvářet trvalé zálohy prostředků a využívat ekonomických zdrojů, nacházejících se přímo na válčišti.

Zdůrazňuje se význam bojové pohotovosti týlu tím, že se požaduje, aby tato odpovídala stupni bojové pohotovosti vojsk.

Vzrůstá význam týlového průzkumu. Směrnice uvádí: „Jedním z nejdůležitějších opatření, zabezpečujících úspěšné plnění úkolů operačního týlu je týlový průzkum. Týlový průzkum organizuje štáb týlu spolu s náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb podle nařízení zástupce velitele pro týl. Týlový průzkum provádí zvláště k tomu účelu určené skupiny důstojníků vyčleněných ze štábu týlu, služeb, základů a TÚZ“.

Směrnice zdůrazňují zvýšený význam záloh materiálních a ostatních prostředků týlu. Tyto vytváříme k zabezpečení nepředvídaných úkolů a proto do nich zařazujeme nejpohyblivější síly a prostředky schopné rychlého rozvinutí a vysunutí do požadovaných prostorů. Důležité je zejména ustanovení, že zálohy se používají podle rozhodnutí zástupce velitele pro týl, náčelníků druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

Mezi základní druhy materiálu zařazuje směrnice nový druh materiálu a sice prostředky ochrany proti ZHN.

Zdůrazňuje se nutnost centralizovaného zásobování veškerým materiálem a to jen na základě skutečné potřeby vojsk.

Nově je formulován hlavní úkol zdravotnického zabezpečení jako povinnost orgánů zdravotnické služby uskutečňovat opatření k ochraně vojsk proti ZHN. Současně směrnice staví požadavek organizovat zdravotnické zabezpečení tak, aby se

maximální počet raněných a nemocných vracel do vojsk ke společensky potřebné činnosti.

Za zmínku stojí rovněž údaj, že dobu léčení raněných a nemocných na jednotlivých stupních velení, tedy i ve frontových nemocničních základnách, určuje nadřízený orgán.

Směrnice věnuje velkou pozornost otázce odolnosti operačního týlu.

Významná jsou ustanovení v otázkách řízení týlu. Směrnice zdůrazňuje povinnost operačního štábu předávat včas zástupci velitele pro týl rozhodnutí a nařízení velitele v otázkách týlu, informovat ho o stavu vojsk, o předpokládané jejich činnosti i o změnách v operační situaci. Štáb svazu (svazku) zabezpečuje orgány týlu výchozími údaji, potřebnými pro plánování týlového zabezpečení vojsk, organizuje nepřetržitě spojení, potřebné k řízení týlu a vyčleňuje podle nařízení velitele síly a prostředky pro obranu a ochranu týlu.

Zástupce velitele pro týl musí neustále znát operační (bojovou) situaci, kde a v jakém stavu jsou podřízené TÚZ.

Nařízení zástupce velitele pro týl (ZT) v otázkách organizace týlu, přísunu materiálu a zásobování vojsk jsou závazné pro všechny náčelníky druhů vojsk stejně jako pro velitele podřízených svazů (svazku).

Ve velení týlu se zdůrazňuje úloha nadřízeného štábu týlu k usměrnění činnosti podřízených týlových štábů a nutnost zpracovávat pouze nejnutnější dokumenty, potřebné k řízení materiálního zabezpečení vojsk.

V otázce týlových velitelských stano-
višť směrnice nově uvádí, že týl raketo-
vých vojsk je řízen z VS.

Závěr 1. hlavy tvoří zásady organizace politické práce v operačním týlu.

2. hlava

řeší otázky organizace týlu pozemních vojsk v částech

- týlové svazky, útvary a zařízení
- rozvíjení operačního týlu
- ochrana a obrana týlu
- řídicí orgány týlu frontu (armády).

Směrnice zdůrazňuje, že **frontový týl je základní a pro zabezpečení vojsk rozhodující článek v rámci operačního týlu.**

V otázkách velitelské a operační podřízenosti týlových svazků a útvarů stojí za zmínku zásada, že dopravní zdravotnické

letecké útvary jsou podřízeny veliteli LA, ale v otázkách odsunu raněných a nemocných plní nařízení náčelníka zdrav. správy frontu.

Směrnice upřesňuje i podřízenost svazků ochrany týlu. Tyto jsou podřízeny veliteli frontu, ale přímo je řídí a kontroluje plnění úkolů ZT velitele frontu. Na rozdíl od toho polní zařízení státní banky jsou v operační podřízenosti velitele frontu a v odborné příslušných civilních orgánů.

Je vymezen týlový prostor frontu a to i v případě, že není stanovena zadní hranice armádních týlů. Je jim prostor od zadní hranice týlu frontu až po prostor rozmístění PAZ.

Směrnice připouští možnost rozvíjet hlavní uskupení týlových svazků, útvarů a zařízení (TSÚZ) stranou od směru hlavního úsilí vojsk v případě, že je zabezpečeno jejich včasné vysunutí na tento směr a nepřetržitě zásobování vojsk.

Nové je i ustanovení o tom, že **prostory rozmístění TSÚZ a způsob jejich přemístění určují náčelníci druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb po schválení ZT.**

Pohyblivá základna LA se rozvíjí zpravidla na dvou železničních směrech s přihlédnutím k rozmístění a manévru letectva.

Podrobně je rozpracována stat o ochraně a obraně s důrazem na ochranu proti ZHN. Zdůrazňuje se nutnost zpracovávat plán ochrany a obrany v úzké součinnosti s operačním štábem. Štáby týlu frontu i armády jsou povinny vést mapu radiační a chemické situace.

3. hlava

řeší otázky komunikací a přísunu materiálních prostředků.

Nové je ustanovení, že **v rámci frontu je nutné obnovovat za vojsky a udržovat v týlovém prostoru dva podélné železniční směry.** Příčné železniční směry musí navazovat na železniční příčky sousedních frontů.

V ustanovení o rozdělovacích stanicích frontu (RS) se uvádí, že místa jejich rozvinutí stanoví GŠ (včetně záložních), místa rozvinutí jejich oddělení jsou určována týlovou směrnicí frontu. Naproti tomu vykládací (nakládací) prostory určuje náčelník štábu F a u centralizovaných přeprav GŠ.

Proti dosavadnímu chápání jsou odlišná i některá ustanovení o organizaci sil-

ničních komunikací v operačním týlu. Silnice se dělí na základní a pomocné. Je zdůrazněna nutnost dovážet obsluhované silnice k prostorům rozmístění raketových útvarů a útvarů raketového týlu, přičemž úprava a obsluha silnic uvnitř prostorů rozmístění raketových vojsk je vyjmuta z povinností silničního vojska. Tyto silnice si upravují raketové jednotky vlastními prostředky, v případě potřeby mohou být posíleny ženijními jednotkami. Rakety, jadernou municí a speciální paliva přisunujeme především po silnicích všeobecného určení a jen výjimečně se počítá s vyčleněním zvláštních silnic.

Hodnota obsazení pomocných a přičných silnic je stejná a podle dosavadních zkušeností je nižší než s jakou se u nás počítalo. Na druhé straně se zdůrazňuje význam a tomu i odpovídající hodnota obsazení silnic základních. Požaduje to např., aby přechody přes vodní překážky na základních silnicích byly zdvojeny. Stejně tak i požadavek, aby v útočné operaci vedl front za každou prvosledovou armádou zpravidla jednu základní silnici napovídá, že její obsazení bude hodnotné.

Směrnice určují základní požadavky na **dočasné překládkové prostory**. O jejich zřízení rozhoduje velitel frontu. Činnost DPP řídí zpravidla náčelník SVD frontu, spolu s důstojníky příslušných služeb. Prostředky, potřebné pro zřízení DPP, vyčleňují příslušní náčelníci služeb a dočasně se operačně podřizují náčelníku DPP.

Směrnice jednoznačně vymezují vztah mezi štábem týlu a SVD v otázkách plánování a řízení dopravy. Žádanky na přepravu materiálu předkládají žadatelé nikoli štábu týlu, nýbrž přímo SVD. Na druhé straně štáb týlu, jako dosud, zpracovává plán přísunu materiálu, určuje množství zásob v základnách, rozděluje kapacitu přísunu mezi různé druhy dopravy a určuje hodnotu odběru zásob na sebe prostředky podřízených.

Směrnice specifikují i názvy a obsah plánovacích dokumentů. Základním dokumentem, který zpracovává štáb týlu v součinnosti s SVD, zůstává plán přísunu. Na základě něho s přihlédnutím ke konkrétním požadavkům náčelníků druhů vojsk a služeb pak SVD zpracovává plán převozů podle druhů dopravních prostředků, který schvaluje ZT.

Náčelník SVD je povinen štáb týlu informovat pravidelně o stavu dopravních prostředků a komunikací.

Směrnice velmi podrobně určuje i další povinnosti ostatních funkcionářů, kteří se podílí na uskutečnění dopravního procesu až do náčelníků skladů.

Zvláštní pozornost je věnována otázce přísunu raket, bojových hlavic a speciálního paliva.

Směrnice **připouští možnost si organizovat přísun s vynecháním jednotlivých zásobovacích stupňů**, zejména v případech, kdy se uskutečňuje odběr prostředky podřízeného ve skladech nadřazeného a materiál je určen pro další nižší zásobovací stupeň. Letecký přísun plánuje náčelník vojenské dopravy frontu spolu se štábem LA a svazky (útvary) dopravního letectva za účasti jednotlivých služeb, jejichž materiál se připravuje. Plán přísunu schvaluje ZT frontu.

4. hlava

pojednává o otázkách materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

Směrnice uplatňuje požadavek, aby ve frontu a armádách k zahájení operace byly vytvořeny zásoby materiálu, které by zabezpečovaly potřeby vojsk na celý průběh operace. Veliteli frontu přísluší právo upravovat výši zásob na jednotlivých stupních v rámci frontu. Členění zásob do jednotlivých PFZ a OPFZ musí odpovídat spotřebě uskupení, které se bude z těchto zásobovat. Kromě toho potřeby zásob musí být rozpočteny s ohledem na další plánovanou činnost po skončení operace. Za výpočet potřeby jednotlivých druhů materiálu a bojové techniky jsou odpovědní jednotliví náčelníci vojsk a za výpočet potřeby raket jaderných a jiných speciálních prostředků štáb frontu (armády). Normy spotřeby munice, PHM, raketového paliva a podle potřeby i jiného materiálu stanoví velitel frontu (armády).

Nově přicházející vojska do sestavy frontu se přebírají do zásobovacích známých o náležitosti těch správ, které je předtím zásobovaly.

Ve 4. hlavě je podrobně stanoven způsob výdaje materiálu ze skladů, doprovod transportů, zásobování vodou, využití kořisti a také otázky technického zabezpečení.

V samotné části jsou ustanovení o zdravotnickém zabezpečení. Směrnice stanoví, že počet lůžek v nemocničních základnách frontu je určován týlovou

směrnicí frontu. Ranění jsou odsunováni podle nařízení náčelníka zdravotní fronty na základě plánu schváleného ZT.

5. hlava

směrnice pojednává o týlovém zabezpečení v útočných operacích a při přeskupení vojsk.

V první části se uvádí zvláštnosti přípravy útočné operace počátečního období. Za zmínku stojí zejména požadavek směrnic, aby se návrhy na týlové zabezpečení připravovaly na mapě na základě stručného hlášení štábu týlu a služeb po krátké výměně názorů. Směrnice výslovně zdůrazňuje, že není přípustné zpracovávat rozsáhlé písemné doklady a hlášení, jakož i uskutečňovat dlouhé porady.

K organizaci týlu fronty (armády) stanoví příslušný velitel úkoly týlu při přípravě a v průběhu operace, základní směry rozvíjení frontových (armádních) základen, termíny vytvoření zásob materiálu, jejich výši a normy spotřeby, sestavu vojenského dopravního letectva, vyčleněného pro přísun materiálu vzduchem, základní opatření pro ochranu a obranu týlu, dobu pohotovosti týlu a místo TVS.

Zástupce velitele fronty (armády) pro týl ve svém rozhodnutí stanoví zámysl organizace týlu, rozdělení zásob materiálu do představených a do týlové základny a jejich oddělení, způsob přísunu materiálu, úkoly k obnově a udržbě komunikací, úkoly podřízených služeb, zálohy sil a prostředků týlu a způsob jejich využití v operaci, úkoly k ochraně týlu proti ZHN a organizaci velení týlu.

Směrnice uvádí možný rozsah hlavních týlových dokumentů, přičemž se znovu zdůrazňuje, že plán týlového zabezpečení se rozpracovává převážně na mapě s nejnutnějšími vysvětlivkami a propočty. Pripouští se možnost zpracovávat samostatné plány zabezpečení raketových vojsk, tankové armády a vzdušného výsadku.

Zásoby materiálu do zahájení operace v počátečním období války je nutné maximálně rozptýlovat a přiblížit je k vojskům. Část zásob může být na železničních transportech nebo automobilních dopravních prostředcích.

PFZ se rozvíjí ve vzdálenosti 80–100 km od linie fronty. Týlová frontová základna se rozmisťuje na dvou až třech železničních směrech. PAZ prvosledových armád se při přípravě operace přibližují k vojskům ve vzdálenosti 40–60 km.

Zdůrazňuje se požadavek na materiální zabezpečení v operacích počátečního období války z předem vytvořených zásob.

Do doby než se vytvoří velitelství frontových základen, nemocničních základen, popřípadě štáby týlových svazků řídí náčelníci příslušných služeb frontu jednotlivé sklady, nemocnice, popřípadě jiné útvary přímo.

Na VS fronty (armády) se obvykle vysílá operační skupina týlu složená z důstojníků týlu a služeb se spojovacími prostředky. Tato skupina může být vyčleněna i pro řízení týlového zabezpečení vojsk, působících na samostatném směru.

TVS se přemísťuje na základě nařízení ZT se souhlasem velitele fronty. TVS musí být neustále připraveno převzít v případě potřeby řízení bojové činnosti vojsk, být podle toho i vybaveno spojovacími prostředky a vybudováno.

V průběhu útočné operace se za každou prvosledovou armádou obnovuje a udržuje jedna základní silnice. Armádní silniční útvary v průběhu operace zabezpečují především přesuny PAZ a regulují vozidla, směřující z PAZ do divizních skladů.

Týlová frontová základna se v průběhu operace přemísťuje před PFZ (překračuje ji) a plní funkci PFZ na obnoveném železničním úseku.

Směrnice vyžadují, aby s cílem urychlení přísunu byl tento uskutečňován s vynecháním některých stupňů. Jmenovitě se doporučuje, aby frontové automobilní prostředky přisunovaly materiál z PFZ (OPFZ) přímo do divizních skladů, stejně jako uvolněné dopravní prostředky armád, odebírající materiál z OPFZ přisunovaly tento přímo k divizím a nezajížděly do armádních skladů. Dále se doporučuje široká výměna přívěsů.

Směrnice zdůrazňují nutnost využít během operace k zásobování vojsk izolovaných sjízdných železničních úseků.

Organizace týlu ke konci operace musí odpovídat zámyslu další frontové (armádní) operace a zásoby materiálu musí zabezpečovat přechod do nové operace bez operační přestávky.

Zdůrazňuje se nutnost udržovat nepřetržité spojení s VS, nadřízenými TVS i podřízenými během přesunu TVS. Proto musí základní spojovací prostředky zabezpečovat dvě položení TVS. Přitom na druhém položení se tyto prostředky rozvinují předem.

Při přeskupení vojsk se zdůrazňuje nutnost zabezpečovat vojska podle předem vypracovaného plánu a to ze skladů rozmístěných nejbližší k osám přesunu.

6. hlava

pojednává o týlovém zabezpečení v obranných operacích. Organizace týlu, zejména umístění frontových základů, se při přechodu vojsk do obrany obvykle nemění. Na nové směry mohou být vysunuta oddělení frontových základů. **Zdůrazňuje se povinnost mít v záloze část sil a prostředků týlu frontu s cílem zabezpečit kdykoli přechod do útoku a požadavek soustředit hlavní síly a prostřed-**

ky na směry hlavního úsilí bránících se vojsk, TÚZ rozmísťovat rozptýleně zejména do hloubky týlového prostoru, maximálně využívat železnic k přísunu materiálu a přednostně zabezpečovat vojska provádějící protiúder.

7. hlava

pojednává o zvláštnostech týlového zabezpečení v horských a severských oblastech, v pouštích, v zalesněném terénu, v zimě atd. Ustanovení této hlavy je doplňkové a zdůrazňuje některé zvláštnosti činnosti týlu ve zvláštních podmínkách.

* * *

Směrnice představuje souhrn nejnovějších názorů na organizaci a činnost operačního týlu. Je úkolem všech důstojníků a generálů směrnici dokonale zvládnout a v průběhu výcvikového roku 1965 ustanovení směrnice aplikovat při všech výcvikových opatřeních, zejména operačního charakteru.

Režim života na velitelských stanovištích

Podplukovník Ladislav J a č e k, podplukovník Jiří B r u s

Velitelská stanoviště jsou hlavou bojových sestav a operačních oddělení, jejichž prvky jsou odtud řízeny. Proto je třeba udělat vše, aby činnost na velitelských stanovištích byla nerušená, nepřetržitá a bezpečná.

Rozmístění míst velení musí odpovídat požadavkům **spolehlivosti velení a pružné organizace práce** v něm. Jak nám názorně dokazuje praxe, je nutno řešit tyto otázky v celém komplexu. Tak např. neustálé nebezpečí napadení VS jadernými zbraněmi nás nutí rozptylovat operační štáby na velké plochy a rozdělovat je na jednotlivé tzv. kolektory.¹⁾ Čím větší je rozptýlení, tím menší je pravděpodobnost ztrát i vyřazení VS. Uplatňování pouze tohoto hlediska nám však znesnadňuje střežení a ochranu, součinnost je obtížnější a pohyb vozidel v prostoru VS je větší.

Z toho důvodu je zřejmé, že rozptylování míst velení musí mít svou hranici a že je třeba nalézt optimální řešení.

V kalkulacích vycházíme z předpokladu, že nepřítel bude působit na VS operačních svazů jadernými prostředky s ráží v průměru 50–100 kt a na VS svazků 2–10 kt. Při rozmístění v lesích vznikají u jaderného výbuchu ráže 50 kt úplné lesní závaly na vzdálenost do 3200 m od epicentra výbuchu a u ráže 100 kt na vzdálenost 4000 m. Střední závaly nebo místní závaly mohou vznikat ještě na větších vzdálenostech. Z toho vyplývá, že budeme rozmísťovat jednotlivé prvky od sebe na vzdálenost 4000 i více metrů. Tato vzdálenost je z hlediska součinnosti značná, neboť po komunikacích bude třeba překonat 6–8 i více km. Vzrostou též nároky na linkové spojení, jeho výstavbu a střežení.

Z hlediska účinků ničivých faktorů jaderného výbuchu na živou sílu v lese jsou nároky na rozmístění VS značně menší. Uvážíme-li, že k vyřazení neukry-

té živé síly může dojít kombinovaným účinkem v lese u ráže 50 kt na vzdálenost asi 1800–2000 m a u ráže 100 kt v poloměru 2200–2500 m od epicentra výbuchu, pak rozmístění jednotlivých kolektorů štábu bude příznivější než v prvním případě. To ovšem vyžaduje chránit živou sílu a techniku před druhotnými účinky jaderného úderu (závaly, požáry apod.).

Budou-li na VS vybudovány okopy pro živou sílu a techniku, pak účinky výbuchu se sníží u uvedených ráží ještě asi o 800–1000 m a poloměr vyřazení živé síly bude u ráže 50 kt dosahovat 1100 m a u ráže 100 kt asi 1400 m.

U štábů svazků by ráže 10 kt vyžadovala, aby jednotlivá oddělení byla rozmísťována na vzdálenost nejméně 1000 m. U tak malého štábu by však nebyla jednotlivá oddělení životaschopná. Proto je účelné u štábu těchto stupňů uvažovat pouze vzdálenosti, diktované požadavky ochrany před účinky klasických zbraní, o kterých se zmíníme dále.

Velitelská stanoviště se mohou rozmísťovat nejen v lese, ale i v osadách, dolech, jeskyních apod. Rozmístění v osadách má své přednosti v tom, že umožňuje výhodněji rozmístit živou sílu ve sklepních místnostech. Na druhé straně však zpravidla neumožní skryté rozmístění toho počtu techniky, kterou jsou štáby vybaveny, vyžaduje organizovat nejrůznější opatření vůči civilnímu obyvatelstvu a zvyšuje možnost prozrazení.

Podobně jako v lese, tak i v osadách vzniknou při jaderných výbuších značné závaly, které budou mít druhotné účinky na živou sílu a techniku.

Ze všech těchto hledisek bude proto výhodnější rozmísťovat VS kombinovaným způsobem tzn. živou sílu z části v osadách a zbytek osob a techniku v přilehlých lesích.

Z toho vyplývá, že u vyšších operačních štábů, které mají značný počet osob a techniky, bude důležité vyloučit vyřa-

¹⁾ kolektor = ucelená skupina

zení živé síly a techniky ve větším rozsahu než do jednoho kolektoru jedním jaderným úderem střední ráže, přitom však zabezpečit součinnost a spolupráci uvnitř VS. Nejvýhodnější vzdálenost mezi kolektory štábu by mohla být asi 2,5 km (přímá vzdálenost) a mezi vlastním prostorem štábu a prostorem rozmístění provozních a spojovacích jednotek, ze kterých budou vyčleňovány záchranné a uvolňovací odřady, okolo 4 km. U nižších operačních štábů bude třeba tyto vzdálenosti dodržovat pouze mezi štábem a provozními jednotkami. VS divize bude rozmísťována i s velitelskými jednotkami v jednom prostoru.

Požadavky těsné součinnosti do značné míry ovlivňují rozmístění a vzdálenosti mezi jednotlivými prvky VS. Mnohdy však ještě mechanicky přistupujeme k jejich rozmístování na základě vžitého mírového rozdělení složek a oddělení, aniž bychom se ohlíželi na potřebu součinnosti s nimi a požadavek přítomnosti náčelníků na pracovišti velitele.

Zvláště je to typické u štábu raketového vojska a dělostřelectva, který by bylo třeba rozmísťovat v těsné blízkosti operační správy (oddělení) a nikoliv v kolektoru druhů vojsk. O škodlivosti dosaďního rozmístění svědčí ten fakt, že náčelník raketového vojska a dělostřelectva značnou část doby pracuje na stanovišti velitele, je odtržen od svého štábu a postupem doby s ním ztrácí kontakt.

Některé jiné důležité složky můžeme umísťovat náhradou za štáb raketového vojska a dělostřelectva ve větší vzdálenosti od pracoviště velitele.

Rozmísťování jednotlivých vozidel je určováno ničivými účinky leteckých pum s tříštivotrhavou náplní, používaných taktickým letectvem nepřítele.

Jestliže poloměr úplného ničení u pum 100–500 kg v odkrytém terénu může dosahovat 40–70 m, přičemž účinek střepin může být i několik set metrů, pak by vzdálenost jednotlivých vozidel nebo skupin vozidel neměla být menší než 50 m.

Při dodržování těchto norem bude VS frontu představovat plochu 8–12 km X 4–12 km, VS armády 4–5 km X 4–5 km a VS divize 1 X 1 km. Provozní a spojovací jednotky bude účelné rozmísťovat na vzdálenost okolo 4 km, kromě svazku, kde se VS rozmísťuje s provozními jednotkami ve společném prostoru.

Jaké budou nároky na strážní zajištění?

Strážní zajištění bude třeba organizovat ve vzdálenosti asi 10 km od prostoru rozmístění VS (aby bylo možno včas hájit boj s nepřítelem všeho druhu, dát výstrahu a čas velitelskému stanovišti zaujmout obranu). Pak obvod, který bude nutno střežit, bude představovat u VS frontu asi 80–120 km a u VS armády asi 60–70 km. I když strážní odřady a záštity budou vysílány pouze na nejnebezpečnější místa a mezezy mezi nimi budou vyplňovány strážními hlídkami, pak potřeba jednotek by představovala u VS frontu asi 4–5 rot (celkem obsazený úsek rotou je 5 km, čtyřmi – pěti rotami 20–25 km, což představuje asi 20–25 % celkového obvodu) a u armády 2–3 rot (což se rovná 15–20 % obsazeného obvodu). Toto je ovšem počítáno pouze z hlediska vnější ochrany. Kromě toho je třeba uvážit, že bude nutno stavět strážné u šesti oddělení a funkcionářů štábu armády frontu, po 1–2 strážních hlídkách v jednotlivých kolektorech a pořádkové jednotky, které by zodpovídaly za dodržování maskovací kázně a pořádku na VS a zabezpečovaly předem místo nově rozvíjeného VS. Vzhledem k úkolům je třeba mít u štábu frontu ke střežení nejméně 10–12 rot a u armády 4–6 rot. Pochopitelně ani tento počet strážních jednotek nebude plně dostačující a velitelé provozních svazků a útvarů budou povinni dovedně kombinovat ochranu VS v součinnosti se spojovacími útvary a se svazky, rozmístěnými v blízkosti VS a využívat i řidiče štábních autobusů.

U VS divize, které se rozmísťuje bezprostředně v sestavě svazku, se předpokládá organizovat strážní zajištění pouze strážními a pozorovacími hlídkami z počtu velitelské roty.

* * *

Předpis uvádí, že „místo velitelského stanoviště a pozorovatelný smí znát přesně omezený počet osob“. Kdo mezi ně patří? Nemusí to být ani všichni ti, kteří na daném stanovišti pracují. Mnozí z nich VS vůbec neopouštějí a jejich práci znalost místa neovlivňuje. Místo VS by měli znát všichni, kteří pracují na plánu operace a boje, vypracovávají plány zabezpečení a organizují jakoukoliv činnost ve vztahu k VS (spojení, přesun, protivzdušná ochrana, pořádková služba atd.).

Místo VS je třeba utajovat i před spojovacími a provozními jednotkami, kromě těch velitelů, kteří je potřebují znát

k plnění úkolů. Nelze připustit, aby každý řidič, každý spojař a každý provozář věděli, že jsou x kilometrů severně určité osady a že tam je štáb armády. Těmto lidem musí stačit buď jen krycí číslo jejich útvarů nebo navíc (zejména u spojařů) volací znak příslušného velitelství; žádný z nich by neměl znát otevřený název velitelství.

V nadřazeném štábu by podle našeho soudu měl být zakreslen **pouze prostor**, který celé velitelské stanoviště zaujímá, a to bez přesného určení místa (tedy nikoliv, aby „pata“ praporku, který označuje VS, byla přesně v místě, kde je pracoviště operačního štábu a velitele!). Tento prostor by byl konkrétně pojmenován jen na mapě velitele, na plánu operace a plánu spojení, na ostatních mapách by byl pouze označen jako „vyhrazený prostor“. Tyto prostory by znali jen funkcionáři, kteří s uvedenými dokumenty přicházejí do styku.

Dostáváme se tím do rozporů s předpisem pro polní službu štábu, který nařizuje, aby na každém dokumentu bylo v záhlaví pod jeho názvem mimo jiné uvedeno i místo velitelského stanoviště, kde byl dokument vypracován. Podřízenému stačí časový údaj, kterého dne a v kolik hodin byl rozkaz vydán. **Udání místa VS**, kde byl dokument zpracován, **nikdo nepotřebuje**.

Bez osobního styku si ovšem nelze velení představit. I když jsme toho názoru, že iniciátory a vykonavateli tohoto styku by měli být především nadřízení a že by se měl uskutečňovat shora dolů, přece jen se nelze vyvarovat styku obráceným směrem.

Osobní styk funkcionářů není jediným zdůvodněním, proč podřízený chce vědět, kde se nachází nadřízený velitel. Někdy je nutno odesílat poštu, někdy musí jezdit spojky a styční důstojníci, někdy musí přistávat vrtulníky.

Domnívám se, že všechny prvky, které zabezpečují níže uvedenou činnost, je třeba umístit mimo velitelské stanoviště a to zcela výrazně. Tyto funkce by mohla plnit určitá samostatná část VS, kterou můžeme nazvat např. středisko VS. V tomto středisku VS by byla podací stanice, přistávací plocha pro vrtulníky nebo i letouny, parkoviště cizích a většiny vlastních vozidel, popřípadě další prvky VS (např. vozidla rekognoskační skupiny a jednotka vycelená pro vyhledávání a zabezpečení dalšího stanoviště apod.).

Toto středisko by bylo nutné umístit 5–10 km od vlastního VS a to tak, aby nebylo jednoznačně zřejmé, kterým směrem je skutečně VS rozmístěno. Na tomto středisku by se soustřeďoval veškerý styk s velitelským stanovištěm a jen skutečně oprávněné a prověřené osoby by byly dále přepravovány vozidlem, které patří jednotce, zabezpečující příslušné VS. Toto vozidlo (např. štábní autobus) lze uzpůsobit tak, aby přepravované osoby nevěděly, kterým směrem a kam jedou.

Toto středisko by pak bylo oznamováno podřízeným velitelům — ovšem s tím, že rozsah funkcí, kteří i toto místo budou znát, bude přísně omezen. Pochoptitelně, že i osobní styk z nadřazeného štábu a od sousedů by vedl přes toto středisko.

Kdyby i v průběhu operace došlo k nutnosti shromáždit podřízené (vydání rozhodnutí, organizace součinnosti apod.), i tuto činnost lze organizovat tak, aby se konala mimo VS na vhodném, střeženém i jinak zabezpečeném místě.

Jsem si vědomi toho, že toto opatření by mělo za následek jisté časové ztráty — ovšem uvažme, co je lepší: rychleji se dostat na štáb a zároveň jej vystavovat nebezpečí zničení — nebo ztratit půl hodiny a zajistit bezpečnost místa velení před vzdušným napadením a činností nepřátelské diverze?

Domnívám se, že **zřízením tohoto střediska by byla vyřešena nejpodstatnější příčina prozrazování velitelských stanovišť**. Jeho realizace by ovšem vyžadovala určité materiální a kadrové řešení a jisté dávky trpělivosti a ukázněnosti všech, kteří VS musí opouštět nebo na ně vyjíždět. Jde totiž i o to, aby osobní vozidla štábu nezajížděla na VS, ale zůstávala v uvedeném středisku, a to s výjimkou několika málo vozidel hlavních funkcionářů.

Pokud ovšem bude dovoleno komukoliv a kdykoliv přijíždět až ke strážnému u VS, pak lze očekávat důsledek: brzké zničení tohoto stanoviště.

Každé VS by mělo mít orgán s širokou pravomocí, který by kontroloval veškerý provoz poblíž VS i na něm a udržoval pořádek na okolních komunikacích. Tyto pořádkové orgány by musely jednat naprosto nekompromisně a musely by mít vysokou autoritu.

Všechny osoby, oprávněné ke vstupu na VS a k tomu pobytu na něm, by měly mít zvláštní průkazku. Nemíníme tím jen generály a důstojníky, ale skutečně kaž-

Operační umění a taktika

dou osobu bez ohledu na funkci a hodnost. Pořádkové orgány uvnitř VS by namátkově měly kontrolovat oprávněnost pohybu osob i uvnitř velitelského stanoviště.

Se vši tvrdostí je třeba vyžadovat dořizování stanoveného koloběhu, výjezdů a vstupních cest a to včetně vozidel, která slouží k zásobovacím účelům. Pokud je to možné, volíme pro ně zvláštní vstup a samostatnou komunikaci. Tato vozidla by však měla vjíždět na VS výhradně v noci; v každém případě je nutno veškerý provoz na VS maximálně omezit, neboť druh provozu (typu vozidel, množství výjezdů, hodností vyjíždějících a podobné znaky) dává příliš mnoho cenných zpráv agenturnímu vizuálnímu průzkumu.

Shora uvedené pořádkové orgány musí dbát na to, aby ani v okolí VS, zejména na přístupových komunikacích nemohly jednotky nepřátelského průzkumu plnit svoje úkoly a všechny podezřelé osoby musí kontrolovat popřípadě zadržet.

Protože nepřátelské průzkumné jednotky mají speciální výcvik, musí být všechny jednotky zabezpečující VS rovněž příslušným způsobem vycvičeny. Všichni vojáci spojovacích provozních a pořádkových jednotek by měli ovládat sebeobranu, základní chvaty judo a být výtečnými střelci na pohyblivé cíle. Více než kde jinde by u těchto jednotek měla být pěstována bdělost a ostrážitost, výchova k tomu, aby ani jediný podezřelý člověk kolem nich neprošel, aby veškeré kontroly (např. osobních průkazů) se děly skutečně důsledně.

Důležité je i ustanovení čl. 54 předpisu Oper-II-1 o tom, že „je zakázáno používat jakýchkoli označení a nápisy (i smluvená označení) v prostoru velitelského stanoviště a pozorovatelný. Ukazatelé s příslušnými nápisy se označují jen podací stanice, místo operačního a místo dozorcího pro spojení, jakož i terénní úseky, kde je zakázán pohyb vozidel a lidí“.

Na první pohled je zřejmé, že tento článek řádu je naprosto jednoznačně formulován a nepotřebuje dalších komentářů. Je třeba jen podtrhnout, že ani v soudobých podmínkách i když uplynulo 10 let od vydání řádu, nepozbyl platnosti. Každá jiná praxe sice usnadňuje vnitřní

orientaci, přispívá k organizovanosti pohybu a života na VS vůbec a šetří čas příslušníků VS, ale přesto je nepřipustná, neboť usnadňuje orientaci i nepřátelské diverzi. Je nutno podtrhnout, že i písmena, číslice, volací znaky nebo jakékoli kresby i grafické značky jsou téměř stejným vodítkem jako otevřená řeč. Navíc bude nutno v nepravděpodobných etapách měnit i evidenční čísla automobilů, protože i to je neklamně znamením příslušnosti k určitému štábu nebo jednotce.

* * *

Režim života na VS je dost široký pojem, který zahrnuje řadu prvků, o nichž jsme vůbec nehovořili (odpočinek, stravování, dozorčí služba, výjezdy, evidence osob na VS atd.) — snažili jsme se zaměřit pozornost na jeden z hlavních prvků a to je **systém utajení VS a práce na něm a některé problémy jeho střežení.**

Víme, že v armádách západních států věnují velkou pozornost vyhledávání a ničení VS všemi prostředky.

Kromě jaderných a leteckých úderů nesmíme zapomínat na diverzní činnost, které přikládají kapitalistické armády velký význam. K diverzní činnosti v našem týlu budou určovány speciálně vyškolené jednotky USA, jejichž počet se na západním válčišti neustále zvyšuje a kromě toho speciálně připravované čety a roty průzkumných praporů západoněmeckých a francouzských svazků i záškodnické skupiny nepřátelsky smýšlejícího obyvatelstva.

Je známo, že do speciálních diverzních jednotek budou začleňovány i emigrantské živly s výtečnou znalostí jazyka a poměrů u nás, které budou vyškoleny k diverzi a průzkumu přímo v našich štábech.

Proto tím více je třeba již v míru procvičovat otázky vhodného rozmístění a maskování VS, střežení a ochrany, zvyšovat nároky na maximální utajení činnosti štábu před nepovolanými osobami.

Domníváme se, že řešením tohoto problému se podstatně ztíží práce nepřátelského průzkumu a diverze, nemožní se odhalení velitelských stanovišť a tím se předejde nebezpečí jejich možného zničení jaderným úderem nebo leteckými pumami. A to je konec konců to první, co musíme mít při zabezpečení velení na mysli.

RAKETOVÁ VOJSKA ZA OMEZENÉHO POUŽITÍ JADERNÝCH ZBRANÍ

Podplukovník Jaromír Lank

Naše vojska musí být připravena na možnost napadení bez předchozího jaderného útoku, poněvadž každou omezenou válku, každý lokální válečný konflikt musíme hodnotit jako možné ohnisko války světové, totální, neomezené, s rozhodným použitím všech prostředků. Proto se v přípravě nebudeme vracet ke starým zásadám boje bez použití jaderných zbraní, ale ujasníme si některé zvláštnosti, které mohou vzniknout za podmínek ozbrojeného zápasu bez použití jaderných zbraní, za nepřetržitě hrozby a možnosti jejich překvapivého použití.

Podstatné zvláštnosti v použití dělostřelectva a raketových vojsk se projeví hlavně na vyšších stupních velení (počínaje svazkem).

Všeobecně vzroste potřeba dělostřeleckých hlavních jako důsledek zvýšené obranných schopností pozemních vševojskových jednotek a skutečně zmenšeného počtu vlastního dělostřelectva. Zvětšení požadavků na palbu musíme řešit dovedným velením, předvídavým rozdělením a uskupením, pružným manévrem, pohybem i palbou a včasným materiálně technickým zabezpečením. Určení hlavního směru bude mít zásadní vliv na bojové rozdělení dělostřelectva. Ještě více platí zásada, soustředit prostředky na rozhodujícím směru i za cenu mimořádného oslabení vedlejšího směru. Rozptylování palebné síly, snaha mít všude alespoň něco, povede k tomu, že nebudeme nikde dosti silní k průlomu obranných postavení ani po přípravě ve zkrácených lhůtách. Jednotky na hlavním směru musí dostat tolik dělostřelectva, aby k manévru a soustřeďování sil v průběhu boje z vedlejších směrů docházelo jen v nejnútnejších případech. To platí hlavně na stupni vševojskového svazku. Posilování jeho útvarů způsobem — každému útvaru prvního sledu alespoň jeden posilový oddíl — by nebylo správné.

Předpokládáme-li u svazku do 3 organických oddílů a 2 — 4 oddíly posilové (současný stav organizace), bylo by výhodné posílit PO divize 1 — 2 oddíly, pluk na důležitém směru dvěma oddíly a jeden až dva oddíly s větším dostřelem ponechat v ruce velitele divize. Tyto oddíly vést za plukem na důležitém směru a popřípadě s nimi manévrovat. Nesmí to být šablona, jsou možná další řešení, odpovídající konkrétní situaci. Každé z nich by však mělo dodržet zásadu soustředění sil na rozhodujícím směru bojové činnosti. V tom případě je možné v krátké době centralizovat palbu, organizovat palebný přepad většiny dělostřelectva bez časových ztrát ve prospěch aspoň části sil svazku.

Za současné organizace však je vyloučeno zabezpečit takový přepad ve prospěch většiny sil divize. K tomu chybí palebné možnosti podle hlavní.

Uvedu krátký propočtení možných cílů v pásmu útoku divize. Předpokládejme před sestavou naší msd část nepřátelské md (západoněmecké) v hodnotě asi $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ (viz tab. 1). Palebná příprava vyžaduje v tom případě více než 400 hlavní. Protože v organizaci msd můžeme počítat 81 hlavní, z dalšího posílení 36 hlavní, tj. 117 hlavní, je tento úkol současným přepadem všech cílů neřešitelný. Musíme

přejít k postupnému ničení, což si vyžádá asi 2 — 3× více času. Ani použití tanků ze zakrytých palebných postavení tuto situaci nevyřeší. Tento problém můžeme vyřešit jen změnou organizace ve prospěch hlavního dělostřelectva a to nejen co do počtu, ale i kvality, zařazením bojové techniky s dostřelem 20 i více kilometrů.

Tabulka 1

Potřeba hlavní v pásmu průlomu msd

Cíl	Celkový počet cílů	Může být zjištěno	Je třeba (umlčet) ničit	Norma potřeby na 1 cíl	Potřeba hlavní celkem	Poznámka
pěší roty	6—9	4—6	4—6	48	192—288	¹⁾
tank, p-řap.	1	1	1	—	—	²⁾
odd. LA	1	2—3 sekce	2—3 sekce	6	12—18	
odd. HJ	1	2—3 bat.	2—3 bat.	18	36—54	
bat H 203,2 mm	4—6	2—3	2—3	9	18—27	
bat HAWK	3	2	2	9	18	
min. čtyř 106,7 mm	3—4	1—2	1—2	6	6—12	
děl. baterie	12—15	6—7	6—7	9	54—63	
VS praporů	3—4	1—2	1—2	3	3—6	
VS divize	1	1	1	—	—	
R/L	3—5	1—2	1—2	6	6—12	
Celkem potřeba hlavní					345—498	

¹⁾ Každá rota 3 opěrné body čt (0,4 × 0,2 km = 8 ha), tj. celkem 24 ha, při normě 0,5 ha na hlavě je normou uvedených 48 hlavní;

²⁾ Ničit nebo umlčovat letectvem.

S vytvořením dostatečné hustoty hlavní souvisí soustřeďování sil a prostředků.

Předpokládáme-li, že válečný konflikt bude zahájen skutečně zcela bez použití jaderných zbraní taktických, operačních i strategických, je pravděpodobné, že může dojít např. k porušení dnes platných zásad o rozptylování sil a prostředků a do určitého stupně budeme je soustřeďovat s cílem dosáhnout převahu v prostředcích, v palebné síle atp. Zda dojde k takovému soustřeďování v rámci divize, armády nebo fronty, nelze říci jednoznačně. Kritériem této hranice bude z naší strany ohodnocení nepřítele v tom smyslu, bude-li pro něho výhodné rozpoutat jadernou válku za cenu rozbití tohoto uskupení.

Dělostřelectvo můžeme tedy soustředit na úseku průlomu svazku s cílem vytvořit uskupení uvedených 400 hlavní bez nebezpečí, že nepřítel se pokusí toto uskupení napadnout jadernými zbraněmi.

Připustíme-li však válku s použitím pouze taktických jaderných prostředků, což je jedna z publikovaných teorií nepřitele o omezených válkách, pak je vyloučeno takové soustředění realizovat. Podle mého názoru však použití taktických jaderných prostředků povede k rozpoutání totální jaderné války buď ihned nebo ve velmi krátké době, neboť nebudou podmínky pro objektivní posouzení míry omezení v používání jaderných zbraní. A použití dělostřelectva musí odpovídat potom do důsledku dosud uplatňovaným zásadám.

Pokud jde o použití raketových vojsk při bojové činnosti bez jaderných zbraní, uvedl jsem již vpředu svůj názor, že tato vojska musí během boje vyvíjet stejnou bojovou činnost jako za použití jaderných zbraní, kromě palebné činnosti, která má určité zvláštnosti.

Taktické prostředky jaderného napadení — oddíly vojskových raket divize — lze použít pro střelbu tříštivotrhavými raketami. To vyžaduje vést je ve vhodné vzdálenosti od předního okraje, nejlépe za hlavními silami svazku. Poněvadž účinek tříštivotrhavých raket nelze srovnat s účinkem jaderné nálože i malé mohutnosti, je nesprávné na jakýkoli cíl používat jednu raketu. K dosažení alespoň částečného výsledku v cíli je nutno odpálit 2 — 4 rakety, pokud možno v jedné salvě. To však odpovídá oddílu o 4 odpalovacích zařízeních. Nebude správné přidělovat oddíl jako celek nebo jeho jednotlivé baterie předsunutého odřadu divize. Hodnota tohoto prostředku spočívá skoro výhradně v možnosti střelby jadernou náloží. Nemůžeme-li tuto možnost realizovat, pak dosažený výsledek palby tříštivotrhavou raketou neodpovídá zvýšenému riziku zjištění odpalovacího zařízení v předsunutém odřadu a jeho zničení nepřitelem. Proto je výhodnější oddíl vést v celku až za prvosledovými pluky a za masou divizního dělostřelectva.

Operačně taktické prostředky jaderného napadení — armádní raketové brigády — jsou prostředky určené k operačním úkolům s použitím jaderných náloží. Rakety s tříštivotrhavou náloží mají vzhledem k vynaloženému úsilí nízkou efektivnost, proto je výhodné tento armádní prostředek připravovat k okamžitému použití jaderných zbraní a tříštivotrhavé rakety neodpalovat. Brigáda zaujímá prostor bojového rozmístění a má odpalovací zařízení ve vyčkávacích postaveních. Topografická i povětrnostní příprava bude muset probíhat bez jakýchkoli omezení. Štáby brigády a oddílů budou přijímat rozkazy a nařízení velitele armády a usměrňovat činnost palebných jednotek v podstatě stejným způsobem jako za použití jaderných zbraní. Palby bude nutné plánovat do stupně raketový oddíl vto.

Hlavní důraz v činnosti musí být položen na zastírání a maskování.

U operačních prostředků jaderného napadení — frontové raketové brigády — se použití tříštivotrhavých raket nepředpokládá vůbec a jejich činnost bude podobná jako u operačně taktických raket.

Často se diskutuje o používání raket s tříštivotrhavou náloží. Abychom došli k hodnověrnému závěru je nutné zjistit parametr účinnosti takové palby — vypočítávat matematickou naději procenta zasažení jednotlivých cílů, ze kterých se skládá skupinový cíl. Předem můžeme vyloučit střelbu na bodové cíle, neboť rozptyl raketových prostředků se pohybuje od 1 do 2 % dálky střelby

(na 100 km je to 1 — 2 km). Zasáhnout při takovém rozptýlu bodový cíl by byla čirá náhoda. Střelba může být tedy účinná pouze na cíle velkých rozměrů, u kterých předpokládáme rovnoměrné rozdělení prvků cíle po celé ploše cíle. Pro výpočet je nutné znát charakteristiku prostředku (Úd) a způsob přípravy (Ed), plochu cíle, plochu účinku jedné rakety na cíl a požadovaný účinek v cíli (umlčení, ničení).

Matematická naděje se přibližně počítá podle vzorce:

$$M = 100 \cdot \frac{N \cdot S_s \cdot p}{S_c}, \text{ kde}$$

N = počet ran;

S_c = plocha cíle v km²;

p = pravděpodobnost zasažení cíle při jednom výstřelu;

S_s = plocha účinku jedné rakety v km².

Vzorec lze použít za předpokladu, že jsme vyloučili možnost překrývání plochy zničení, že pravděpodobnost zasažení (p) je určena pro zasažení plochy cíle a nikoliv upravené plochy cíle a že chyby výstřelu v dálce a ve směru jsou nezávislé.

Přesnost vzorce je 10 %.

K praktickému závěru o používání tříštivotrhavých raket uvedu příklad.

Armádní raketová brigáda vede palbu na pěší prapor v prostoru soustředění (4 km²), pravděpodobnost zasažení je kolem 90 %, plocha účinku jedné rakety asi 0,02 km² (odpovídá účinku letecké pumy asi 500 kg těžké).

$$M = 100 \cdot \frac{N \cdot S_s \cdot P}{S_c} = 100 \cdot \frac{6 \cdot 0,02 \cdot 0,90}{4} = 3 \%$$

To znamená, že střední očekávaný výsledek hodnoty ničené plochy cíle je asi 3 % celkové plochy. To odpovídá rušení cíle. Chceme-li cíl umlčet, tj. alespoň ze 30 % jej zničit, pak musíme vystřelit na cíl daleko větší počet ran:

$$N = \frac{M \cdot S_c}{p \cdot S_s} = \frac{0,30 \cdot 4}{0,90 \cdot 0,02} = 67$$

Počítá-li současná cvičná organizace armády s jednou raketovou brigádou o 6ti odpalovacích zařízeních a druhou salvu lze uskutečnit za 2 — 3 hodiny po prvé, pak by brigáda musela vypálit 11 salv během 24 hodin. To není reálné. A nereálné tedy je i tvrzení, že raketová vojska s tříštivotrhavou náloží tvoří hlavní palebnou sílu armády v podmínkách operací bez použití jaderných náplní. Raketové jednotky nejčastěji použijeme k rušivě palbě na cíle větších rozměrů (nejvýhodnější rozměry jsou 8 — 10 Údp [Úšp]) a se spotřebou 2 rakety na první km² a 1 raketou na každý další započatý km². Střelba může být uskutečněna jednou salvou, nebo jako metodická palba (u větších spotřeb). Vhodnými objekty jsou přepraviště, komunikační uzly, velitelská stanoviště, týlová zařízení a dále průmyslová, administrativní a hospodářská střediska.

U taktických raket, jejichž účinek je menší, počítáme pro rušivou palbu spotřebu 4 rakety na první km² a tři rakety na každý další km².

Vzniká otázka, kde a v jakém stupni pohotovosti musí být raketová munice s jadernou náloží. Rozhodujícím činitelem bude znalost stavu nepřítele, jako přípravy k použití jaderných zbraní. Čím více bude narůstat nebezpečí úderu jadernými zbraněmi, tím blíže musí být rakety u palebných jednotek a tím vyšší musí být stupně pohotovosti jejich technické přípravy. To platí hlavně u taktických prostředků. Zatímco u operačně taktických a operačních raket je možné část raket v pohotovosti 2 a 4 mít u jednotek stále, u taktických prostředků by bylo výhodné mít pouze rakety tříštivotrhavé a zálohu raket jaderných vozit u týlových útvarů. Pohyblivé raketové technické brigády by plnily dva hlavní úkoly — technickou přípravu raket a udržování jich na nařízeném stupni připravenosti a dále přesun stále připravené větší části zásob raket s jadernou municí. Velikost této zásoby by měla zabezpečit první hromadný úder a úkoly během dvou dnů, tj. u armád asi 9 — 11 OTR a 18 — 22 TR. U frontových prostředků 11 — 13 raket operačního významu. Celkem ve frontu 65 — 79 raket (viz tabulku 2).

Tabulka 2

Zásoba jaderných raket

	F	1A ²⁾		2A		Celkem		
	OR ¹⁾	OTR	TR	OTR	TR	OR	OTR	TR
První hromadný úder	6	4	—	4	—	6	8	—
D 1	3—4	3—4	10—12	3—4	10—12	3—4	6—8	20—24
D 2	2—3	2—3	8—10	2—3	8—10	2—3	4—6	10—20
Celkem	11—13	9—11	18—22	9—11	18—22	11—13	18—22	36—44
Celkem		27—33		27—33		65—79		

¹⁾ frb a fro:

²⁾ armáda má arb a čtyři ovr

Předpokládáme-li u frontu použití asi 150 — 170 raket s jadernou náloží na jednu útočnou operaci, pak vypočítaných 65 — 79 raket tvoří asi 40 — 50 % vyčleněných prostředků. Jejich možné rozložení u útvarů a zařízení uvádí tabulka 3.

Tabulka 3

Rozložení zásob jaderných raket

		Frontové		OTR		TR		Celkem	
		ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Uloženo u	jednotek	6—7	54	10—12	55	—	—	16—19	24
	ptrb	3	25	5—6	27	20—22	52	28—31	41
	srpo	2—3	21	3—4	18	16—22	48	21—29	35

Uvedené počty (v tab. 2 a 3) nesmíme brát jako šablonu. Celková zásoba a její rozložení musí odpovídat v první řadě celkové vojenskopolitické situaci, za níž došlo k ozbrojenému konfliktu, dále údajům o přípravách nepřítele k jaderné válce, množství munice přidělené na operaci a kromě toho i rozhodnutí vyššího velení. Se vzrůstající úhroząou použití jaderných zbraní mělo by množství v vojsk i stupeň připravenosti jaderných raket narůstat.

POMĚRY SIL V DĚLOSTŘELECTVU A RAKETOVÝCH VOJSCÍCH

I za bojové činnosti bez použití jaderných zbraní budeme musít hodnotit svoji celkovou palebnou sílu, tj. palebnou sílu všech palebných prostředků včetně jaderných zbraní, a porovnávat ji s palebnou silou protivníka. Každá změna v tomto poměru ve prospěch nepřítele by totiž vedla ke zvýšení nebezpečí jaderných úderů nepřítelem. Jinak řečeno, boj o palebnou převahu se bude uskutečňovat jednak v oblasti klasických palebných prostředků a bude ovlivňovat boj bezprostředně, ale kromě toho stejně intenzívně musíme bojovat o palebnou převahu v jaderných prostředcích, což se okamžitě neprojeví. Teprve po dosažení určité hranice, odpovídající konkrétní situaci, kdy převaha palebné síly bude dosažena rozhodujícími prostředky jaderného napadení a podložena získáním průzkumových údajů o nejdůležitějších objektech protivníka, jejichž zničení přinese zvrat v průběhu války, je možné předpokládat prosazení celkové palebné síly, tj. jaderné údery a využití jejich výsledků. Dosažení rozhodující převahy v palebné síle, v níž je započítána hlavně palebná síla jaderných zbraní, může být tedy okamžikem, kdy se válečný konflikt bez použití jaderných zbraní změní ve válku s použitím prostředků jaderného napadení, kdy omezená válka se změní ve válku neomezenou.

S otázkou palebné síly souvisí i otázka organizace jednotek. Současná organizace vychází jednak ze zkušeností získaných v minulých válkách, jednak z teoretických rozborů možného charakteru příští války. Při těchto rozborech byla uvažována hlavně válka raketová a jaderná. Představitelem palebné síly v ní jsou prostředky jaderného napadení. Na základě zavedení raketových zbraní do organizace soudobých armád byly podstatně sníženy počty dělostřeleckých hlavních, zrušeny dělostřelecké útvary i svazky u vyšších velitelství, pomocí nichž se dříve vytvářela velká průlomná uskupení dělostřelectva a dosahovaly hustoty 300 i více hlavních na kilometr průlomu. Úkoly palebného ničení a umlčování na velkých plochách převzaly v současné době jaderné zbraně.

Jakým způsobem však budeme ničit a umlčovat velké množství cílů, nebude-li v prvních fázích počátečního období války jaderných zbraní použito?

Hlavním palebným prostředkem bude hlavně dělostřelectvo. Ovšem jeho palebná síla při současné organizaci armády je podstatně menší než tomu bylo dříve. Vševojsková divize nemá zdaleka tolik organického dělostřelectva jako měla divize před zařazením raketových zbraní a její posílení hlavnovým dělostřelectvem se předpokládá asi o 50 % menší (dříve hodnota 4 dělostřeleckých oddílů a více). Kromě toho se tvořily za svazky na hlavním směru skupiny, popřípadě podskupiny ADS. Také spotřeba klasické munice se snížila. Zatímco dříve jsme počítali s více jak třemi palebnými průměry dělostřelecké munice na armádní operaci, dnes přidělujeme maximálně do dvou palebných průměrů.

Tabulka 4

Porovnání palebných možností

Svazek	Počet hlavní - D+M+RM				Možnosti v ha ¹⁾
	org.	posil.	arm. prostředky	celkem	
md (sd)	156	72	54 ²⁾	282	141
msd	81	36	—	117	58

Poznámky: ¹⁾ Je počítána norma $\frac{1}{2}$ ha na 1 hlavě

²⁾ Zásah ADS nebo podskupinou v hodnotě kdb.

Jak ukazuje *tabulka 4*, již z přibližných výpočtů je vidět pokles v palebných možnostech téměř 3krát. Poněvadž obranné možnosti jednotek nepřítele se nezmenšily, naopak, můžeme říci, že jsou vzhledem k vybavení moderní bojovou technikou ještě větší než dříve, bude prolamování obranných postavení nepřítele velký problém a zcela jistě bude mít vliv na snížení tempa útoku. Současná organizace dělostřelectva tedy pro boj bez použití jaderných zbraní nevyhovuje. Základní nedostatek hlavní nelze dnes ani kompenzovat zvýšenou kvalitou, např. bojovou technikou s větším dostřelem nebo zvýšenou kadencí. Hlavním nedostatkem je malý počet dělostřelectva. K dosažení dřívější úrovně palebných možností je nutné kromě zvýšení počtů dosáhnout i v oblasti zabezpečení dělostřeleckou municí takového stavu, aby bylo reálné počítat se spotřebou 3,5 palebných průměrů a více na armádní operaci (4 dny).

BOJ S TANKY

Změna nastane i v názoru na organizaci boje s tanky. Zatímco dříve bylo možné ničit nepřátelská uskupení tankových svazků a útvarů již v hloubce bojové sestavy nepřítele a zabránit jejich příchodu na frontu nebo značně zeslabit jejich údernou sílu ještě před dosažením taktického palebného dotyku, v podmínkách bez použití jaderných zbraní bude se boj s tanky odehrávat výhradně v taktické hloubce. Hlavní tíhu boje ponesou prvosledové jednotky. Páteří boje budou dělostřelecké protitankové prostředky. Nepřímo střelecké dělostřelectvo může mít určité úspěchy jen v případě, dostane-li za úkol oddělit od tanků pěší jednotky nebo bude-li nepřítel útočit v hustých sestavách, jak tomu bylo za druhé světové války. V současné době, vezmeme-li v úvahu zlepšené takticko-technické vlastnosti moderních tanků, jejich řidší sestavy, obtížnost dosáhnout potřebných hustot vlastních hlavní i omezené možnosti střeliva, je nepravděpodobné dosáhnout významných výsledků při ničení tanků dalekými palbami, soustředěnými palbami a pohyblivými přehradnými palbami (*tabulka 5*). Teprve po dosažení vzdálenosti odpovídající dostřelu PTRS, protitankových dělostřeleckých a tankových kanónů a ostatních prostředků, bude intenzita působení na tanky nepřítele maximální a teprve v této oblasti je možno dosáhnout odražení útoku tanků. Těžiště boje s tanky se opět přesouvá těsně před přední okraj, popř. na první postavení vlastní bojové sestavy. Má-li být boj s velkými tankovými skupenými úspěšný, je nutné, aby byl zabezpečen do velké hloubky

vlastní bojové sestavy, aby bylo zabezpečeno narůstání schopnosti boje s tanky širokým manévrem všech prostředků a důkladněji připraveným a řízeným systémem protitankových paleb, překážek a zátarasů.

Při rozvíjení teoretických závěrů manévrového způsobu boje za použití jaderných zbraní bylo považováno budování nepohyblivých prvků protitankové obrany (protitankové rajóny a uzly) vcelku oprávněně za nevýhodné. Byla prosazována zásada pohyblivosti protitankových prostředků, tak aby bylo možno provést jednak protiatomový manévr a jednak aby bylo možno čelit rychlému manévru tankových jednotek. Nebude-li použito jaderných zbraní, význam pozicních prvků protitankové obrany opět vzroste. Neobyčejně totiž zpevní obranu a zvýší účinnost boje s tanky. Zpomalení tempa útoku umožní věnovat více času na její budování, organizaci paleb, přípravu minových zátarasů a jiných opatření. Protitankové zbraně budou bojovat s tanky ve výhodných podmínkách, z okopů a úkrytů, na předem zjištěných dálkách střelby, podle předem připraveného plánu. Tím bude reálně počítat při ničení na každý protitankový konón dva i více nepřátelských tanků. Vytvoří se příznivé podmínky i pro boj jednotlivců s tanky.

Základní podmínkou však i nadále zůstává, že všechny prvky protitankové obrany musí být pevně svázány celkovým systémem paleb, zátarasů a překážek a dovedně umístěny v bojové sestavě s přihlédnutím k charakteru terénu.

Důležitost pohyblivých prvků, hlavně protitankových záloh, neklesá. PTZ budeme vytvářet na všech stupních od pluku vto výše.

Tabulka 5

Možnosti dělostřelectva svazku při PPP

Jednotka	Počet org. hlavní ráže 100 mm a větší	Možné posílení	Šířka PPP (25 m na 1 hlavě)	Spotřeba p/p
msd	36	36	1800 m	0,2
td	18	36	1350 m	0,2

BOJ S NEPŘÁTELSKÝM DĚLOSTŘELECTVEM A PROSTŘEDKY JADERNÉHO NAPADENÍ

Boj s dělostřeleckými a minometnými bateriemi bude mít své těžiště v divizi. Povede jej dělostřelectvo divize a pluků, ale musí se jej ve zvýšené míře zúčastnit letectvo, protože dělostřelectvu se nebude dostávat prostředků, hlavně střeliva. Pokud jde o možnosti a poměry sil v hlavních, ukazuje se současná naše organizace opět jako nevyhovující. Kromě menšího počtu organických oddílů je i jejich kvalita nižší, neboť žádná ráže organického divizního dělostřelectva neumožňuje palbu na vzdálenost větší 15 km (např. u západoněmecké md má takový dostřel oddíl 155 mm a baterie 203,2 mm houfnic). Tím je ovšem protibaterijní činnost značně ztížena a divize musí spoléhat pouze na armádní posilové dělostřelectvo, kterého je též nedostatek. Počítáme-li u armády (o čtyřech až pěti divizích) se 7 — 8 dělostřeleckými oddíly pro posilování, může divize prvního sledu reálně počítat skutečně pouze se 2 a jen výjimečně se 4

Tabulka 6

Poř. čís.	Období	Předpokládaná spotřeba (v pp)
1	Palebná příprava	1,3—2,1
2	Zbytek 1. dne operace	0,4—0,7
3	2. den operace	0,3—0,5
4	3. den operace	0,7
5	4. dne operace	0,5
6	Celkem na čtyři dny operace	3,2—4,5

Tabulka 7

Výpočet spotřeby munice na palebnou přípravu

Cíl	Spotřeba střeliva			Počet děl		Po- známka
jednotka	počet	na 1 cíl	celkem	org.	posil.	
Opěrné body čer	6—12 ¹⁾	1 120 ²⁾	6720—13440	27 (82 M) + 36 (122 H) = 63	36 (122 H) + 36 (100 K × 152 KH) = 62	1 pp = 12 000 granátů 15220—25330 = 1,3 — 2,1 pp
sekce LA	2—3	530 ³⁾	1060—1590			
bat. HJ	4—6oz.	530 ³⁾	2120—3180			
bat. 203, 2 mmH	2—3	800 ⁴⁾	1600—2400			
bat. HAWK (16ha)	2	320 ⁵⁾	640			
min. četa	1—2	140 ⁶⁾	140—280			
děl. baterie	6—7	180	1080—1260			
VS praporů	3—4	560 ⁷⁾	1680—2240			
radiolokátory	3—5	60	180—300			
			15220—25330	135		

¹⁾ Z celkového počtu 12—18 bude asi 6 cílů umlčeno dvěma salvami raketového oddílu 130 mm RM;

²⁾ 8 ha po 140 ranách;

³⁾ pro ráži 122 mm, dálka přes 10 km, letec;

⁴⁾ pro ráži 122 mm, přes 10 km, letec;

⁵⁾ na 1 ha po 2 r, 122 mm;

⁶⁾ dálka 6 km, ráže 122 mm, ARSOM;

⁷⁾ 4 ha; po 140 r na 1 ha; 122 mm.

oddíly. Protože však i nepřítel počítá s posílením každé divize 2 — 3 oddíly polního dělostřelectva, poměr zůstane stále v náš neprospěch.

Je nutné počítat s tím, že přesto, že prostředky jaderného napadení se nebudou používat k jaderným úderům, musí být zjišťovány a po jejich zjištění ničeny klasickými prostředky. To sice bude odčerpávat značné síly a prostředky, aniž by to mělo přímý vliv na výsledek boje, avšak zanedbání této zásady nelze připustit.

SPOTŘEBA STŘELIVA

Podívejme se nyní na otázku spotřeby munice v podmínkách bez použití jaderných zbraní.

Pro hrubý výpočet možné spotřeby vezmeme nejprve případ palebné přípravy na úsek obrany v hodnotě $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ nepřátelské md. Počet cílů stejný jako u tab. 2. K dispozici je dělostřelectvo naší msd, posílené čtyřmi oddíly kanónové brigády (těžké dělostřelecké brigády). Výsledek je v *tabulce 7*, která ukazuje, že na jednu palebnou přípravu je třeba počítat 1,3 — 2,1 pp dělostřelecké munice, tedy podstatně více, než plánujeme nyní. Pro ráži 122 mm musili bychom počítat, vzhledem k režimu palby, více jako 60 minut dobu trvání (*viz tab. 7*).

Palebná příprava patří k nejobtížnějším obdobím činnosti dělostřelectva. Možnosti dělostřelectva v ní jsou měřítkem pro možnosti během operace.

Normu spotřeby střeliva pro případ zahájení operace bez použití jaderných zbraní je nutné značně zvýšit, pravděpodobně až na 4,5 pp (*viz tab. 6*) i více. To s sebou přinese řadu obtíží v systému zásobování municí.

ZÁVĚR

V podmínkách boje bez použití jaderných zbraní bude mít činnost raketových vojsk a dělostřelectva některé zvláštnosti a odlišnosti od dosud používaných zásad.

Raketová vojska musí být připravena k použití jaderných náloží. Stupeň přípravy se bude řídit získanými údaji o přípravách nepřítelů k použití jaderných zbraní a celkovou vojenskopolitickou situací. Jaderné nálože budou částečně u vojsk (mimo divize, popř. i armády), částečně ve skladech. Nelze vyloučit použití raket s tříštivotrhavými náložemi u taktických popř. operačně taktických prostředků jaderného napadení.

Pokud jde o hlavní dělostřelectvo a raketometry, ukazuje se, že současná jejich organizace co do počtu i kvality pro takové podmínky nevyhovuje. Jeho palebná síla je nedostačující. Navíc nestačí ani dosud povolené normy spotřeby tříštivotrhavé munice. Zvětší se také úkoly u protitankového dělostřelectva, neboť počty tanků ve svazcích se nesníží. Řízení paleb zůstane v podstatě beze změny. Štáby dělostřelectva divizí však musí být připraveny centralizovat palbu až do svazku (skupinové palby).

Článek nevyčerpává všechny otázky použití raketových vojsk a dělostřelectva za podmínek nepoužívání jaderných zbraní. Bylo by účelné v diskusi rozebrat některé problémy do větší hloubky nebo zaujmout další stanoviska.

BOJOVÁ ČINNOST FRONTOVÉHO LETECTVA

Plukovník Pravoslav Kalický

Cílem článku je ukázat na souvislost bojové činnosti frontového letectva v prvním jaderném úderu a při odražení vzdušného napadení nepřítele, s činností na válčišti, v širším měřítku za účasti hlavních druhů ozbrojených sil.

STRATEGICKÝ OBZOR POČÁTEČNÍHO OBDOBÍ VÁLKY A STRATEGICKÁ OPERACE NA VÁLČIŠTI

Zahájení války a její průběh v počátečním období by mohly zásadně ovlivnit celý průběh ozbrojeného zápasu i jeho konečný výsledek. Dokonce je pravděpodobné, že o konečném výsledku války by mohlo být rozhodnuto již v počátečním období. Počáteční období války zahrnuje první hromadný jaderný úder a operace i bojovou činnost druhů ozbrojených sil na pozemních i oceánských válčištích, vedených k dosažení bližších strategických cílů války.

První jaderný úder je zvláštní formou ozbrojeného zápasu a má rozhodující vliv na výsledek války v počátečním období. Jeho cílem je zmařit jaderný útok nepřítele, ovládnout strategickou iniciativu k rozvinutí operací a bojové činnosti druhů ozbrojených sil na válčišti k dosažení bližších strategických cílů. Hlavní úkoly prvního jaderného úderu jsou: zničit prostředky jaderného napadení, především strategické, zničit nebo způsobit rozhodující ztráty uskupením pozemních vojsk, letectva a námořnictva a narušit ekonomický a morální potenciál nepřítele, jeho státního zřízení i vojenského velení.

Operace a bojová činnost druhů ozbrojených sil jsou další náplní počátečního období války v závislosti na charakteru válčiště a stanovených strategických úkolů. Za hlavní válčiště považujeme severoamerické, evropské a atlantické válčiště.

Raketová vojska strategického určení — jako hlavní a rozhodující druh ozbrojených sil budou působit na všech válčištích jak v prvním jaderném úderu, tak i v dalším průběhu počátečního období války. Údery raketových vojsk strategického určení vzhledem k jejich mohutnosti, rychlosti a dosahu mohou mít rozhodující vliv na dosažení bližších strategických cílů války. Hlavní úsilí těchto prostředků bude soustředěno na severoamerickém válčišti především proto, že jsou na něm rozmístěny strategické jaderné prostředky a hlavní ekonomická základna imperialismu.

Operace a bojová činnost jednotlivých druhů ozbrojených sil na dalších válčištích budou mít formu strategických operací.

V Atlantickém oceánu zúčastní se strategických operací vojenská námořní síly v součinnosti s dálkovým letectvem, na evropském válčišti — jako na hlavním pozemním válčišti pak prakticky všechny druhy ozbrojených sil.

V podmínkách evropského válčiště může být obsahem strategické operace :

první jaderný úder, první a následující útočné operace frontů, vzdušné operace dálkového letectva, bojová činnost vojsk PVOS, operace a bojová činnost vojenského námořnictva, vzdušné nebo námořní výsadkové operace strategického významu.

Z hlediska časové posloupnosti i obsahu řešených úkolů můžeme strategickou operaci rozdělit na tato období:

- první jaderný úder,
- první útočné operace frontů,
- následující útočné operace frontů.

První jaderný úder v globálním měřítku je osobitou formou ozbrojeného zápasu, je hlavním obsahem počátečního období války. Část prvního jaderného úderu na daném válčišti je současně i hlavním a rozhodujícím obdobím strategické operace. Strategická operace začíná prvním jaderným úderem na válčišti. Hlavní úlohu v prvním jaderném úderu strategické operace mají raketová vojska strategického určení (rakety středního dosahu). Kromě nich se ho zúčastní raketová vojska frontů, dálkové letectvo, frontové letectvo a úderné síly vojenského námořnictva.

První jaderný úder uskutečňují raketová vojska strategického určení a raketová vojska frontů zpravidla jednou salvou, dálkové i frontové letectvo jedním vzletem, což časově představuje rozmezí 1 — 2 hodin. Konkrétní situace na válčišti může si však vyžádat další (opakovanou) salvu raket a další vzlet nebo několik vzletů frontového letectva. V takovém případě může první jaderný úder trvat i několik hodin. Efektivnost prvního jaderného úderu na začátku strategické operace nezáleží však jen na možnostech prostředků (počet jaderných úderů, tritolový ekvivalent, rychlost úderu a schopnost překonávat PVO nepřítele), ale i na situaci a činnosti nepřítele, zejména na pohotovosti a činnosti jeho prostředků jaderného napadení. Vzhledem k činnosti nepřítele může být první jaderný úder zahájen prakticky ve dvou variantách.

První varianta, nejpravděpodobnější a svým charakterem nejsložitější předpokládá, že k prvnímu jadernému úderu našemu i nepřítele dojde v podstatě najednou nebo s malým časovým rozdílem v jeho počátku. Při druhé variantě počítáme, že se nám podaří uskutečnit první jaderný úder na hlavní nosiče jaderných zbraní na válčišti — na taktické letectvo, připravené ke vzletu na letištích a zničit převážnou část raket operačně taktického určení na stanovištích ještě před odpálením prvních raket. Teoreticky by mohla existovat ještě třetí varianta, při níž úspěchu druhé varianty by dosáhl nepřítel. Za současného poměru sil a vzájemných možností je však nutno tuto variantu vyloučit nejen proto, že by byla pro nás vojensky i politicky absolutně neúnosná, ale také proto, že je pro nepřítele v dosavadních podmínkách technicky těžko uskutečnitelná. Tento názor se opírá o skutečnost, že naše jaderná síla je založena především na raketách jako nosičích jaderných zbraní a u nepřítele doposud na evropském válčišti na taktickém letectvu. Nepřítel si je vědom svých slabostí a usiluje o vytvoření pokud možno rovnocenných podmínek. To dokazuje jeho celkové zaměření raketového výzkumu, perspektivní výstavba ozbrojených sil, zvyšování počtu raket i výstavba společných jaderných sil NATO. Budu tedy vycházet jen z první varianty zahájení prvního jaderného úderu, který bude charakteristický tím, že současně, nebo téměř současně s jeho zahájením bude nutno odrážet vzdušný úder nepřítele. Hlavní úloha při odrážení vzdušného na-

padení nepřítele připadá vojsku PVOS, které plní tento úkol v úzké součinnosti s vojsky PVO frontů, stíhacím letectvem leteckých armád frontů a prostředky PVO vojenského námořnictva. První jaderný úder tedy časově splývá s odražením prvního hromadného vzdušného úderu nepřítele. Odražení vzdušného napadení nepřítele probíhá v celém průběhu strategické operace, rozhodující však je první hromadný vzdušný úder, ve kterém nepřítel použije rozhodující část svých jaderných prostředků.

PRVNÍ JADERNÝ ÚDER FRONTU A ODRÁŽENÍ VZDUŠNÉHO ÚDERU NEPŘÍTELE

První jaderný úder jako hlavní obsah počátečního období války a osobitá forma ozbrojeného zápasu, je veden se zahájením války **na všechna válčiště**. Frontová útočná operace počátečního období války je součástí strategické operace na válčišti. První jaderný úder frontu je součástí prvního jaderného úderu strategické operace a zároveň rozhodujícím obdobím samotné útočné operace frontu. Front uskutečňuje první jaderný úder svými prostředky — raketovými vojsky a frontovým letectvem. Cíl prvního jaderného úderu frontu vyplývá z cíle prvního jaderného úderu strategické operace a záleží rovněž na úloze a místě frontu ve strategické operaci.

Hlavní úkoly prvního jaderného úderu na válčišti mohou být:

- zničit jaderné prostředky nepřítele, především jeho rakety, letouny-nosiče jaderných zbraní a bezpilotní letouny,
- zničit nebo rozbit hlavní uskupení pozemních vojsk i letectva;
- umlčet PVO nepřítele a narušit jeho velení a navedení prostředků vzdušného napadení,
- zničit svazky letadlových lodí a ponorek s raketami Polaris v mořích — na přístupech k pozemnímu válčišti,
- narušit ekonomický a morální potenciál nepřítele a jeho státní zřízení údery na velká průmyslová a administrativní centra.

Z úkolů prvního jaderného úderu strategické operace vyplývá analogicky cíl i úkoly prvního jaderného úderu frontu. Cílem prvního jaderného úderu frontu může být zničit jaderné prostředky nepřítele a způsobit podstatné ztráty jeho uskupení pozemních vojsk a letectva v pásmu frontu na hloubku dosahu frontových prostředků (šířka útočného pásma frontu může být 350 — 500 km, hloubka dosahu frontových prostředků 300 — 600 km).

Front může plnit v prvním jaderném úderu tyto úkoly:

- ničit rakety operačně taktického určení v palebných postaveních i na přesunech,
- ničit letectvo nepřítele, zejména nosiče jaderných zbraní na bližších letištích,
- ničit hlavní uskupení pozemních vojsk prvního operačního sledu i bližší zálohy v místech stálé dislokace, na přesunech i v prostorech soustředění,
- umlčovat a ničit PVO nepřítele,
- narušit velení vojskům a navedení prostředků vzdušného napadení.

Objekty, které front v prvním jaderném úderu ničí, mají v podstatě operační význam a můžeme je rozdělit podle charakteru a rozměru na **pohyblivé a stacionární, velkorozměrné, malorozměrné a bodové**.

PLÁNOVÁNÍ PRVNÍHO JADERNÉHO ÚDERU

První jaderný úder na válčišti plánuje centrálně hlavní velení. Základem plánování prvního jaderného úderu na stupni frontu je rozhodnutí velitele frontu. Velitel frontu při přijímání rozhodnutí k prvnímu jadernému úderu vychází z

- úkolu, uloženého hlavním velením,
- přiděleného počtu a ráže jaderných nábojů,
- možnosti frontu z hlediska počtu a dosahu odpalovacích zařízení raketových vojsk frontu a letounů nosičů jaderných nábojů,
- uskupení vojsk nepřítele a počtu i charakteru objektů k ničení v prvním jaderném úderu,
- meteorologických, geografických, časových a jiných podmínek.

Z operační směrnice hlavního velení je veliteli frontu známo, na které objekty nebo od jaké čáry uskuteční úder raketová vojska strategického určení. V jednotlivých případech mohou raketová vojska strategického určení působit jednotlivými údermi i na objekty, které jsou v prostoru jaderného úderu frontu (obvykle na velkorozměrné objekty, jejichž zničení vyžaduje větší ráže jaderných nábojů).

Počet jaderných nábojů, přidělený frontu k prvnímu jadernému úderu i na útočnou operaci, může být různý a bude záležet především na plánovaných úkolech raketových vojsk strategického určení na směru frontu, na úloze a místu frontu ve strategické operaci a v prvním jaderném úderu na válčišti, na úkolech frontu a jeho bojovém složení a na počtu objektů nepřítele ve frontovém prostoru, na které jsou plánovány úder.

Při zhodnocení situace a sestavování poměru sil v jaderných prostředcích, je třeba vzít v úvahu i možnosti raketových vojsk strategického určení a mít na zřeteli celkový tritolový ekvivalent prvního jaderného úderu a ne jen prosté porovnání počtů jaderných prostředků a odpalovacích zařízení.

V závislosti na těchto činitelích může být frontu přiděleno na útočnou operaci 100 — 150 — 200 jaderných nábojů, z nichž v prvním jaderném úderu může být použito 40 — 60 %. Možnosti frontu z hlediska jeho jaderné salvy mohou být různé a závisí především na počtu nosičů jaderných nábojů (odpalovacích zařízení raket a letounů-nosičů jaderných zbraní). Front, který má 3 až 4 vševojskové, jednu tankovou a jednu leteckou armádu, může mít okolo 50 až 60 odpalovacích zařízení raket operačně taktického určení a 80 — 100 letounů nosičů jaderných zbraní. Jaderná salva frontu tohoto bojového složení může být tedy do 150 jednotlivých úderů.

Hlavní otázkou při plánování prvního jaderného úderu je vyčlenit prostředky ke zničení konkrétních cílů (objektů). Přitom prakticky dochází k rozdělení objektů mezi raketová vojska frontu a frontové letectvo.

Hlavní jadernou silou frontu jsou raketová vojska frontu, která mají určité přednosti před letectvem (rychlost úderu, nezranitelnost od PVO, značný dosah, schopnost nést silné jaderné náboje, nezávislost na denní a noční době a podstatně nižší závislost na meteorologických podmínkách než u letectva).

Současné nadzvukové bombardovací a stíhací bombardovací letectvo, vyba-

vené spolehlivými radionavigačními systémy, je však rovněž mohutnou jadernou silou frontu. Jeho přednosti v porovnání s raketovými vojsky jsou:

- schopnost manévrovat a uskutečňovat údery i na jiné cíle než bylo původně plánováno,
- značná přesnost zásahu zvláště při použití radionavigačních systémů,
- schopnost uskutečnit údery bezprostředně po doplňujícím průzkumu,
- větší efektivnost při ničení manévrujících cílů.

Kromě toho letecká armáda frontu může mít ve svém bojovém složení i útvary křídlatých raket-nosičů jaderných nábojů, které se vyznačují zvláště přesností zásahu a jsou méně zranitelné prostředky PVO nepřítele.

Při plánování rozdělujeme objekty mezi raketová vojska frontu a leteckou armádu podle těchto zásad:

— každému prostředku je možno přidělit takové objekty, u nichž je záruka jejich nejefektivnějšího zničení,

— raketová vojska frontu ničí především objekty stacionární, zvláště objekty bráněné silnou PVO jako např. letectvo na bližších letištích, protiletadlové řízené střely (stacionární). Kromě těchto objektů ničí raketová vojska frontu i objekty pohyblivé, např. rakety v palebných postaveních, vojska nepřítele, zvláště jeho tankové svazky v prostorech soustředění, VS svazků a svazů. Před úderem na pohyblivé objekty je však nutno provést doplňující průzkum, pokud poslední zprávy o poloze objektů neumožňují jejich efektivní zničení,

— křídlaté rakety letecké armády ničí v podstatě objekty stejného charakteru jako raketová vojska frontu. Pro mimořádnou přesnost jsou vhodné zvláště k ničení důležitých malorozměrných i bodových objektů,

— frontové letectvo letecké armády ničí v prvním jaderném úderu především objekty pohyblivé a malorozměrné nebo i bodové. Objekty velkorozměrné, např. vojska v prostorech soustředění nebo na přesunech, letouny na letištích ničí frontové letectvo zpravidla jadernými náboji. Jadernými prostředky ničí LA rovněž rakety v palebných postaveních, VS svazů nebo vyšších svazků a jiné důležité objekty. Kromě toho s použitím chemických nebo obyčejných prostředků ničí frontové letectvo radiolokátory, prostředky navedení, jednotlivé proudy vojsk a jiné objekty.

Rozdělení objektů úderů a stanovení úkolů k jejich ničení při plánování je tedy i hlavním základem součinnosti raketových vojsk frontu a frontového letectva. Současně s výběrem prostředků pro ničení je stanoven i tritolový ekvivalent a časové sladění jaderných úderů.

Raketová vojska frontu a frontové letectvo mohou použít jaderné náboje s tritolovým ekvivalentem od 30 do 300 kt. Při prvním jaderném úderu frontu s použitím 100 jaderných nábojů, bude jeho jaderná salva v průměru od 2000 kt do 3500 kt, což může způsobit 50 — 60 % ztráty 7 — 8 divizím nepřítele, uskutečnit jaderné údery na 8 — 10 letišť, umlčet do 5 oddílů PLŘS, zničit 8 — 10 odpalovacích zařízení raket operačně taktického určení, vyřadit z činnosti 3 — 5 VS a mít ještě 6 — 8 jaderných nábojů v záloze.

Trvání prvního jaderného úderu záleží v podstatě na časovém rozpětí od začátku úderu raketami na stacionární nebo pohyblivé objekty nepřítele (jejichž poloha je přesně známa), do úderu raket a letectva na pohyblivé objekty, jejichž

polohu upřesňuje doplňující průzkum. Uvážíme-li, že údaje o poloze pohyblivých objektů mohou být upřesněny za 30 — 45 minut, **může první jaderný úder frontu trvat od 50 do 90 minut.**

Účast prostředků, celkový počet jaderných nábojů a tím i efektivnost prvního jaderného úderu bude záviset také na denní a noční době a meteorologických podmínkách, které mohou ovlivnit hlavně účast letectva v prvním jaderném úderu. Noční varianta prvního jaderného úderu může být časově delší. Za základní variantu považujeme v současných podmínkách variantu denní, protože k jadernému útoku na válčiště plánuje nepřítel především taktické letectvo. První jaderný úder frontu je tedy nutno plánovat nejméně ve dvou variantách.

Na závěr této otázky porovnáme ještě jaderné možnosti frontu a raketových vojsk strategického určení. Jaderná salva frontu může být 2000 — 3500 kt. Raketová vojska strategického určení mají jaderné náboje o tritolovém ekvivalentu několik desítek megatun. Rakety středního dosahu raketových vojsk strategického určení mohou běžně dopravovat na cíle jaderné náboje o ekvivalentu 1 — 3 i více megatun. Z prostého porovnání tedy vidíme, že jeden až dva náboje raketových vojsk strategického určení z hlediska tritolového ekvivalentu se rovnají jaderné salvě frontu. Na strategickém směru frontu na plnou hloubku útočné operace (nebo i na plnou hloubku válčiště) může být v závislosti na vážnosti daného strategického směru a počtu objektů nepřítele použito několik desítek jaderných nábojů megatunového druhu, což představuje souhrnný tritolový ekvivalent 30 — 80 — 100 megatun. Ničivý účinek těchto prostředků ve větší hloubce mohou ještě zvětšit pozemní výbuchy.

Z toho vyniká hlavní úloha raketových vojsk strategického určení v prvním jaderném úderu, značné možnosti frontu a vcelku rozhodující význam prvního jaderného úderu pro celou frontovou útočnou operaci počátečního období války.

Odrážení vzdušného napadení nepřítele a zvláště jeho prvního jaderného úderu časově zasahuje do období vlastního prvního jaderného úderu. Nepřítel plánuje zahájení války globálním jaderným útokem, přičemž jaderný útok na válčišti bude jeho součástí. Vzhledem k tomu, že hlavní jadernou silou nepřítele na válčišti tvoří zatím taktické letectvo, rozhodující význam bude mít odrážení prvního vzdušného úderu nepřítele. Tento úkol plní především vojska PVOS v součinnosti s vojsky PVO frontu a stíhacím letectvem letecké armády. Front může být rozmístěn na území, bráněném jedním až dvěma svazky vojsk PVOS. Kromě toho front v závislosti na svém bojovém složení může mít 4 — 6 i více pluků PLŘS a značné množství útvarů malorázového PLD, jakož i několik radio-technických útvarů. Letecká armáda může mít v závislosti na bojovém složení frontu 2 — 3 stíhací letecké divize.

Odrážení prvního jaderného úderu nepřítele organizujeme na principu použití všech těchto prostředků v součinnosti podle jednotného plánu v jednom systému PVO. Základem systému PVO v příhraničním pásmu jsou svazky PVOS, které jsou ve stavu trvalé bojové pohotovosti. Kromě toho vojska PVO frontu mohou rovněž část sil udržovat ve stavu bojové pohotovosti v rámci systému PVO a ostatní síly a prostředky mít dislokovány tak, aby v krátké časové normě dosáhly plné bojové pohotovosti a byly připraveny k plné účasti na odrážení prvního vzdušného úderu nepřítele. Útvary PLŘS frontu i armád vytvářejí první pásmo PVO, stíhací letectvo LA je předurčeno k bojové činnosti přede-

vším před pásmem PLŘS nebo mezi pásmy, může však působit i v jednom prostoru s PLŘS. Útvary RTV frontu vytvářejí část skrytého radiolokačního systému. K velení a navedení se plně využívá prostředků a stanovišť vojsk PVOS. Na úspěch při odrážení vzdušného úderu nepřítele má rozhodující vliv včasné přivedení do stavu plné bojové pohotovosti všech sil a prostředků PVO a dokonale organizovaná součinnost. Efektivnost PVO zvyšuje rovněž i dovedné použití protiradiotechnických prostředků.

ÚČAST LETECKÉ ARMÁDY FRONTU V PRVNÍM JADERNÉM ÚDERU A ODRÁŽENÍ VZDUŠNÉHO NEPŘÍTELE

Letecká armáda frontu jako svaz frontového letectva je předurčena k bojové činnosti v součinnosti s vojsky frontu. Bojové složení LA není stálé a záleží především na bojovém složení a úkolech frontu. Front, který má 2 — 3 A a jednu TA, může mít LA ve složení 2 — 3 sld, 2 sbold, 1 bold, 2 pzlp a 2 pluky křídlatých raket. Celkem může mít front tohoto složení 600 — 700 bojových letounů, z nichž 80 — 100 nosíků jaderných zbraní.

Hlavními bojovými prostředky LA jsou jaderné pumy, rakety třídy vzduch - země a vzduch - vzduch. Vedle jaderných pum mají své místo v bojové činnosti frontového letectva i chemické a obyčejné prostředky. Účast letecké armády v prvním jaderném úderu frontu a při odrážení vzdušného úderu nepřítele je hlavním úkolem LA ve frontové útočné operaci počátečního období války. Nemělo by se podrobně zabývat rozsáhlou a složitou problematikou přípravy LA ke splnění tohoto úkolu, rozeberu jen tyto otázky:

- plánování bojové činnosti LA v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného úderu nepřítele;
- zaujetí plné bojové pohotovosti LA;
- hromadný vzlet frontového letectva ke splnění úkolů v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného úderu nepřítele.

PLÁNOVÁNÍ BOJOVÉ ČINNOSTI LA V PRVNÍM JADERNÉM ÚDERU FRONTU A PŘI ODRÁŽENÍ VZDUŠNÉHO ÚDERU NEPŘÍTELE

Bojovou činnost frontového letectva LA v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného napadení nepřítele plánuje centrálně štáb frontu za účasti vedoucích funkcionářů štábu LA. Základní plánovací dokumenty na stupni frontu jsou:

- plán prvního jaderného úderu frontu,
- plán PVO frontu,
- plán průzkumu frontu.

Štáb LA zpracovává **plán bojové činnosti LA ve frontové útočné operaci** (ve kterém je plánována i účast letectva v prvním jaderném úderu frontu a **plán vzdušného průzkumu**).

Plán bojové činnosti LA ve frontové útočné operaci obsahuje činnost frontového letectva na celou útočnou operaci, podrobně činnost v prvním jaderném úderu a do splnění bližšího úkolu frontu, zejména na první dva dny operace.

LA může v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného úderu nepřítele plnit tyto úkoly:

- v součinnosti s raketovými vojsky frontu ničit jadernými údery svazky prvního operačního sledu nepřítele v prostorech soustředění nebo v pochodových a předbojových sestavách, na přístupech ke státním hranicím a operační nálety v hloubce;

- ničit rakety operačně taktického určení v palebných postaveních i na přesunech, a dále letouny-nosiče jaderných zbraní na letištích;

- umlčovat PVO nepřítele zničením jeho radiotechnických prostředků, PLŘS středního dosahu a letounů SL na bližších letištích;

- narušovat systém velení a navedení nepřítele údery na VS svazu a svazků pozemních vojsk a letectva;

- v součinnosti s vojsky PVOS a vojsky PVO frontu ve vzdušných bojích ničit nepřátelské letectvo a bezpilotní letouny na bližších přístupech ke státním hranicím, jakož i v určených pásmech a sektorech;

- prvním hromadným obalem plnit úkoly vzdušného průzkumu s důrazem na doplňující průzkum pohyblivých objektů, na které plánují jaderné údery raketová vojska frontu.

Ke splnění úkolů v základní (denní) variantě je plánováno úsilí plného armádního vzletu LA, 1 — 2 salvy křídlatých raket a kolem 50 % jaderných prostředků.

Bojová činnost LA musí být zplánována přitom tak, aby po splnění úkolů v prvním jaderném úderu nedošlo k přestávce, ale aby část letectva mohla plynuce a nepřetržitě vyhledávat a ničit ZHN, zálohy, chránit vojska i objekty před údery ze vzduchu a vzdušným průzkumem.

Noční variantu (nebo variantu denní za zvlášť obtížných povětrnostních podmínek) plánujeme s omezením bojového úsilí letectva v závislosti na stupni výcviku létajícího personálu. Přitom je však nutno zabezpečit bezprostředně s rozedněním nebo zlepšením povětrnostních podmínek narůstání úsilí letectva a zasadit do boje další útvary a jednotky, které nemohly v předcházejících podmínkách plnit úkoly.

Zvláštní pozornost při plánování je nutno věnovat součinnosti frontového letectva s raketovými vojsky frontu a to nejen výběru, rozdělení objektů a časovému sladění úderů, ale i úkolům zabezpečujícím jejich činnost. K nim patří zejména vzdušný průzkum ve prospěch raketových vojsk frontu a umlčení nebo narušení PVO nepřítele údery raketových vojsk. Efektivní činnost raketových vojsk frontu proti pohyblivým objektům je značně podmíněna doplňujícími údaji o poloze těchto objektů. Tyto údaje až do souřadnic polohy objektů zjišťuje pro raketová vojska frontové průzkumné letectvo LA. Raketové vojsko frontu ve prospěch frontového letectva ničí prostředky PVO nepřítele, především stacionární LŘS a stíhací letectvo na letištích a po doplňujícím průzkumu i pohyblivé PLŘS (HAWK).

Plán vzdušného průzkumu LA frontu vychází z úkolů plánu průzkumu frontu a obsahuje činnost průzkumného letectva a průzkumných jednotek ostatních druhů letectva LA na celou frontovou operaci. Podrobně je plánována činnost na první hromadný oblet a ke splnění úkolů na první a druhý den frontové operace. Činnost průzkumného letectva a průzkumných jednotek ostatních druhů frontového letectva na první hromadný oblet je plánována centrálně až do jed-

notlivých osádek letounů vto, jako součást účasti frontového letectva v prvním hromadném úderu frontu.

Bojové úsilí průzkumného letectva a průzkumných jednotek ostatních druhů frontového letectva v prvním hromadném obletu musí být soustředěno k získání zpráv a údajů o změnách v dislokaci ZHN, letectva, pozemních vojsk a prostředků PVO nepřítele.

Hlavní pozornost je soustředěna na upřesnění souřadnic pohyblivých objektů, předurčených k ničení v prvním hromadném úderu. Kromě toho část úsilí je vyčleněna k získání zpráv, umožňujících vyhodnotit operační sestavu a zámysl činnosti vojsk nepřítele.

Organizace prvního hromadného obletu a jeho zabezpečení je značně náročná právě z toho hlediska, že část bojové činnosti bude probíhat ještě v podmínkách silné aktivní PVO nepřítele.

Bojovou činnost stíhacího letectva LA plánujeme na základě úkolů, obsažených v plánu PVO frontu tak, že část jeho úsilí vyčleňujeme k zabezpečení bojové činnosti ostatních druhů letectva LA, případně dálkového bombardovacího letectva hlavního velení.

ZAUJETÍ PLNĚ BOJOVÉ POHOTOVOSTI FRONTOVÉHO LETECTVA LA

Frontové letectvo před zahájením bojové činnosti může být ve stavu **trvalé, zvýšené nebo plné bojové pohotovosti**.

Trvalá bojová pohotovost letectva je hlavním požadavkem, zabezpečujícím úspěšnou bojovou činnost. Přitom svazky a útvary LA jsou na mírových letištích a plní výcvikové úkoly. **Zvýšená bojová pohotovost** letectva vyžaduje opatření umožňující urychlený vzlet ke splnění úkolů. Hlavní opatření je zvýšit počet pohotovostních jednotek na letištích a připravit k zaujetí operační sestavy a rozptýlení letectva.

Plná bojová pohotovost letectva je nejvyšší stupeň bojové pohotovosti. Předpokládá zaujmout operační sestavu letectva a uvést vojska svazků a útvarů do pohotovosti čís. 1 a 2 ke vzletu. Dosáhnout plnou bojovou pohotovost letectva v krátké časové normě vyžaduje

- rozvinout VS a připravit celý systém velení již v mírových podmínkách,
- dostatek letišť, schopných přijímat letectvo a zabezpečit bojovou činnost z nich,
- vysoký stupeň bojové přípravy svazků a útvarů letectva,
- všestranně zabezpečit bojovou činnost letectva.

Mírovou dislokaci frontového letectva volíme tak, aby LA byla schopna splnit úkoly v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného úderu nepřítele i z mírových letišť.

Normy pro zaujetí plné bojové pohotovosti letectva v době zaujetí operační sestavy mohou být v rozmezí od 2 — 3,5 hodiny (v případě zaujetí plné bojové pohotovosti ze zvýšené bojové pohotovosti se tato norma podstatně zkracuje).

Operační sestava musí být zaujata v nejpříhodnější dobu, zpravidla ne déle než 12 — 24 hodin před pravděpodobným zahájením bojové činnosti. LA zaujímá operační sestavu na rozkaz velitele frontu, který toto rozhodnutí přijímá v rámci celkových příprav k bezprostřednímu zahájení bojové činnosti.

Operační umění a taktika

HROMADNÝ VZLET FRONTOVÉHO LETECTVA KE SPLNĚNÍ ÚKOLŮ V PRVNÍM JADERNÉM ÚDERU FRONTU A PŘI ODRAŽENÍ VZDUŠNÉHO ÚDERU NEPŘÍTELE

Úkoly v prvním jaderném úderu frontu a při odrážení vzdušných úderů nepřítele vyžadují plný armádní vzlet frontového letectva. Tento požadavek vyplývá nejen z rozsáhlosti úkolů a principu soustředěného použití letectva, ale i z nutnosti vyvést letectvo zpod úderu nepřítele. Organizace hromadného vzletu záleží na dislokaci letectva, stupni bojové pohotovosti a uspořádání prvního jaderného úderu (na posloupnosti plnění úkolů raketami a letectvem frontu), jakož i na způsobu vzdušného úderu nepřítele.

Za základní způsob uspořádání prvního jaderného úderu frontu je možno považovat takový, kdy první úderý uskutečňují raketová vojska frontu na stacionární objekty, nevyžadující doplňujícího průzkumu.

Tyto úderý vedeme i na stacionární PLŘS nepřítele, čímž vytvoříme příznivé podmínky pro efektivní bojovou činnost letectva.

Frontové letectvo vede v prvním jaderném úderu bojovou činnost po sledech. V prvním sledu útočí křídlaté rakety, část stíhacího bombardovacího letectva a část stíhacího letectva s úkolem ničit ZHN, umlčet PVO, narušit systém velení a odrazit první sled vzdušného úderu nepřítele. Ve druhém sledu útočí zbývající část stíhacího bombardovacího letectva a bombardovací letectvo — nosiče jaderných zbraní s úkolem ničit svazky prvního operačního sledu nepřítele a uskutečnit jaderné úderý na další důležité objekty prvního jaderného úderu. Ve druhém sledu může být také uskutečněna druhá salva křídlatých raket.

Ve druhém sledu je zasazena do boje i hlavní část SL s úkolem odrazit druhý sled vzdušného úderu nepřítele a chránit pozemní vojska, která přecházejí do útoku.

Průzkumné letectvo plní úkoly v prvním i ve druhém sledu s doplňujícím průzkumem pohyblivých objektů. Bezprostředně po obdržení upřesňujících údajů o poloze pohyblivých objektů uskutečňují raketová vojska frontu další plánované úderý na tyto cíle. Rozhodující v organizaci hromadného vzletu frontového letectva je včas dosáhnout pohotovosti ke vzletu.

Hromadný vzlet je zahájen na signál podle výpočtu, kdy předem je známa doba odpálení raket. Před vzletem je nutno uvést letectvo do nejvyššího stupně bojové pohotovosti (pohotovost čis. 1). Orientačně první sled frontového letectva startuje 10 — 15' před odpálením raket a druhý sled podle činnosti nepřítele buď plynule nebo 5 — 10' za ním.

Letecké jednotky, které plní úkol záloh je nutno rovněž zvednout do vzduchu do určeného prostoru, kde setrvávají na ekonomickém režimu letu.

V jiných podmínkách situace může být vzlet frontového letectva zahájen bezprostředně po odpálení raket. Toto uspořádání je však méně výhodné, nezaručuje plynulost úderu a včasný doplňující průzkum ve prospěch raketových vojsk frontu. Je však výhodné pro nenadálou úderu raket bez předcházejícího vzletu letectva.

Po splnění úkolů v prvním jaderném úderu a při odrážení vzdušného nepřítele je nutno zabezpečit přistání letectva na letištích a uvést do bojové pohotovosti k opakovaným vzletům. Organizace přistání letectva po splnění úkolů v podmínkách aktivní bojové činnosti nepřítele je značně složitá.

Použití stíhacího letectva v PVO vojsk

Major *Luděk Stodůlka*

Plánování bojového použití stíhacího letectva při PVO vojsk

Hlavní úkoly stíhacího letectva v operaci jsou zpracovány do zásadního dokumentu — **plánu bojové činnosti letectva** (letecké armády) v operaci. Na stanovení těchto úkolů má v první řadě vliv rozhodnutí velitele fronty. Plán, který kromě hlavních úkolů obsahuje také časový předpoklad a rozdělení úsilí, zpracovává štáb letecké armády. Druhým dokumentem, který zachycuje plánovanou činnost stíhacího letectva je **plán protivzdušné obrany vojsk** v operaci. Ten zpracovává podle pokynů velitele fronty náčelník vojska PVO se svým štábem. Z hlediska stíhacího letectva je v něm rozpracováno jeho použití při plnění úkolů PVO vojsk v operaci. Třetím dokumentem, který by měl zpracovávat na tomto stupni velení společně štáb náčelníka vojska PVO a letecké armády, je **plán součinnosti sil a prostředků PVO**. Cílem zpracování tohoto plánu je zachytit smluvené podmínky bojové činnosti všech prostředků PVO v pásmu fronty k efektivnímu a sladěnému jejich využití. Soudobé podmínky válečného sražení vyžadují od štábů operativní, účelnou a rychlou činnost. Tento oprávněný požadavek vyžaduje rozebrat a zvolit obsah uvedených tří dokumentů tak, aby byl každý v souladu se svým určením výstižný a přitom, aby se v jednom plánu neopakovaly skutečnosti uvedené v druhém. Situace je v tomto směru komplikována tím, že také štáb stíhací letecké divize (která bude někdy představovat všechno stíhací letectvo letecké armády) by měl zpracovávat na operaci plán součinnosti s ostatními prostředky PVO. V tomto případě bude účelné zpracovat plán součinnosti na stupni letecké armády za přítomnosti hlavních funkcionářů štábů stíhací letecké divize (která bude jediným partnerem ostatních pozemních prostředků PVO).

K obsahovému zpracování plánů a vůbec všech dokumentů, které mají dávat

určitou směrnicí pro nastávající boj, chci poznamenat, že všechny zpracovávané dokumenty, ať již na nich velitelé a štáby stráví jakkoliv dlouhou dobu, ať jsou jakkoli obsažné, nemohou vyčerpat celý průběh bojů a operace a dát návod k řešení všech situací. Proto bude účelné zpracovávat tyto dokumenty obsahově tak, aby vedly k splnění hlavního cíle bojů a operace, ukazovaly správný směr činnosti a nekladly si za úkol vyřešit každou maličkost. Takto zpracované dokumenty dají podřízeným velitelům a vojskům možnosti iniciativně, tvůrčím způsobem rozvinout plně své úsilí jak při plánování tak v boji.

V zájmu uceleného a skutečně nejúčelnějšího obsahového i formálního zpracování uvedených tří dokumentů bude správně určit již pro plánování bojové činnosti tu skupinu důstojníků štábu letecké armády, která se bude zabývat řízením činnosti stíhacího letectva v celém průběhu operace. V čele této skupiny by měl být zástupce velitele letecké armády, aby v dalším mohl nejen vyžadovat, ale podle vzniklé situace a výsledků bojové činnosti přímo a rychle rozhodovat o způsobech využití stíhacího letectva při PVO vojsk.

Může nastat případ, že letecká armáda bude mít ve své organizaci pouze jednu stíhací leteckou divizi. Zdálo by se, že velitel a štáb této divize bude při plánování a řízení činnosti stíhacího letectva prakticky zdvojit uvedenou skupinu letecké armády. Ve skutečnosti tato skupina zdaleka nemůže v **plném rozsahu** vyčerpat náplň činnosti velitele a štábu stíhací letecké divize ani pokud jde o **přímé řízení činnosti** stíhacího letectva t.j. **velení podřízeným** útvarům. K uplatnění aktivní úlohy velitele a štábu stíhací letecké divize i **při plánování** bude účelné přizvat hlavní funkcionáře

stíhací letecké divize k účasti na zpracování příslušných statí jmenovaných tří základních dokumentů. Bude-li velitel letecké armády disponovat větším počtem stíhacích leteckých divizí, bude účelné, aby štáb letecké armády využil podklady od jejich štábů, zpracoval plány a seznámil s nimi velitele těchto svazků v potřebném rozsahu.

Počet stíhacích leteckých divizí nezbytně tedy ovlivní způsob plánování na stupni letecké armády. Měl by jej však také ovlivnit na stupni stíhací letecké divize. Bude-li veškeré stíhací letectvo letecké armády tvořit pouze jedna divize, nebude nutné zpracovávat na stupni stíhací letecké divize dlouhodobější plány — plán bojové činnosti svazku a plán součinnosti nebo jiný součinnostní dokument. Velitel a štáb stíhací letecké divize mohou při zpracování svých rozkazů, nařízení a dalších plánů či grafikonů vycházet přímo z plánu letecké armády. A to tím spíše, zúčastní-li se zpracování těchto plánů u štábu letecké armády. Velitelé a štáby

stíhacích leteckých divizí (má-li jich letecká armáda více) zpracovávají na základě rozkazů a nařízení velitele letecké armády pro řízení bojové činnosti vedle hlavního dokumentu (plán bojové činnosti svazku — zpravidla na několik dní operace — nebo grafický plán bojové činnosti — na jednotlivé dny) také dokument proti řízení součinnosti PVO. Vycházejí přitom z rozkazů a nařízení letecké armády, ale také z výsledků dohodových součinnosti s veliteli a štáby ostatních sil a prostředků PVO, které s nimi v jejich prostoru bojové činnosti budou společně působit. Tímto partnerem bude zpravidla náčelník vojsk PVO vševojskové armády se svým štábem popřípadě velitelé svazků pozemních prostředků PVO, rozmístěných v prostoru bojové činnosti stíhací letecké divize. Nejlepší formou tohoto dokumentu by byla tabulka nebo mapa součinnosti. Dokument by měl obsahovat v menším měřítku (ale tím konkrétněji) v podstatě totéž co plán součinnosti sil a prostředků PVO na stupni letecké armády.

Orgány a místa velení stíhacímu letectvu při PVO vojsk

Bojovou činnost stíhacího letectva v operaci určuje rozkazy a nařízení velitele letecké armády v duchu zámyslu a rozhodnutí velitel frontu. Sám však bude mít zřídka možnost řídit činnost stíhacího letectva na operačním stupni, poněvadž bude zaneprázdněn řízením činnosti celé letecké armády. Proto bude nutné, aby činnost stíhacího letectva řídila na stupni letecké armády zvláštní skupina pracovníků s odděleným pracovištěm. Činnost stíhacího letectva má jiný charakter než činnost ostatních druhů letectva. Stíhací letectvo je v podstatě prostředek obrany, kdežto ostatní druhy letectva, především tzv. úderné letectvo jsou naopak prostředkem útočným. Z toho vyplývá odlišnost ve způsobu jeho bojového použití i řízení jeho činnosti. Tato skutečnost je dalším důvodem k vytvoření zvláštní skupiny štábu letecké armády pro plánování a řízení činnosti stíhacího letectva.

Za protivzdušnou obranu pozemních vojsk odpovídá veliteli frontu náčelník vojska PVO. I když přímo činnost stíhacího letectva neřídí, musí mu být vytvořeny podmínky, aby mohl v zájmu sjednocení činnosti všech prostředků PVO ovlivňovat také činnost stíhacího letectva. Předpokládáný průběh soudobých

operací a bojů bude vyžadovat, aby se i protivzdušná obrana pružně a rychle přizpůsobovala stálým a rychlým změnám v situaci. V průběhu operace bude nutné sladit použití všech prostředků PVO, jejichž činnost musí být řízena centralizovaně. U sil a prostředků PVO státu je tento požadavek splněn téměř ve všech oblastech, především v osobě jediného velitele a štábu. U sil a prostředků PVO vojsk tomu tak není. Proto je výhodné, aby dva řídicí činitelé sil a prostředků PVO vojsk měli v průběhu operace společné VS, aby tak přímým stykem mohli koordinovat činnost podřízených vojsk. Toto společné místo velení může být buď v rámci VS frontu nebo letecké armády. Obě varianty mají své výhody a nevýhody, dané především přimknutostí či odtržeností od mateřského štábu. To buď zlepšuje nebo znesnadňuje bezprostřední informovanost o situaci a požadavcích vojsk. Odtrženosti lze však zabránit vhodně organizovaným spojením. A tak o variantě rozmístění bude účelné rozhodovat podle konkrétních podmínek, a dle toho, která varianta bude zabezpečovat kvalitnější a rychlejší odběr zpráv o vzdušné situaci a možnostech podřízených. Tuto volbu ovlivní v neposlední řadě možnost disponovat automatizačními zařízeními a

využívat počítačové stroje k plánování a řízení protivzdušné obrany vojsk.

Bude-li mít letecká armáda pouze jednu stíhací leteckou divizi, bude účelné rozmísťovat VS tohoto svazku v blízkosti společného VS náčelníka vojska PVO frontu a skupiny pro řízení činnosti stíhacího letectva letecké armády. Tím budou vytvořeny vhodné podmínky k zajištění přímého styku funkcionářů a obou těchto VS. PVS stíhací letecké divize bude účelné rozmístit v blízkosti VS vševojskové armády, která bude plnit hlavní úkol v rámci frontu, aby náčelník vojska PVO této armády měl přímý styk a vliv na použití stíhacího letectva v zájmu sladěné PVO jeho armády. Z tétož důvodu bude výhodné rozmísťovat PVS stíhacích leteckých divizí v blízkosti VS vševojskových armád v těch případech, kdy letecká armáda bude mít ve své operační sestavě více než jednu stíhací leteckou divizi. Naváděcí (pomocné naváděcí) stanoviště těchto divizí bude pak účelné rozmístit v blízkosti nebo společně s VS protiletadlových raketových svazků vševojskových armád. Tím vytvoříme vhodné předpoklady pro řízení taktické součinnosti mezi stíhacím letectvem a protiletadlovým raketovým vojskem. Se stejným cílem můžeme také vysílat na tato VS alespoň představitel stíhacího letectva.

Na stupni letecké armády plní úkoly součinnosti skupina pro řízení činnosti stíhacího letectva letecké armády, která by měla mít v průběhu operace své místo na VS náčelníka vojska PVO frontu. V zájmu sladěného použití všech prostředků PVO bude účelné, aby součinnostní orgán nebo představitel stíhacího letectva byl také přímo na VS náčelníka vojska PVO, i když v blízkosti tohoto VS bude některé z míst velení stíhací letecké divize.

V bojích může dojít k situacím, že stíhací letectvo bude plnit úkoly protivzdušné obrany vojsk více méně samostatně tj. v prostoru či pásnu, kde nebudou dislokovány útvary či jednotky

protiletadlového raketového vojska. V tom případě budou určujícími činitelem při boji se vzdušným nepřítelem, při jeho řízení a součinnosti zájmy a možnosti stíhacího letectva. Ostatní pozemní prostředky PVO (tj. PLD) je musí respektovat. To bude prakticky znamenat, že velitel svazku (nebo útvaru) stíhacího letectva bude oprávněn vydat v daném prostoru zákaz činnosti jiných prostředků PVO, aby tím zajistil pro stíhací letectvo volnost jednání a manévru. Takový zákaz bude vydávat zpravidla vždy pro určitou, časově omezenou etapu bojové činnosti neb pro určitý nepřátelský vzdušný cíl cestou součinnostních orgánů vlastních nebo vojskových.

* * *

Protože za protivzdušnou obranu vojsk vcelku odpovídá náčelník vojska PVO, budou mu také podřízeny radiolokační prostředky, aby z nich mohl být vytvořen systém průzkumu vzdušného prostoru. Radiolokátory potřebuje nutně pro svoji činnost také stíhací letectvo. Nemá je však k průzkumu vzdušného prostoru, ale k navádění stíhačů na vzdušné cíle a k zajištění bezpečnosti letů vlastních letounů. Tyto lokátory mohou plnit úkoly průzkumu vzdušného prostoru jen z části. Stíhací letectvo musí proto v zájmu získávání včasných údajů o vzdušném nepříteli ze širokého pásma průzkumu, odebrat a využívat hlášení od radiolokátorů vojska PVO, popřípadě na některých výhodných (a v součinnostních dokumentech uvedených) radiotechnických hláškách vojska PVO rozvinout svá pomocná nebo předsunutá naváděcí stanoviště. Tím se může značně zvýšit kapacita navedení stíhačů. Požadavek budování dvou autonomních radiolokačních systémů (stíhacího letectva a vojska PVO), u kterých by byla zajištěna možnost manévru, vytváření záloh apod., je z hlediska materiálních i taktických nereálný. Opačný postup, směřující k centralizaci velení všem prostředkům PVO pod jedním náčelníkem (velitelem) je konstruktivnější a účelnější.

K bojové činnosti stíhacího letectva při PVO vojsk a k jejímu řízení

Podle zpracovaných plánů, tabulek, grafikonů, rozkazů a nařízení budou řídit činnost stíhacího letectva při protivzdušné obraně přímo velitelé stíhacích leteckých divizí a pluků. Protože však tato bojová činnost bude probíhat v celkovém

rámcí frontové a armádní operace a protože stíhací letectvo není již jediným, ani hlavním prostředkem PVO, bude třeba jeho činnost usměrňovat a ovlivňovat v průběhu bojové činnosti jednak z vyšších stupňů velení letecké armády a pak

také podle požadavků náčelníka vojska PVO frontu, popřípadě armád. K tomu vyčleníme orgány ze štábu letecké armády a stíhacích leteckých divízi.

Skupina štábu letecké armády pro řízení bojové činnosti stíhacího letectva při PVO vojsk bude podle zpracovaných plánů sledovat a vyhodnocovat bojovou činnost stíhacího letectva s důrazem na efektivnost jeho využití, zajištění sladění součinnosti se silami a prostředky PVO vojsk, stíhacím letectvem sousedů a mezi tím také PVOS. Tato skupina nebude přímo řídit bojovou činnost stíhačů ve vzduchu, ale musí si udržovat stálý přehled o možnostech rozmístění a situaci stíhacích leteckých divízi a pluků. Na základě všech těchto znalostí, které získá jednak sledováním vzdušné situace na společném VS s náčelníkem vojska PVO, jednak z hlášení od podřízených, může skupina plnit v boji tyto úkoly:

- překládat náčelníkovi vojska PVO návrhy na využití vyčleněného úsilí stíhacího letectva v jednotlivých fázích operace,

- předávat rozhodnutí náčelníka vojska PVO štábu letecké armády nebo v zájmu uspokojení zásahu raději přímo štábu stíhací letecké divize, která bude úkol plnit,

- informovat velitele a štáb letecké armády v potřebném rozsahu činnosti a dislokaci vojska PVO, popřípadě také svazků pozemních vojsk (především provosledových),
- vést přehled o čerpání úsilí stíhacího letectva a podávat o tom náčelníkovi vojska PVO informace,

- sledovat a vyhodnocovat dodržování zásad součinnosti stíhacího letectva a pozemních prostředků PVO a spolu se štábem náčelníka vojska PVO navrhopat a zabezpečovat opatření k odstranění nedostatků v součinnosti,

- sledovat činnost součinnostních skupin (orgánů) stíhacího letectva u štábu vojska PVO a naváděcích stanovišť stíhacího letectva,

- navrhopat podle vývoje situace změny v součinnosti, dislokaci a opatření k zabezpečení stíhacího letectva,

- v případě nebezpečí z prodlení přijímat iniciativně řešení k úspěšné činnosti stíhacího letectva a své rozhodnutí hlásit veliteli letecké armády.

Protože na VS náčelníka vojska PVO budou k dispozici nejčerstvější a souhrnné zprávy o vzdušné situaci a protože tam bude také součinnostní skupina armády

PVOS, může skupina štábu letecké armády pro řízení bojové činnosti stíhacího letectva využít těchto vhodných podmínek také k sledování a zabezpečování sladěné činnosti se stíhacím letectvem sousedů a tedy také armády PVOS. Těžiště této činnosti je především u štábu (VS) sousedících svazků stíhacího letectva, ovšem i na stupni armád (frontu) budou nutné řídicí zásahy, hlavně pokud půjde o vzájemné využívání stanoveného součinnostního úsilí, využívání popř. i předávání letišť, zabezpečení styku mezi veliteli leteckých svazů apod.

V této souvislosti zaslouží zvláštní zmínku úloha leteckých operačních skupin, které vysílá letecká armáda na VS vševojskových armád. Tyto nepočtené orgány musí vyvíjet maximální úsilí, aby zvládly úkoly spojené s řízením bojového použití tzv. úderného, dále průzkumného a popřípadě také dopravního letectva. Nebylo by ovšem logické nechtít na této letecké operační skupině, aby plnila základní povinnosti vůči stále významné složce letecké armády — stíhacímu letectvu. A to tím spíše, budou-li na stejném pracovišti — VS vševojskové armády — pracovat také součinnostní orgány — představitelé stíhacího letectva, které bude vysílat na VS náčelníka vojska PVO vševojskové armády štáb součinnostní stíhací letecké divize. S přispěním součinnostní skupiny (představitel) stíhacího letectva si může letecká operační skupina po celou dobu operace udržovat přehled o činnosti a možnostech stíhacího letectva, aby tak mohla ovlivňovat i jeho využití, stejně tak jako tomu je u ostatních druhů letectva. Bude účelné, aby se součinnostní skupina (představitel) stíhacího letectva přimkla úzce k letecké operační skupině, stala se jejím orgánem, i když s ní nebude trvale na společném pracovišti a nebude její organickou částí. Tímto opatřením by se předešlo možné dvoj kolejnosti při řízení činnosti stíhacího letectva a zajistilo bezprostřední uplatňování zájmů pozemních vojsk na jeho činnost. Realizace tohoto návrhu by také vytvářela předpoklady k lepšímu společnému použití všech druhů letectva.

Na přímém řízení bojové činnosti stíhacího letectva při protivzdušné obraně vojsk, tj. na řízení jeho zásahu od vzletu do přistání, se podílí velitelé a štáby stíhacích leteckých divízi a pluků, směny velitelských a naváděcích stanovišť. Nedal jsem si za cíl rozebrat v tomto článku i tyto otázky. Považuji však za nutné při-

pomenout, že požadavek aktivní, iniciativní, rychlé a tvůrčí práce velitelů a štábů, vynucený předpokládáním rychlým tempem operací, častými změnami v jejich průběhu, mohutnými zbraněmi a prostředky ničení, neopravňuje k opuštění osvědčené metodiky velitelské a štábní práce a k nahrazení ji živelnou, překotnou a málo cílevědomou činností. Naopak. Vyžadoval-li dřívější způsob řízení operací a bojů přesné a podrobné podklady pro rozhodnutí velitele, zůstává to povinností štábů i v dnešních podmínkách, ale v daleko koncentrovanější formě, mnohem rychleji a za pomoci moderní bojové i speciální techniky.

Ještě několik poznámek k vlastní bojové činnosti stíhacího letectva. Úkoly protivzdušné obrany pozemních vojsk v operaci může stíhací letectvo plnit:

- střežením na letišti,
- střežením ve vzduchu (přehrazováním),
- lovením.

Při střežení na letišti jsou piloti, technický personál a stíhací letouny na letišti v pohotovosti čís. 3 až 1 připraveni na rozkaz velitele vzletnout ke splnění úkolu, který je stíhačům přesněřován zpravidla až ve vzduchu. Stupeň pohotovosti (jeho výšku a počet stíhačů) určuje velitel, který zodpovídá za splnění stanovených úkolů stíhacího letectva v daném prostoru a v dané době, podle charakteru činnosti vzdušného nepřítele, možnosti stíhacího letectva a možnosti vlastních prostředků průzkumu vzdušného prostoru zjistit vzdušného nepřítele v určených výškách na určitých čarách. Stupeň pohotovosti se prakticky projevuje delší nebo kratší dobou, kterou potřebuje stíhač od vydání rozkazu ke vzletu a výstupu do určité výšky. Střeh na letišti je nejvýhodnější způsob bojové činnosti z hlediska hospodárnosti a šetření lidského úsilí. Není možné s ním ovšem vystačit. Pohotovost stíhacího letectva k aktivnímu zásahu proti nepříteli a k úspěšnému boji s ním musíme dále zvyšovat. Aktivní činnost vzdušného nepřítele a neschopnost (technická) vlastních prostředků průzkumu vzdušného prostoru — zjistit a věst vzdušné cíle na takovou vzdálenost, aby mohly být stíhači zničeny před tím, než splní svůj úkol — nutí k dalším opatřením pro urychlení zásahu stíhacího letectva. Způsob bojové činnosti — střeh na letišti proto ještě dále zvyšujeme tak, že stíhací letoun s nahozeným motorem, připravený na určený signál k okamžitému

vzletu, udržujeme po velmi krátkou dobu v tzv. „zvýšené pohotovosti“ přímo na vzletovém přistávacím pásmu nebo na stojánce v těsné jeho blízkosti. K takovému opatření dochází v praxi zatím jen zřídka a pouze v případech, kdy hrozí již přímé nebezpečí proniknutí vzdušného cíle do bráněného prostoru a kdy není jisté, zda vzdušný nepřítel nebo narušitel skutečně přelétne vypočítanou čáru zdvihu stíhačů směrem k bráněnému prostoru.

Podle čar zdvihu počítaných předběžně pomocí mechanických prostředků a pomůcek letovody VS nebo vypočítaných souběžně, zvláště pro každý cíl, podle charakteristik jeho letu automatickým nebo poloautomatickým zařízením, vydávají odpovídající funkcionáři (velitelé, náčelníci či operační dozorcí na VS) rozkaz ke vzletu stíhačů ze střehu na letišti (určeného stupně pohotovosti stíhačů). Pohotovost stíhačů může být tím nižší (tj. číslo, které ji označuje tím vyšší), čím mohou být uvedené čáry zdvihu posunuty více do hloubky území nepřítelů*).

V současné době, při vysokých rychlostech prostředků vzdušného napadení, jde prakticky o vteřiny nebo maximálně desítky vteřin. Stíhači proto mohou být udržováni pouze v pohotovosti číslo 1, popřípadě číslo 2. V některých případech a bude to pravděpodobně častý případ, nebude stačit ani tzv. zvýšená pohotovost a stíhači musí k zabezpečení včasného střetnutí možných cílů, především nízkoletajících, do vzduchu. A to již přicházíme do „střežení na letišti“ k jiným způsobům bojové činnosti stíhacího letectva.

Tim je **střeh ve vzduchu** (dříve přehrazování). K přehrazení pravděpodobného náletového směru vzdušného nepřítele očekávají stíhači zpravidla nad jeho územím v určeném prostoru, rozsahu výšek a čase a brání nepřátelským prostředkům vzdušného napadení v proniknutí do bráněného prostoru. Tento úkol mohou stíhači plnit buď zcela samostatně, tj. bez pomoci pozemních radiolokačních prostředků nebo v těsné součinnosti s nimi. K prvnímu případu musí dojít tehdy, budeme-li nuceni vyslat stíhače mimo účinný dosah radiolokátorů, např.

* Poznámka: např. v pohotovosti čís. 3 jsou letouny sice v plné míře připraveny, ale piloti a technický personál nemusí být přímo u letounů. V pohotovosti čís. 1 musí být piloti plně připraveni u letounech. Z pohotovosti čís. 3 musí stíhač vzletnout do 12 — 15 minut, z pohotovosti čís. 1 do 2 — 4 minut.

při zabezpečování vysazení a bojové činnosti výsadku, nebo i k střetnutí nízkoletajících vzdušných cílů, které nemohou naše radiolokátory včas nebo vůbec zachytit. Je to nepříznivá situace proto, že možnosti vyhledávání vzdušných cílů stíhači jsou vlivem velkých rychlostí sblížení omezenější. V takových případech může stíhačům prospět speciální letoun vybavený kruhovým přehledovým radiolokátorem, zařazený do jejich bojové sestavy nebo do sestavy zabezpečovaného dopravního výsadkového letectva. Tento letoun může zajišťovat výstrahu stíhačů před blížícím se vzdušným nepřítelem.

V druhém případě budou stíhači vysílání **zpravidla již při odrážení** hromadných úderů vzdušného nepřítele do určeného prostoru přehrazování a za pomoci údajů radiolokátorů, předávaných jim potřebnou formou velitelskými či naváděcími stanovišti, navádění na určené vzdušné cíle, zamyšlejší proniknout do bráněného prostoru.

O vyslání stíhačů ke střehu ve vzduchu (přehrazování) především v boji s nízkoletajícími vzdušnými cíli v rámci hromadných nebo početnějších úderů vzdušného nepřítele, musí rozhodovat při nejmenším velitel stíhačí letecké divize. Decentralizované řízení přehrazování by nemělo požadovaný úspěch, protože by nezabezpečovalo zásah proti všem vzdušným cílům pronikajícím na široké frontě z různých směrů a na různých výškách do bráněného prostoru. Proto musí být v tomto případě použito ke střehu (přehrazování) ve více prostorech větších sil než má k dispozici velitel stíhačího leteckého pluku. Ten bude schopen úspěšně řídit zásah stíhačů pouze při boji s málo početným vzdušným nepřítelem.

Střeh ve vzduchu značně vyčerpává úsilí stíhačího letectva, přispívá k značnému úbytku resursu draků a motorů stíhačích letounů, spotřebě materiálů při jejich ošetřování i provozu a hlavně pak opotřebování lidských rezerv — pilotů, techniků, bojových směn VS. Je to tím citelnější, že tento způsob často nevede k přímému zásahu proti vzdušnému nepříteli. Je jen jakýmsi preventivním opatřením. Proto se střeh ve vzduchu používá v zájmu zajištění včasného zásahu stíhačího letectva jen tehdy, není-li skutečně jiného vyhnutí.

Někde se v souvislosti se způsoby bojové činnosti staví přehrazování jako jiný způsob bojové činnosti než **střeh ve vzduchu**. To je proto, že střeh ve vzduchu

má být údajně pokračováním střehu na letišti pro případy, kdy by nestačilo stíhačí letectvo včas střetnout vzdušného nepřítele po vzletu z určeného stupně pohotovosti na letišti. Stíhači mají při střehu ve vzduchu vyčkávat nad určeným místem bez úkolu, který je jim vydán až při začátku navádění. Domnívám se, že snaha po rozdělení těchto způsobů bojové činnosti není správná a že střeh ve vzduchu je totožný s přehrazováním. Ke zdůvodnění tohoto názoru uvádím:

1. Velitel, který se pro přehrazování rozhodl, učinil tak proto, aby zabezpečil včasné zásah stíhačů proti ještě neurčeným, neznámým, ale z daného směru a v určité výšce očekávaným vzdušným cílům. Důvodem jeho rozhodnutí je tedy určité podezření činnosti potenciálního nepřítele a ne konkrétní vzdušný cíl. Stejně důvody vedou i k uvedení stíhačů do „střehu ve vzduchu“.

2. Zmíněný velitel v zájmu včasného střetnutí vzdušných cílů výše stíhače ne nad dobré orientační body nebo dokonce nad radionavigační majáky, ale do těch prostorů, odkud by měli stíhači optimální podmínky k zásahu, tj. k zaujetí výhodného počátečního bodu zteče. Opačný postup — vyčkávací — omezuje nezbytně aktivitu stíhačích pilotů. Bere jim totiž možnost vyhledávat iniciativně a samostatně vzdušného nepřítele a ničit ho.

„Přehrazování“ nebo „střeh ve vzduchu“ budeme používat v těch případech, kdy by nestačili stíhači účinně ubránit vojska, určené objekty nebo prostory ze střehu na letišti, zpravidla již v průběhu vzdušných bojů, při odrážení hromadných úderů nepřítele, z různých směrů a v různých výškách. Vzdušný nepřítel při pronikání nad naše území ve středních, velkých stratosférických výškách bude zjišťován radiolokátory zpravidla vždy na větší vzdálenosti, dovolující včasné zásah stíhačů. Přehrazování v těchto případech nebude zpravidla nutné. A to tím spíše, že v těchto výškách bude účinně zasahovat také protiletadlové raketové vojsko.

Přehrazování (střeh ve vzduchu) však bude nutné a nejúčinnější při boji s nízkoletajícími vzdušným nepřítelem, s těmi vzdušnými cíli, které vlastní radiolokátory nezachytí.

Ze všech těchto důvodů vyplývá neoprávněnost a zbytečnost snah po zavedení nového způsobu bojové činnosti stíhačího letectva. Je však nutné rozhodnout, který název používat. Sám se stavím

za „přehrazování“, protože sám pojem „střeh“ je v rozporu s požadavkem aktivní činnosti stíhačů vůči nepříteli od okamžiku vzletu až po přistání.

Při činnosti stíhacího letectva způsobem **lovu** jsou vysílány vycvičené osádky zpravidla po dvojicích a rojích, v širokém pásmu, do prostorů na vzdálených přístupech k bráněným objektům (tedy nad území nepřítel). Pro jednu skupinu se může vyčlenit pás široký 3–10 km a dlouhý do jedné třetiny taktického doletu daného typu stíhače. Šířka pásma lovu bude záviset na silách stíhacího letectva, které budou k dispozici, na výškách letu stíhačů při tomto způsobu bojové činnosti a na dohlednosti v prostoru. Délka pásma bude závislá na taktickém doletu stíhačů podle typu a stanovené výšky letu a také na požadavku ničení vzdušných cílů nepřítel co do hloubky jeho území.

Při lovu vyhledávají stíhači zpravidla samostatně, bez pomoci prostředků průzkumu vzdušného prostoru, v určených prostorech, vzdušné, někdy i pozemní cíle (především zbraně hromadného ničení, jejich nosiče a prostředky potřebné k provozu a dále prostředky vzdušného napadení nepřítel, směřující do bráněného prostoru) a ničí je palbou svých zbraní.

Tento způsob bojové činnosti musí být plánován v širším měřítku, většinou štábem letecké armády. Činnost jednotlivých stíhačů nebo skupin tímto způsobem

by byla málo účinná a při dnešní hodnotě PVO by pravděpodobně znamenala zkázu stíhačů. Lov jako způsob bojové činnosti stíhacího letectva je při správné organizaci a řízení velmi účinný. Dává možnost uplatnit iniciativu a aktivitu stíhačů a vytvořit vhodné podmínky součinnosti s pozemními prostředky PVO tím, že stíhači působí mimo jejich prostory bojové činnosti. Musí být však plánován spolu s jinou činností stíhacího i jiných druhů letectva a pozemních prostředků PVO. Sám tento způsob nezabezpečuje splnění úkolů PVO, tj. nepropustit žádný nepřátelský prostředek vzdušného napadení. Při jeho uskutečnění musí být v každém případě část stíhačů připravena ve střehu na letišti a nebo v prostorech přehrazování k zachycení proniknuvších vzdušných cílů. Musí být stále v pohotovosti také pozemní prostředky PVO. Dále bude nutné vysílat na „lov“ spolu se stíhači skupiny stíhacích bombardovacích letounů k úderům na letiště, VS, navigační systém a stanoviště a lokátory. Sám způsob „lovu“ nemá již tak vysloveně obranný charakter jako střeh na letišti či přehrazování, které jsou vždy obranným protiopatřením a reagují na konkrétní činnost vzdušného nepřítel. Lov je způsob aktivní. Bude mít proto své oprávnění vždy tam, kde v zájmu protivzdušné obrany vojsk budeme bojovat o zvýraznění či udržení nadvlády ve vzduchu nebo budeme chtít zvrátit dosud nepříznivou situaci v náš prospěch.

SILNIČNÍ ZABEZPEČENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI FRONTU

Podplukovník Jaroslav Šebek

Problematika silničního zabezpečení manévru týlových etap a týlových přísnů je poměrně málo známá.

Cílem článku je proto informovat o celkovém pojetí silničního zabezpečení v týlovém prostoru frontu a o možnostech těchto silničních útvarů a svazků, které se na jeho plnění podílejí.

V plném rozsahu je silniční zabezpečení organizováno na stupni frontu.

Vedle charakteru činnosti, způsobů manévru a rozmístování jednotlivých týlových etap, je pro plánování, organizaci a řízení silničního zabezpečení rozhodující i zabezpečení požadované intenzity provozu mezi jednotlivými týlovými etapami.

V prostoru mezi pohyblivými armádními základnami (PAZ) a divizními sklady a četami technic. zabezpečování vojskových raket počítáme zhruba s pohybem 6-9 tisíc vozidel, mezi předsunutými frontovými základnami (PFZ) a PAZ s pohybem 20-30 tisíc vozidel, mezi stálými sklady (týlovou frontovou základnou) a PAZ s počtem 10-12 tisíc vozidel za 24 hodin.

Z toho vyplývá i nutná koncentrace silničních sil a prostředků s těžištěm mezi PFZ a PAZ.

U prvosledové armády mezi PAZ a divizními sklady při požadované provozní kapacitě armádních silnic 2-3 tisíc vozidel za 24 hod., bude nutné mít nejméně 2-3 silnice, nejvíce pak po jedné silnici za každou z divizí prvního sledu.

Těžiště silničního zabezpečení v tomto prostoru bude na směru hlavního úderu armády, zpravidla za tankovými divizemi. Při požadované provozní kapacitě silnice 4-6 tisíc vozidel za 24 hodin, bude nutné mít mezi PFZ a PAZ aspoň 3-4 silnice s uvedenou kapacitou.

V prostoru mezi stálými sklady (týlovými frontovými základnami), kde počítáme s intenzitou provozu 10-12 tisíc vozidel za 24 hodin a požadovanou provozní kapacitou silnice 4-6 tisíc vozidel za 24 hodin, bude nutné mít k dispozici 2-3 silnice.

Silnice však nebudou stejně a rovnoměrně využívány, na směru hlavního úderu bude jejich vyřízení značně vyšší než na směrech ostatních.

Proto při plánování a organizaci silničního zabezpečení v týlovém prostoru frontu dělíme tyto silnice na základní a pomocné.

Mimo to jsou v týlovém prostoru frontu silnice příčné a příjezdové k důležitým týlovým etapám a skladům.

Základní silnice zřizujeme na směrech hlavního úderu. Mají provozní kapacitu 4-6 tisíc vozidel za 24 hodin, a mostní objekty o únosnosti 60 t. K jejich údržbě a usměrňování provozu na nich bude vyhrazeno zhruba $\frac{2}{3}$ - $\frac{3}{4}$ sil a prostředků. Tyto silnice musí zabezpečit jako nejkratší dobu použití 15 dnů a tempo přesunu proudů v průměru 30 km za hodinu.

Pomocné silnice mají charakter silnic záložních, na kterých počítáme s provozní kapacitou 2-4 tisíce vozidel za 24 hodin. K jejich údržbě a usměrňování provozu na nich vyčleňujeme zhruba $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{3}$ sil a prostředků. Tyto silnice musí rovněž zabezpečit minimální dobu použití 15 dnů a průměrné tempo přesunu 25 km/hod.

Jinak pro týlové přísnů a odsuny a manévry týlových etap používáme v týlovém prostoru podle situace a možnosti silničních útvarů a svazků všechny silnice, které budou k dispozici.

Podle propustnosti silnic bude nutné mít v armádě, v závislosti na jejím složení a úkolu v sestavě frontu, do 4-6 silnic, na stupni frontu pak 6-10 silnic základních a pomocných.

Jako minimum je třeba mít za každou z armád prvního sledu po jedné silnici základní a jedné až dvou silnicích pomocných.

Požadované počty silnic zabezpečuje na středoevropském válcíšti v plném rozsahu stávající silniční síť. Tvoří ji z 60 % silnice s vozovkou asfaltovou, které zabezpečují průměrné tempo přesunů proudů rychlostí 30-40 km za hodinu.

Silniční útvary a svazky plní zpravidla

tyto základní úkoly: průzkum silnic, úpravy, obnovy, údržbu a stavbu silnic a mostů, technické zabezpečení nejdůležitějších objektů, přechodů a defilé a silniční pořádková služba, která zahrnuje řízení provozu, dispečerskou službu, ochranu silničních objektů, důležitých přechodů a etapní službu.

Tato centralizace řízení úkolů jedním velitelem zabezpečuje využití stávajících silničních sil a prostředků v co nejkratším čase a efektivně v souladu se zámyslem silničního zabezpečení.

K úkolům silničního zabezpečení v týlovém prostoru frontu jsou určeny silniční útvary a svazky. Jsou to jednak silniční útvary pořádkové, které zabezpečují jako svůj hlavní úkol řízení týlových přesunů. Dále jsou to útvary a svazky mostní, jejichž hlavním úkolem je zřizovat mostní přepraviště a to jak z materiálu normovaného, tak i výpomocného.

A konečně jsou to silniční útvary stavební, jejichž hlavním úkolem je údržba, obnova a stavba silnic.

Silniční svazky jsou organizovány tak, že každý z jejich útvarů je schopen plnit úkoly silničního zabezpečení samostatně.

Struktura silničních svazků může se měnit podle rozsahu a charakteru úkolů.

K organizovanému plnění úkolů silničního zabezpečení určují se silničním brigádám pásma, silničním praporům silničních brigád rajóny a silničním rotám úseky.

Toto rozdělení je účelné z toho důvodu, že silniční svazky, útvary a jednotky setrávají v těchto prostorech zpravidla po celou dobu průběhu operace a mají tak možnost postupně upravovat všechny silnice v prostorech činnosti.

Silniční brigádě se zpravidla určuje pásmo, ve kterém zabezpečuje provoz na 1 — 2 silnicích základních, 1 — 2 silnicích pomocných a 2 — 4 silnicích příčných.

Silniční pásma určujeme zpravidla podle uskupení svazů frontu tak, aby pokud možno za každou z prvosledových armád bylo jedno pásmo, jehož hranice se podle možnosti přidržuje rozhraní mezi armádami.

Tento způsob v podstatě usnadňuje i změnu v organizaci silničního zabezpečení při přechodu jedné z armád do sestavy jiného frontu. Dodržovat vždy tuto zásadu není však nutné.

Tyto případy mohou nastat např. při možnosti využít výkonných silničních tahů, probíhajících v pásmech činnosti dvou sousedních armád, při výskytu vý-

znamných přirozených překážek, kdy je nutné v zájmu jednotného řízení provozu v tomto prostoru ustanovit jednoho velitele nebo je-li při přechodu významných přirozených překážek (horských pásem) u jednotlivých armád rozdílná a neúměrná možnost přechodu.

K silničnímu zabezpečení může mít např. front až tři silniční brigády, jednu silniční mostní brigádu, silniční mostní základnu, silniční technickou základnu a několik samostatných silničních mostních a stavebních praporů.

Při plánování, organizaci a řízení silničního zabezpečení mohou být podle sil a prostředků a charakteru bojové činnosti různé varianty uskupení silničních svazků.

Jednou z nich je např. použít jednu silniční brigádu v prostoru mezi stálými sklady (týlovými základnami) a PFZ a dvě silniční brigády v pásmech vedle sebe od PFZ po PAZ.

Jedna silniční brigáda postačí v prostoru mezi TFZ a PFZ zpravidla proto, poněvadž hlavní materiál a technika budou přisunovány do PFZ většinou po železnici.

Podle jiné varianty to mohou být opět dvě silniční brigády vedle sebe a to od zadní hranice PFZ a na jejich čele; po vyčerpání možností těchto brigád, může být k rozvíjení dalšího pásma použita třetí brigáda.

Další variantou může být i použití tří silničních brigád vedle sebe.

Konečně mohou nastat i různé kombinace těchto variant.

Rozhodujícím ukazatelem pro použití té či oné varianty bude rozmístění jednotlivých etap, doba, kdy budou jednotlivé silniční svazky k dispozici, předpokládaný manévr týlových etap v závislosti na zámyslu frontové operace a sestava vojsk frontu.

Rozměry pro jednotlivá pásma, rajóny či úseky mohou být pouze orientační, poněvadž budou záviset na celé řadě podmínek, nehledě k tomu, že v závislosti na vývoji situace bude docházet i k jejich úpravám v průběhu operace. Základním ukazatelem pro jejich stanovení jsou možnosti těch silničních jednotek, útvarů a svazků, které je budou rozvíjet a obsazovat.

Tak např. silniční brigáda může zaujímat pásmo o délce 500 — 900 km a šířce 200 — 250 km; při rozměru pásma 650 X 200 — 250 km budou mít jednotlivé silniční rajóny délku 200 — 250 — 200 km.

Rajón silničního praporu může mít pak rozměry v závislosti na rozměrech pásma

100 — 300 (100 — 250) × 130 — 250 (400 — 500) km.

Úsek silniční rotý může mít rozměry 100 — 250 × 70 — 130 km.

Vliv na stanovení rozsahu jednotlivých úkolů budou mít i přirozené překážky a jejich charakter.

Na úkolech silničního zabezpečení manévru tylových etap se budou podílet silniční svazky, silniční mostní svazek, silniční mostní a silniční technická základna a samostatné prapory stavební a mostní. U armád budou zabezpečovat manévry tylových etap armády silniční prapory armády.

Silniční prapory armády mohou např. zabezpečit provoz na 200 — 250 km armádních silnic, zřídí jednorázově při využití svých normovaných prostředků 126 km mostů, vyrobí denně, není-li uvažován manévry, prvky pro 45 km 40 t nízkovodního mostu dřevěného a opravit profil cest na 32 km za 24 hodin.

Silniční brigáda může pak zabezpečit provoz na 900 km silnic základních a 1800 km silnic pomocných, tj. celkem na 2700 kilometrech silnic.

Je schopna jednorázově zřídí 586 km 40 t mostů z materiálu normovaného a vy-

robit denně, není-li uvažován manévry, prvky pro 315 km 40 t nízkovodních mostů dřevěných.

Silniční mostní brigáda může postavit 216 km 60 t mostu ze souprav TMS, 312 km 40 t mostu ze soupravy SPS a vyrobí prvky pro 225 km 40 t nízkovodních mostů dřevěných.

K hlavním úkolům silničního zabezpečení patří obnova a údržba zájmové silniční sítě a její uvolňování po jaderných úderech. Zvláště v členitém a zalesněném terénu vyžádá si tento úkol značné množství sil a prostředků, poněvadž prakticky $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ z celkového rozsahu silnic prochází zalesněným terénem.

Obnova, úprava a údržba zájmové silniční sítě bude v závislosti na údobí útočné operace, na prostoru a požadované provozní kapacitě, různá.

S ohledem na provozní kapacitu a na dobu zabezpečení provozu rozeznáváme při plánování, organizaci a řízení silničního zabezpečení tyto čtyři základní druhy přípravy silniční sítě: zabezpečení průjezdu, příprava urychlená, krátkodobá a dočasná.

Provozní požadavky a situace pro jednotlivé druhy příprav uvádí tato tabulka:

Druh přípravy silnice	Provozní požadavky na silnici	Vojenské silnice pro které je uvedený druh přípravy typový
Zabezpečení průjezdu	Jednorázové propuštění automobilních proudů nebo trvalé využívání silnice v době 1 — 2 dnů. Provozní kapacita 1 — 2 tisíce vozidel za 24 hodin. Celkově je nutno propustit 1 — 6 tisíc vozidel.	Všechny armádní silnice v útočné operaci.
Příprava urychlená	Provozní kapacita 3 — 4 tisíc vozidel po dobu 2 — 5 dnů, celkově je třeba propustit 6 — 20 tisíc vozidel. Tempo dvousměrného pohybu 15 km/hod.	Všechny armádní silnice při přípravě k útoku. Pomocné a příčné silnice frontové a v průběhu útočné operace.
Příprava krátkodobá	Provozní kapacita 4 — 5 tisíc vozidel za 24 hod. Doba služby 5 — 8 dnů. Celkově nutno propustit 20 — 40 tisíc vozidel. Průměrné tempo pohybu 25 km/hod.	Všechny frontové silnice za útoku. Pomocné a příčné silnice frontu při přípravě k útoku.
Příprava dočasná	Provozní kapacita 5 — 6 tisíc vozidel za 24 hod. Doba služby 10 — 15 dní. Celkově nutno propustit 40 — 90 tisíc vozidel. Průměrné tempo dvousměrného pohybu 30 km za hodinu.	Základní silnice frontu při přípravě k útoku. Základní silnice frontu při přípravě operace a v jejím průběhu.

Na zabezpečení požadovaného tempa přesunu proudů, které ovlivňuje i provozní kapacitu silnice, mají rozhodující význam technické parametry jednotlivých typů silnic a jejich stav.

Provozní kapacitu silnic značně ovlivňuje jejich údržba i povětrnostní podmínky.

V soudobých bojových podmínkách může být trvale zamořeno radioaktivními látkami 25 — 40 % silniční sítě. Z hlediska silničního zabezpečení vyžádá si to řadu opatření k tomu, aby přesunující se proudy obdržely co nejmenší dávku ozáření.

K těmto opatřením patří především:

- trvale sledovat stav zamoření silniční sítě radioaktivními látkami, aby přesunující se proudy mohly být včas varovány a bylo je možno usměrnit na směry s nižším stupněm zamoření,

- usměrňovat přesunující se proudy na takové silniční směry, jejichž vozovka svojí konstrukcí a šířkou umožňuje průjezd zamořenými úseky maximální rychlostí,

- důsledně bojovat s prašností vozovek postřikem vodou nebo chemickými prostředky s dlouhodobým účinkem,

- vytyčovat u vybraných vodních zdrojů místa, vhodná k částečné očištění individuálními prostředky,

- zabezpečit takový dopravní režim, který by zabraňoval zpomalení tempa proudů nebo dokonce jejich nakupení v prostorech s vysokou úrovní radiace.

Zvláštní pozornost bude nutno věnovat usměrňování provozu v samotných prostorech, zamořených radioaktivními látkami a to především na přepravištích a v prostorech křížení silnic základních a pomocných se silnicemi příčnými.

V takových případech počítáme, že k důležitým proudům budou podle potřeby přidělováni průvodci, kteří by zabezpečili jejich rychlé převedení zamořeným prostorem nebo že provoz v místech křížení dvou silnic budou usměrňovat vrtulníky a automatické semaforey.

K přesunům v prostorech zamořených radioaktivními látkami bude účelné používat především bezprašné vozovky (asfaltové nebo betonové).

K částečné očištění použijí jednotky, které projely zamořeným prostorem, vlastní prostředky, poněvadž silniční útvary a svazky k tomuto účelu prostředky nemají.

Další závažný úkol silničního zabezpečení je **stavba, obnova a technické zabezpečení mostních přechodů.**

Při plánování rozsahu ničení mostních objektů na zájmové silniční síti, vycházíme z těchto hrubých kalkulací:

Mostní objekt	Při dostatku času	Při časové tísni
Mosty nad 100 m	100 %	80 — 100 %
Mosty 20 — 100 m	20 — 30 %	5 — 10 %
Mosty do 20 m	5 — 10 %	2 — 3 %
Propustky	3 — 6 %	1 %

Práce spojené se stavbou, obnovou a údržbou mostů tvoří v rámci silničního zabezpečení největší objem prací.

Základním typem mostu na zájmové silniční síti v týlovém prostoru fronty jsou nízkovodní dřevěné mosty jedno- i dvouproudové, které představují zhruba 85 % z celkového počtu mostů. Zbytek tvoří kovové mosty skládací typu MS a TMS.

Vezmeme-li v úvahu, že ve frontové útočné operaci bude nutno zřídit kolem 10 až 15 km mostů, pak k zabezpečení stavby pouze nízkovodních mostů dřevěných, bude třeba nejméně 20 — 30 tisíc m³ dřeva.

Takový úkol si vyžádá nejméně 18 až 26 rot denně, přičemž by každý ze silničních útvarů v útočné operaci zřizoval mostní přechody nejméně třikrát.

Dvouproudové mosty budujeme v první řadě na silnicích základních s cílem zabezpečit nerušený dvousměrný pohyb při maximálním přípustném tempu přesunu.

Vysokovodní mosty budujeme zpravidla jen tam, kde se opravují stávající mosty.

Mostní jednotky určené ke stavbě mostů, předpokládáme až za divize prvního sledu s cílem rychle zřídit přepraviště, aby v případě nutnosti je mohly využít i pohyblivé armádní základny.

Silniční mostní brigádu používáme ke zřizování přepravišť pouze přes významné

přirozené překážky — vodní toky o šířce 100 m a více, zpravidla na směr hlavního úderu fronty.

Po zřízení potřebného množství přepravišť přes přirozenou překážku, ponecháváme u ní část sil a prostředků, které technicky zabezpečují obnovu mostů v případě jejich rozrušení.

Poněvadž rozsah úkolů, spojených se stavbou a údržbou mostů, je poměrně značný, využíváme k silničnímu zabezpečení všech mostních přepravišť, která byla zřízena silami a prostředky ženijního vojska ve prospěch vševojskových svazků a svazů.

Dalším závažným úkolem silničního zabezpečení je **organizace pořádkové a etapní služby** na zájmových silnicích.

Úkolem pořádkové služby je nejen zabezpečovat dopravní kázeň přesunujících se proudů na zájmové silniční síti, ale i usměrňovat je do potřebného směru a střežit úseky silniční sítě, přidělené jednotlivým pořádkovým stanovištím.

Pořádková stanoviště jsou buď statická, pohyblivá nebo kombinací obou.

Základní opatření k usměrnění proudů je vytčení zájmové silniční sítě průměrně s 5 znaky na 1 km silnice základní a 3 znaky na 1 km silnice pomocné.

Pořádková stanoviště rozmísťují se na významných křižovatkách, kde může dojít ke křížení proudů a tam, kde může dojít ke změně sestavy proudů, např. na mostních přepravištích a soutěskách, které omezují dvousměrný pohyb.

Na usměrňování provozu podílejí se dispečerská stanoviště rot, praporů a svazků, jejichž úkolem je zabezpečovat přesuny v souladu se zpracovanými grafikony, registrovat přesunující se proudy, předávat jim potřebné rozkazy a nařízení funkcionářů s odpovídající pravomocí a informovat je o stavu silniční sítě na směru jejich dalšího přesunu.

Dispečerská stanoviště usměrňují provoz na zájmové silniční síti podle grafikonu provozu. Poněvadž za přesunu proudů na větší vzdálenosti nastanou v grafikonech časté změny a to jak vlivem bojové činnosti, tak i stavem silnice, je nutné tyto grafikony trvale upravovat a to jak shora, tak i zdola.

Mají-li dispečerská stanoviště plnit své úkoly, je nutno je rozmísťovat tam, kde vstupují proudy na obsluhovanou silniční síť, kde se tvoří proudy a v prostora-

rech významných přirozených překážek, kde může dojít k narušení plánovaného tempa přesunu, případně ke změně sestavy.

Podstatný vliv na rozmístění jednotlivých dispečerských stanovišť bude mít rozmístění jednotlivých etap, zvláště pak shromaždišť vozidel po naložení.

Dispečerská stanoviště, mají-li zabezpečovat provoz na silniční síti podle vydaných rozkazů a nařízení, musí dokonale znát stav silniční sítě na obsluhovaném úseku, v rajónu či pásmu, mít přehled o postupu všech prací, spojených se zabezpečením sjízdnosti silniční sítě a všech opatření, kterých lze k urychlení provozu využít.

Proto otázky silničního zabezpečení řešíme v plném komplexu, ve vzájemné úzké návaznosti a nedílné velitelské pravomoci a odpovědnosti za svěřený úsek, rajón či pásmo.

Tento princip řešení otázek silničního zabezpečení, kdy za provoz na silniční síti odpovídá jeden velitel, kterému jsou podřízeny síly a prostředky jak k zabezpečení provozu, tak i k úpravě a údržbě silniční sítě, zajišťuje využití všech možností k urychlení silniční dopravy bez zdlouhavého řešení otázek součinnostních, což zvláště v soudobých bojových podmínkách má prvořadý význam a podmiňuje úspěšné splnění úkolů silničního zabezpečení.

Soudobý charakter bojové činnosti vyžaduje vytvářet podmínky k usměrnění přesunujících se proudů na stupni fronty do dvou hodin. To vyžaduje vzdálenost mezi jednotlivými dispečerskými stanovišti kolem 50 km.

Při zabezpečování provozu na zájmové silniční síti má význam i etapní služba, jejímž úkolem je zabezpečovat jednotlivce, jednotlivá vozidla nebo i menší jednotky bez týlových součástí, pohonných hmot, stravy a poskytovat jim i technickou a zdravotnickou pomoc.

Požadavkem je, aby na úseku denního přesunu byla aspoň jedna skupina etapních stanic. Proto počítáme s jednou skupinou etapních stanic na 200 až 250 km. V zimě bude počet etapních stanic větší, budou zřizovány i ohřívačny.

Složitou otázkou je i účelně využívat silničního fondu v prostoru činnosti fronty a to jak časově, tak i prostorově. Tímto prostorem bude procházet celá řada jak vojskových, tak i týlových přesunů, v nejrůznějších směrech.

K účelnému využití silnic bude výhodné, aby na VS frontu byl koordinující orgán, který by podle důležitosti jednotlivých přesunů určoval, kdy a které silnice

bude možno pro jednotlivé přesuny využívat. Tak by bylo možno koordinovat potřeby a požadavky všech uživatelů silniční sítě.

Silniční zabezpečení je v soudobých operacích jedno z nejdůležitějších opatření, které podmiňuje činnost frontového týlu a tím i činnost armád, poněvadž na včasném přísunu potřebného materiálu a techniky budou záviset i jejich možnosti při dalším rozvíjení útočné operace.

Uvedl jsem jen hlavní zásady plánování a organizace silničního zabezpečení.

Bude účelné podrobněji rozebrat otázky součinnosti při zabezpečování operačních přesunů s vojskem ženijním, na jehož činnost útvary a svazky silničního vojska prakticky navazují.

TAKTICKÉ LETECTVO NEPŘÍTELE V HROMADNÉM ÚDERU

Plukovník Václav Mejda

Na základě zkušeností z přípravy, organizace a řízení velitelsko-štábních cvičení, kde se projevila nízká znalost konkrétního rozboru inozností vzdušného protivníka, pokusím se v této stati odpovědět na jednu ze závažných otázek, potřebnou k rozhodování velitelů i pro práci štábů.

Jde o hlubší analýzu hromadného úderu taktickým letectvem protivníka na válčišti, z hlediska metody vypracování modelu jeho možné varianty.

V úvodu pokládám za nutné uvést některé hlavní teoretické závěry o účasti taktického letectva v hromadném úderu.

Podle názoru předních amerických vojenských teoretiků je jaderný útok a v něm první hromadný jaderný úder rozhodujícím momentem příští války, který má podstatně ovlivnit průběh války.

V globálním jaderném útoku plánuje nepřítel tyto hlavní úkoly: zničení prostředků odvetného úderu protivníka, odpalovacích základů strategických raket, kosmodromů, raketových ponorek a lodí a strategického letectva na letištích. Zároveň se plánují úderý na nejdůležitější administrativně hospodářská centra, centra jaderného, raketového a leteckého průmyslu a na hlavní uskupení vojsk v příhraničním pásmu.

Součástí globálního jaderného útoku je jaderný útok na válčišti. Základní formou jaderného útoku budou operace vzdušných a kosmických sil.

Operace strategických prostředků vzdušného napadení sestává z několika

hromadných úderů. Hromadný jaderný úder má být veden do celé hloubky území protivníka, s překvapením, s maximální ničivou silou a v nejkratší možné době.

Hromadného úderu na válčišti se zúčastní spolu s bezpilotními prostředky i taktické letectvo, kterému se vzhledem k jeho možnostem přikládá významná úloha.

Charakteristickým rysem činnosti taktického letectva v tomto období je hromadné použití jaderných zbraní a maximální bojová intenzita.

Taktické letectvo může v hromadném úderu plnit tyto hlavní úkoly:

- průlom systému PVOS v součinnosti s raketami;
- úderý na raketové prostředky pozemních vojsk a nosiče frontového letectva;
- ničení skladů jaderné munice;
- úderý na některá hospodářská a politická centra;
- izolace válčiště vytvořením pásem s vysokou radiací;
- úderý na hlavní uskupení pozemních vojsk;
- vzdušný průzkum.

Některé úkoly plní taktické letectvo se strategickými raketami středního doletu (POLARIS) — zvláště v prvním úderu, nebo se strategickým letectvem v dalších hromadných úderech.

Hromadného úderu se zúčastní i rakety operačního určení pozemních vojsk (PERSHING) a křídlaté rakety vojenských vzdušných sil (MGM-13-MACE).

Zkušenosti z manévrů a cvičení vojenských vzdušných sil NATO ukazují, že taktické letectvo v hromadném úderu bude bojovat v malých skupinách, nebo i jednotlivě, v přízemních až stratosférických výškách, v určených časech a prostorech. Součástí bude radiotechnické a rádiové rušení a demonstrační činnost.

Hloubka vzdušného vpádu taktického letectva v závislosti na letecké technice může dosahovat **1000—1500 km**.

Splnění cílů hromadného úderu taktického letectva a bezpilotních prostředků vzdušného napadení vyžaduje:

- dlouhodobou a přesnou přípravu;
- detailní rozdělení všech určených cílů na jednotlivé nosiče;
- trvalé upřesňování;
- centrální plánování a organizaci, včetně signálů příslušných stupňů pohotovosti a jeho zahájení.

Přípravou hromadného jaderného úderu se zabývají ve štábech NATO speciální plánovací skupiny. Cíle úderu na strategických a operačních směrech válčiště plánují na základě hlubokého a podrobného rozboru, určují jejich charakter a klasifikaci i prostředky a pořadí jejich ničení.

Cíle na válčišti zjišťují s velkou přesností v současné době, kromě jiných prostředků, průzkumné družice. Protivník má dostatek údajů o charakteru a počtu hlavních cílů a je schopen připravit hromadný úder do dostatečných podrobností.

Dále je nutno vycházet ze skutečnosti, že ve složité vzdušné operaci nelze po jejím zahájení podstatně měnit úkoly. Vzhledem ke složitosti skončí tak, jak byla naplánována.

Koncepci plánu hromadného úderu ovlivňuje též denní a noční doba a povětrnostní podmínky.

Ocenění možnosti a účinnosti systému protivzdušné a protiraketové obra-

ny napadeného, stupeň znalosti jeho operační sestavy, záložních postavení a VS je rozhodující otázka při stanovení zámyslu průlomu v PVOS a při určení pořadí úderů v průběhu hromadného úderu taktického letectva.

Možnosti letecké techniky a taktika bojové činnosti, především letounů nosičů a bezpilotních prostředků i dosah, spolehlivost a přesnost pozemních a palubních systémů navedení, mají vážný vliv na koncepci celé mechaniky hromadného úderu.

Podmínkou operační překvapivosti úderu a vytvoření složité situace ve vzduchu hned v první minutě jeho zahájení je, aby čelo taktického letectva vletlo do radiolokačního pole systému PVOS napadeného na široké frontě najednou v přízemních až stratosférických výškách. Současně začíná silné radiotechnické rušení.

Nenadállost úderu v operačním měřítku se plně podřizuje požadavku nenadálého použití strategických jaderných prostředků. Prakticky to znamená, že vzlet taktického letectva nemá časově předbíhat odpálení strategických raket a vzletu strategického letectva.

Aby vzdušný úder trval co nejkratší dobu, stanoví se taková frekvence náletu, která odpovídá možnostem použité letecké techniky — zvláště co do limitovaných maximálních rychlostí na aktivní trati k cíli v různých výškách — zaručuje trvalé narůstání sil a plynné vyvedení celé masy taktického letectva do hromadného úderu, bez vytváření výrazných vln v jeho průběhu.

Bojová sestava jednotlivých skupin zvláště ve větších výškách, má zabezpečit, aby vzdálenosti ve skupině umožňovaly při manévrování výškou průlet pásmem účinné palby protiletadlových raket a znemožňovaly opakování střelby jednoho odpalovacího zařízení PLŘS na další letoun skupiny.

Koncepce zámyslu celé mechaniky hromadného úderu musí stanovit a zabezpečit systém plynulého proniknutí masy taktického letectva do celé hloubky vzdušného vpádu a zaručit zničení cílů v celé hloubce podle určeného pořadí.

Je reálné, že protivník bude uvažovat o všech zásadách, které logicky vyplývají z požadavku maximální bojové efektivity letecké a raketové techniky.

Podle uvedených předpokladů je možno určit metodu vypracování grafického modelu hromadného úderu taktického letectva na základě zvolené varianty.

Zvolil jsem tento operační předpoklad:

- hromadného úderu se zúčastní taktické letectvo rozmístěné v pásmu proti území ČSSR, podle předpokládaného složení a počtů v roce 1970;

- úder bude za normálních povětrnostních podmínek ve dne, za svítání nebo před setměním;

- celková hloubka vzdušného vpádu je 1200 km, šířka pásma náletu na našem operačním směru 300 km;

- úderu se zúčastní 350 letounů typu F-104 G, MIRAGE-III, G-91 a 36 křídlatých raket typu MACE;

- frekvence náletu 5 letounů za jednu minutu;

- zámysl hromadného úderu:

- úderem dosáhnout operačního překvapení;

- dosáhnout mohutného fyzického a morálního účinku v nejkratší době, současně na celou hloubku;

- úder zahájit průlomem systému PVOS; taktickým letectvem působit v malých a přízemních výškách na cíle do hloubky 350 — 400 km, kde zničit všechny známé objekty PVOS; raketami operačního určení napadnout hlavní objekty PVOS v další hloubce a tím vytvořit podmínky k prodloužení úde-

rů taktického letectva na další objekty systémů PVOS v celé hloubce;

- během průlomu PVOS napadnout postavení raket pozemních vojsk, hlavní letiště nosičů protivníka a sklady jaderné munice;

- úderu na hlavní komunikační uzly, hospodářská a politická centra;

- vytvořením pásem radioaktivního zamoření izolovat válčičky na vnitřním kruhu do hloubky 400 km a na vnějším kruhu do hloubky 700 až 1000 km;

- úder zakončit napadením hlavních uskupení vojsk prvosledových armád a dalších letišť frontového letectva;

- v průběhu úderu plnit úkoly vzdušného průzkumu.

- varianta mechaniky úderu:

- v prvním pořadí zničit palebný systém PVOS stacionárního charakteru v součinnosti s raketami a současně oslepit a rozrušit systém velení a navedení letectva malými skupinami letounů v malých výškách do hloubky 300 — 400 km;

- do pásma radiolokačního zjišťování vzlétnou v malých, středních i stratosférických výškách najednou;

- sled skupin na jednotlivé cíle v celé hloubce organizovat tak, aby jaderné úderu byly téměř současně,

- do hloubky větší než 400 km používat profil letu hi-lo-lo-hi. Na cíle vzdálené do 700 km využívat nadzvukových rychlostí ve stratosférických výškách v předním úseku trati letu, nejméně do vzdálenosti 200 km od hranic (linie fronty) k rychlému proniknutí palebným systémem PVOS; k navedení použít systému MSQ-1;

- na cíle do vzdálenosti 700 až 1200 km použít profil hi-lo-lo-hi při vysoké podzvukové rychlosti (kolem 1100 km/hod.) a dálkové systémy navedení;

— na bojovém kursu za letu v malých výškách k cíli (ve vzdálenosti 180 kilometrů od cíle) mít rychlost 900 km v hod.; odpoutat se od cíle po úderu a skrytě odletět do vzdálenosti 180 km rychlostí okolo 1000 km/hod.

Ve variantě jsem nevolil rozmístění cílů úderu podle skutečnosti. Metoda vypracování modelu hromadného úderu se řeší za této situace:

— na prostoru celého pásma 300 X 1200 km je 70 cílů, které napadá taktické letectvo;

— do hloubky 600 km je 60 % cílů, v hloubce od 600 — 1200 km je 40 % cílů;

— směr západní se považuje za hlavní vzdušný operační směr;

— na frontě vzdušného vpádu o šířce 300 km se uvažuje o lineárním šířkovém rozložení skupin;

— v daném pásmu přelétává nad územím ČSSR všech 350 letounů; z toho však k úderům na cíle v PLR a SSRR vylétává z našeho území:

— od hloubky 250 km 25 %,

— od hloubky 400 km 25 %,

— od hloubky 700 km 50 % letounů.

Tato zvolená situace má učební charakter a je možné ji přizpůsobit dané skutečnosti, zvláště pokud se týče počtu a hustoty cílů, šířky a hloubky pásma úderů, počtu letounů, směru náletu apod.

Na základě situace se připraví inženýrsko-letodovské propočty trati letu pro jednotlivé cíle a do grafikonu se vynášejí na vodorovnou osu při zvolené frekvenci náletu 5 letounů za jednu minutu, graf letu příslušné skupiny podle stanovené rychlosti a výšky s propočítanou dobou sestupu k úderu, úder, nastoupání výšky po úderu a při letu od cíle.

Počet skupin se vynášejí do grafikonu na svislou osu v jednominutovém intervalu.

Při zpracování grafikonu jsou zachovány dříve uvedené podmínky, stanovené v operačním předpokladu. K průlomu systému PVOS je např. konkrétně určeno prvních 12 úderů (na postavení PLRS a letiště) z celkového počtu 40 jaderných úderů, plánovaných na cíle na území ČSSR.

Tim vznikne grafický model hromadného úderu, v němž se vyznačí celkový počet letounů v jednotlivých minutách, narůstání a ubývání počtů letounů na tratích letu k cíli a od cílů podle výškového rozvrstvení a úseky trati letu nad vlastním územím i mimo ně.

Z tohoto grafického modelu lze vyčíst jaký počet letounů, v jakých výškách, v jakých prostorech a v kterém čase se bude nacházet.

Po vyhodnocení grafického modelu vyplývají z uvedeného příkladu tyto závěry:

— z celkového počtu 350 letounů působí výhradně v malých výškách 140 letounů, tj. 40 %; ve velkých a stratosférických výškách přes 100 letounů, tj. 30 % a ve velkých i malých výškách přes 100 letounů, tj. 30 %;

— proti území ČSSR působí z uvedeného počtu 200 letounů, tj. 57 %;

— celková doba trvání úderu je 150 minut, tj. 2 a 1/2 hodiny;

— napadení všech cílů v celé hloubce je současné, v krátkém časovém rozmezí 13 minut — od 70 do 83 minuty;

— maximální počet letounů, který je současně nad územím ČSSR na aktivní trati letu k cílům, se pohybuje od 135 do 155 letounů v rozmezí 43 minut — od 35 do 78 minuty;

— v této fázi náletu jsou dvě špičková vypětí:

● první — od 35 do 57 minuty, kdy nad územím ČSSR je současně 100 až 140 letounů ve velkých a stratosfé-

rických výškách a současně asi kolem 30 letounů v malých výškách;

● druhé — od 55 minuty, kdy prudce vzrůstá počet letounů v malých výškách a během 10 minut, tj. v 65 minutě, dosahuje maxima počtem 140 až 150 letounů;

— kritický moment nastává v průběhu 55 — 65 minuty, kdy během 10 minut vzniká zvrát ve výškovém rozložení úderné vlny prudkým poklesem počtu letounů ve stratosférických výškách; asi 60 — 70 letounů přechází během 5 minut do fáze letu k cíli v přízemních výškách. V dalších 5 minutách vlétá na naše území 80 letounů v malých výškách, takže celkový počet letounů výhradně v malých výškách je 110 až 140 letounů současně. Tento stav trvá 18 minut;

— po úderu a při návratu letounů vzniká další zvrát v jejich výškovém rozložení. Během 8 minut, tj. od 83 do 91 minuty, prudce stoupne počet letounů ve stratosférických výškách až na 115 letounů a během 60 minut, tj. až do ukončení náletu ve 150 minutě, počet letounů pravidelně ubývá. Počet letounů v malých výškách od 90 minuty poklesne;

— rychlostí okolo 1600 km/hod. prolétává nad částí území ČSSR od 11 do 20 minuty 15 letounů a od 34 do 59 minuty celkem 95 letounů; maximálně dosahují počtu 30 — 40 letounů najednou;

— úder končí v 83 minutě a všechny skupiny se vrací od cílů; skupiny, které napadly cíle mimo území ČSSR, znovu vlétají při návratu nad naše území v různých vzdálenostech — podle tvaru a průběhu státní hranice.

Na základě závěrů z grafického modelu mohou velitelé a štáby konkrétně řešit otázky operačního, taktického i střelecko-technického charakteru.

Především je nutné správně vyřešit nejefektivnější varianty bojové činnosti

systému PVOS a způsob bojové činnosti, kdy a v které době připravit zálohy k zásahu proti nízké leticím cílům nebo cílům ve velkých a stratosférických výškách, v kterých časových úsecích očekávat narůstání nebo ubývání počtu cílů.

Uvedený model umožňuje stanovit, které prostředky, v jakém počtu a po jakou dobu určit k zásahu proti vzdušným cílům, zvláště za jejich letu na aktivní trati k cílům.

Řešená varianta není jediná. Skupiny mohou být více nebo méně časově zhuštěny, frekvence náletu může být větší nebo menší než 5 letounů za minutu a posléze i počet cílů může být odlišný.

Všechny tyto zvláštnosti podmiňují daná situace. Základ této varianty je nejdůležitější zásada hromadného úderu — současně napadnout všechny cíle, v celém pásmu a v nejkratším čase.

Proto po úderu na systém PVOS jsou zařazeny ty skupiny letounů, které napadají nejvzdálenější cíle. Následující skupiny vlétají k úderům na stále bližší cíle a tím úderu na cíle v celé hloubce jsou najednou.

Druhá varianta hromadného úderu řeší extrémní případ, kdy po úderu na systém PVOS následují skupiny letounů, které napadají nejbližší cíle a za nimi vlétají skupiny k úderům na další, vzdálenější cíle.

Z vyhodnocení modelu této varianty náletu vyplývají tyto závěry:

— z celkového počtu 350 letounů působí proti území ČSSR 200 letounů, tj. 57 %;

— přes území ČSSR přelétává všech 350 letounů;

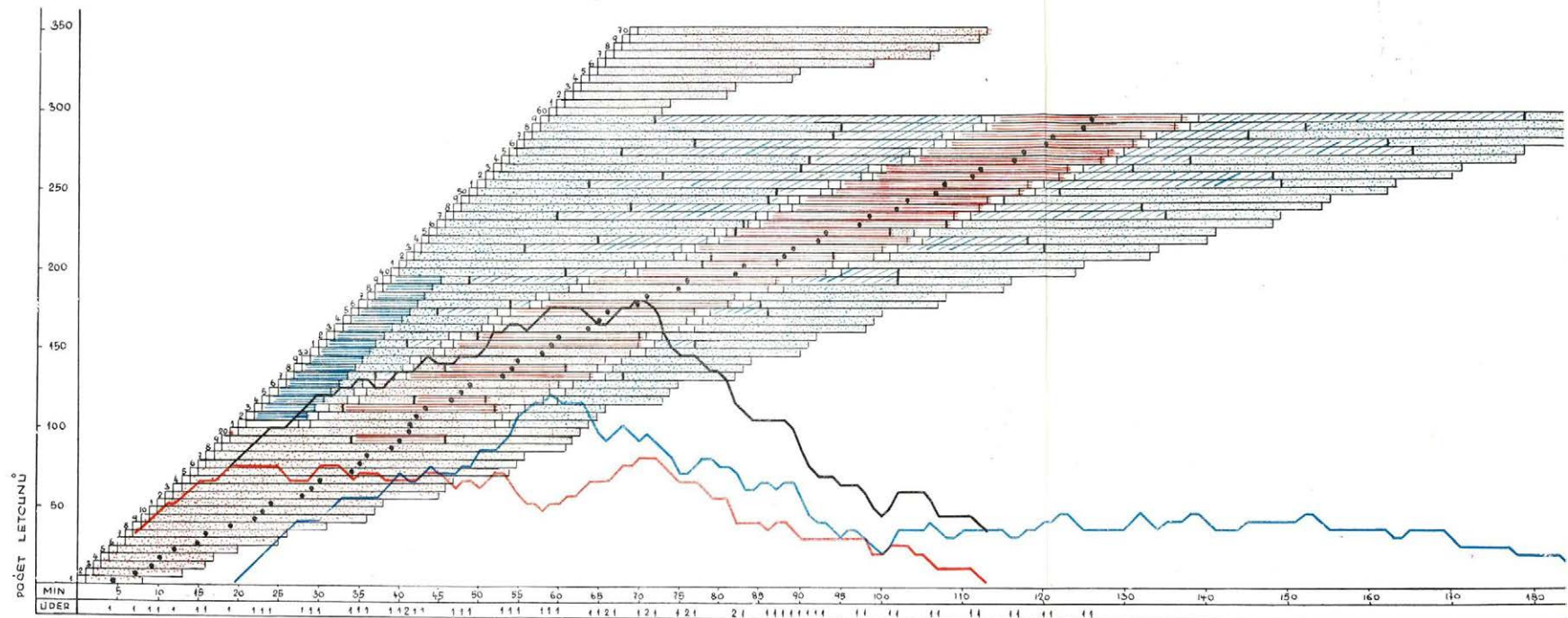
— 44 % tj. 155 letounů v malých a přízemních výškách,

— 23 % tj. 80 letounů v malých i ve velkých výškách,

— 33 % tj. 115 letounů ve velkých a stratosférických výškách;

MECHANIKA 1. HROMADNĚHO ÚDERU TAKTICKÝM LETECTVEM V PÁSMU PROTI ÚZEMÍ ČSSR ZA NPP VE DNE

/ EXTRÉMNÍ VARIANTA /

LEGENDA

- CELKOVÝ POČET LETOUNŮ NAD ÚZEMÍM ČSSR
- POČET LETOUNŮ VE VELKÝCH A STRATOSFÉRICKÝCH VÝŠKÁCH
- POČET LETOUNŮ V MALÝCH A PŘÍZEMNÍCH VÝŠKÁCH

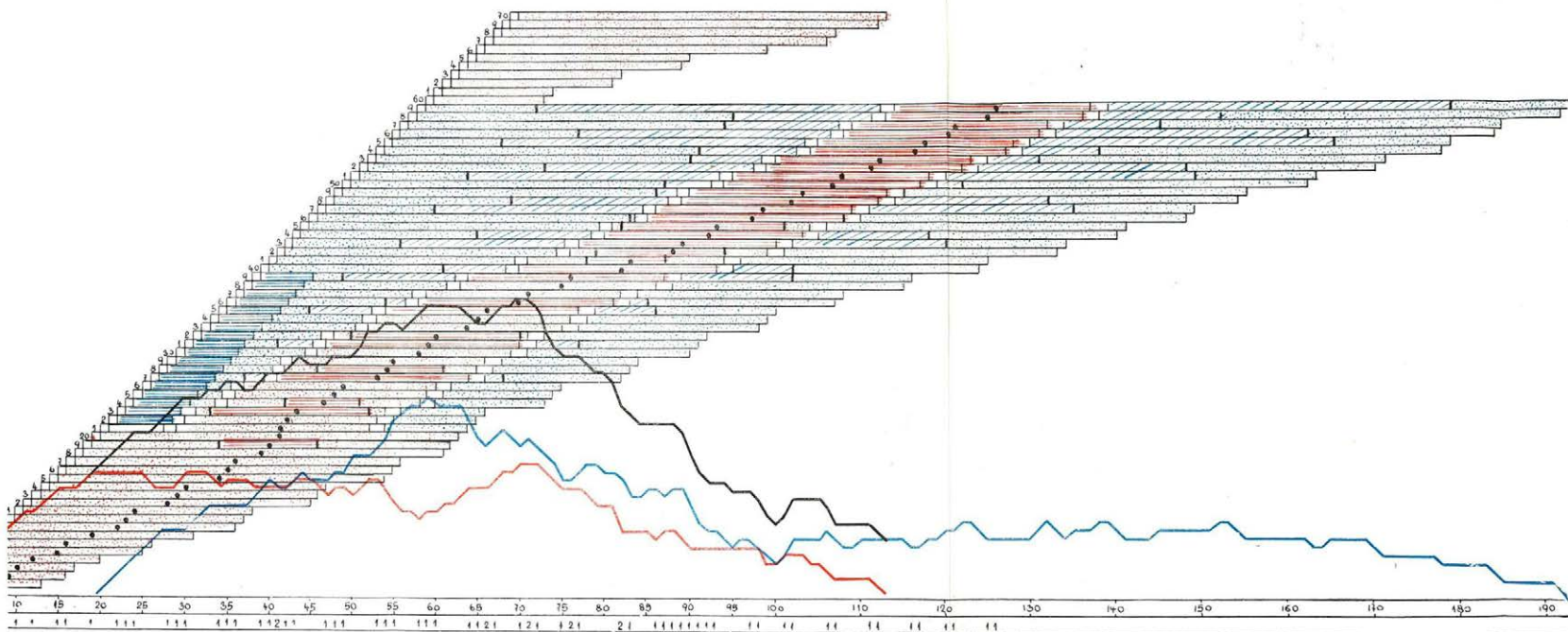
LET MALÉ GRUPINY:

- - V MALÝCH VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR
- - V STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1100 km/hod.)
- - V STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1600 km/hod.)
- - V MALÝCH VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR
- - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR

MECHANIKA 1. HROMADNĚHO ÚDERU TAKTICKÝM LETECTVEM V PÁSMU PROTI ÚZEMÍ ČSSR ZA NPP VE DNE

PŘÍLOHA 2

/ EXTRÉMNÍ VARIANTA /

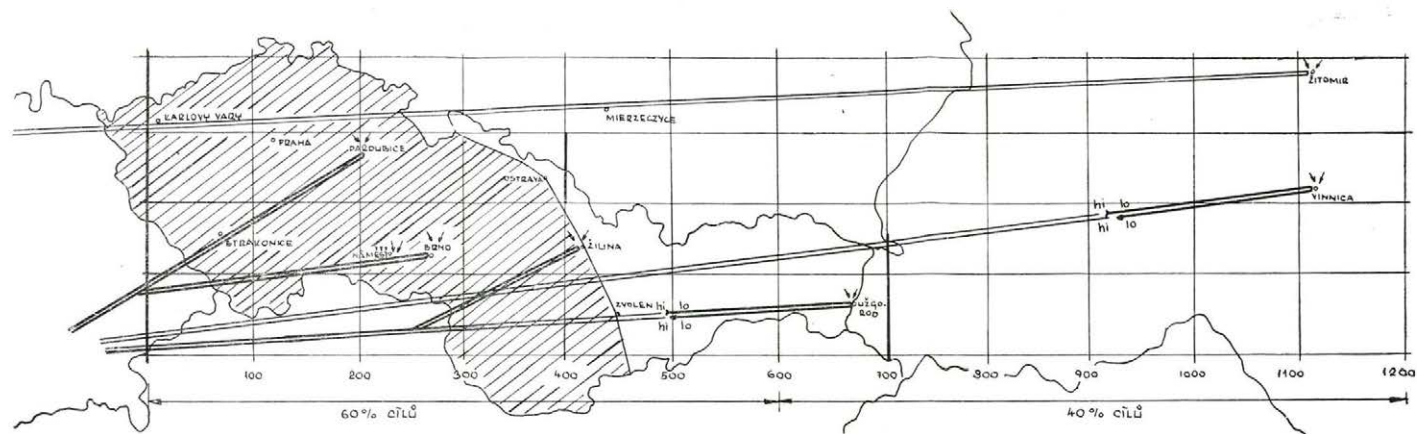
— CELKOVÝ POČET LETOUNŮ NAD ÚZEMÍM ČSSR
— POČET LETOUNŮ VE VELKÝCH A STRATOSFÉRICKÝCH VÝŠKÁCH
— POČET LETOUNŮ V MALÝCH A PŘÍZEMNÍCH VÝŠKÁCH

LET MALÉ SKUPINY:

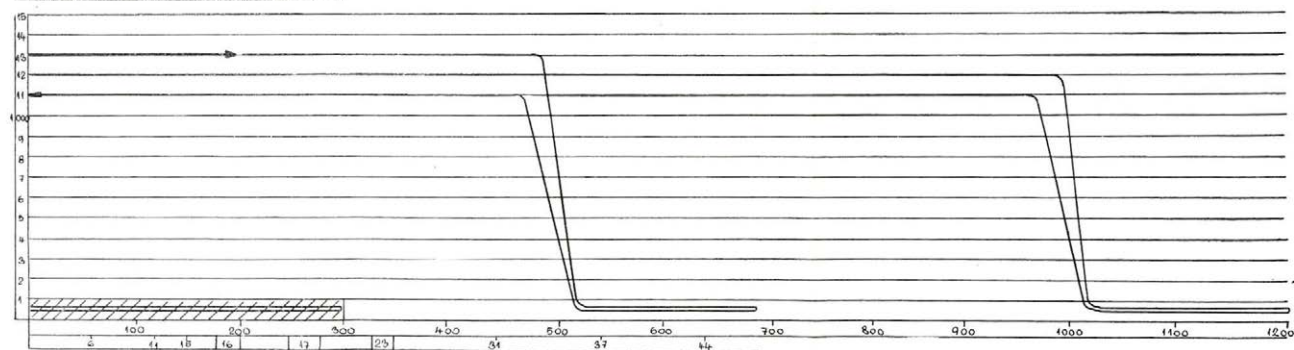
- - V MALÝCH VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR
- - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1100 km/hod)
- - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH NAD ÚZEMÍM ČSSR (1600 km/hod)
- - V MALÝCH VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR
- - VE STRATOSFÉR. VÝŠKÁCH MIMO ÚZEMÍ ČSSR

SCHEMA ČINNOSTI V PĀSMU ŪDERU

PŘÍLOHA 3

PROFIL LETU hi-lo-lo-hi

— celková doba trvání hromadného úderu je 193 minut, tj. 3 hod. a 13 minut;

— úderu na cíle v ČSSR budou do 95 minut, na cíle SSR do 126 minut; úderu jsou téměř pravidelně časově rozloženy po uvedenou dobu;

— nad územím ČSSR je současně 135 až 170 letounů po dobu 40 minut — v časovém rozpětí od 40 do 80 minut; z toho je 50 — 80 letounů v malých výškách a 70 až 110 letounů ve velkých a stratosférických výškách;

— po dobu 15 minut tj. od 30 do 45 minut bude celkem 35 letounů (s rychlostí okolo 1600 km/hod.) ve stratosférických výškách.

Tato varianta vytváří pro obránce nevýhodnou situaci zhruba až do 80 minut, kdy nad územím ČSSR je nejvyšší hustota cílů jak v malých, tak v stratosférických výškách.

Do konce náletu, tj. od 80 do 193 minut, je ve vzduchu pravidelně rozložený, nekolisající a poměrně malý počet vzdušných cílů, převážně ve velkých a stratosférických výškách. V této době může útočník utrpět velké ztráty.

Další nevýhodou této varianty je i příliš dlouhá doba hromadného úderu.

Při porovnání obou variant z hlediska rozhodujících zásad operačního charakteru i zásad bojové efektivity, je první varianta pro útočníka výhodnější.

Uvedené příklady modelu hromadného úderu taktického letectva protivníka jsou výňatkem z dalších možných forem analytické metody rozboru jeho možností, kterou lze řešit hromadný úder v celém komplexu.

Odražení hromadného jaderného úderu zůstává trvale v popředí zájmu obranyschopnosti státu a zvláště v zájmu připravenosti a vysoké bojové pohotovosti všech sil a prostředků protivzdušné obrany.

Operace vojenských vzdušných sil a raketových prostředků protivníka na válčisti v příští válce je třeba stále důkladněji studovat.

Analytická metoda v této stati umožňuje konkrétní rozbor možností taktického letectva protivníka.

Závěrů, kterých je dosaženo vytvořením reálného modelu hromadného úderu, lze použít k přípravě konkrétních opatření jak v operační oblasti, tak v bojovém použití sil a prostředků celého palebného systému PVOS i prostředků protivzdušné obrany vojsk.

Je nutno vycházet z toho, že činnost systému PVOS limitují tyto faktory:

— charakter, počet a rozložení objektů státu, určených k obraně,

— ostatní objekty, za jejichž ochranu v daném období zodpovídá PVOS,

— síly a prostředky PVOS a PVO vojsk,

— složení sil a prostředků protivníka, jeho možnosti a varianty bojové činnosti.

Pro velení PVOS vyplývají z toho tyto požadavky:

— operační sestavu volit tak, aby odpovídala možným vlivům nejpravděpodobnějších variant činnosti vzdušného protivníka,

— bojové pohotovosti dosáhnout v nejkratší době s maximálními silami,

— vytvořit dostatečné zálohy k ovlivnění bojové činnosti v rozhodujících obdobích podle vzniklé situace,

— zabezpečit včasný a rozsáhlý manévr na rozhodujících směrech,

— vytvořit organizovaný systém velení, který zabezpečí požadavky nepřetržitého a pružného velení k soustředění sil,

— zásoby a materiálně technické prostředky rozložit předem tak, aby byly k dispozici v příslušných prostorech a v rozhodující době.

Jak plánovat boj se ZHN nepřítele

Podplukovník Bohuslav Havlíček, podplukovník Miroslav Vitek

V poslední době se často diskutuje o tom, zda je účelné v operaci samostatně plánovat boj se zbraněmi hromadného ničení, zda by nebylo výhodnější „Plán boje se ZHN“ jako dokument nezpracovávat, ale nejdůležitější otázky boje se ZHN nepřítele zahrnout přímo do plánu operace. Podobné úvahy jsou i k obsahové náplni plánu, k metodice jeho zpracování, k formě plánu atd.

K této problematice bylo vydáno mnoho různých materiálů a přednášek a i ve vojenských časopisech byla k těmto problémům široká diskuse. Zkušenosti však ukazují, že závažnost a důležitost celé této problematiky a její úloha v operaci si zasluhuje, nadále hledat nové způsoby a formy plánování a vedení boje se ZHN nepřítele.

Na našem pracovišti jsme se problematikou plánování a vedení boje se ZHN nepřítele zabývali již dříve. V květnu 1962 byla vydána k dané problematice přednáška (čj. 013532/19/1962), ve které byly ukázány hlavní zásady boje se ZHN nepřítele, podrobně rozebrány otázky plánování a metodiky práce štábu při zpracování plánu i v průběhu operace a ukázán vzor obsahu „plánu boje se ZHN nepřítele“ jako dokumentu. Poněvadž od té doby uplynulo již více než dva roky, za které se mnoho věcí změnilo a dále vyvinulo, máme za to, že je třeba jinak chápat i některé otázky problematiky boje se ZHN nepřítele.

Podle zkušenosti z různých cvičení posledních dvou let a poznatků z besedy s absolventy sovětských vojenských škol, chceme ukázat na některé nové a podle našeho názoru zásadní změny v této problematice.

VŠEOBECNĚ K PROBLEMATICE BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE

Podle všech známých zásad vedení soudobé operace je hlavní podmínkou k zabezpečení splnění cílů operace úspěšný první hromadný úder a nepřetržitý boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele.

Boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele v plném rozsahu organizuje, plánuje a uskutečňuje vševojskový štáb frontu. Štáb armády organizuje a plánuje boj s jadernými prostředky nepřítele v pásmu armády na základě rozhodnutí velitele armády, výpisu z plánu frontu, pokynů velitele (NŠ) armády a stanoví úkoly, síly a prostředky, jejich vzájemnou součinnost a řeší otázky zabezpečení splnění úkolů. Proto boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele je třeba chápat jako závažnou a trvalou část operace, jejíž splnění rozhodným způsobem ovlivní úspěch celé operace.

V jakýchkoli podmínkách operace (boje) bude boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele složitý proces a bude obsahovat celý komplex opatření jak se strany velitelů a štábů, tak ze strany vojsk a bude se vyznačovat velkou rozhodností a snahou dosáhnout co největšího úspěchu. Proto organizace boje se ZHN nepřítele je hlavní část náplně práce všech velitelů a štábů nejen v přípravném období operace (boje), ale především v jejím průběhu.

Na organizaci boje se ZHN nepřítele se musí podílet nejen vševojskový štáb, ale i ostatní složky štábu, především štáb raketového vojska a dělostřelectva, letectva, zpravodajská správa (oddělení) atd. Úkoly jednotlivých složek musí někdo usměrňovat, koordinovat a navrhnout nejracionalnější a nejekonomičtější řešení ve prospěch celé operace. **Tuto funkci plní a musí plnit u frontu operační správa a u armády operační oddělení jako plánující a koordinující orgán velitele frontu (armády).** Názory, že by tento úkol měla plnit jiná složka štábu, jsou nereálné a proto i nesprávné.

Vzniká tedy otázka, jak to dělat, aby všechna opatření mohla být realizována, aby byly zachovány všechny principy boje se ZHN nepřítele, směřující k jednomu cíli — co nejrychleji zničit prostředky jaderného napadení nepřítele, ihned po jejich zjištění.

Boj se zbraněmi hromadného ničení není možné ponechat na vůli jednotlivých velitelů (náčelníků), kteří mají prostředky k zničení ZHN nepřítele, ale je nutno jej centrálně řídit a usměrňovat. **Proto názory na snižování významu plánování boje se ZHN nepřítele jsou nesprávné a neopodstatněné.**

Obdobná situace by mohla vzniknout u otázek plánování 1. hromadného úderu. Mohly by se vyskytnout názory, že je rovněž zbytečné podrobně plánovat účast frontu (armády) v 1. HÚ. Ještě nikdy se totiž nestalo, že by původní návrh plánu účasti v 1. HÚ se nezměnil a přece i tento plán má nesmírný význam pro celou operaci. Nemůžeme proto žádný plán chápat jako hotový a neměnný. S vývojem situace je nutno jej stále upřesňovat a činit reálnější. Zvláště v podmínkách možného zahájení války bez jaderných zbraní a při pozdějším přechodu na jejich použití, budeme takový plán neustále sledovat a upřesňovat, aby v potřebný okamžik mohl být 1. HÚ spuštěn s vědomím, že je pro danou situaci nejvýhodnější.

Toto v plné míře platí i o plánu boje se ZHN nepřítele.

I když dojde ke změnám v každém plánu před jeho uskutečněním, je třeba vidět, že na našich cvičeních se plány mění ve většině z cvičných důvodů. Ve skutečnosti nebudou tyto změny zdaleka tak rozsáhlé a tak časté.

Domníváme se proto, že v současné době by ve štábech, na školách a akademických nemělo být problémem, zda plánovat nebo ne, ale pozornost by měla být zaměřena na otázky jak plánovat, jak zabezpečit maximální účinnost všech opatření pro boj se ZHN nepřítele apod.

PLÁNOVÁNÍ BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE, OBSAH A FORMA PLÁNU

Plánování boje se ZHN nepřítele je nedílnou součástí plánu operace a uskutečňuje se souběžně s ním. Výsledky plánování je nutné nějak vyjádřit, dokumentárně podchytil. Vyskytují se názory, zda by nebylo výhodnější nejdůležitější otázky boje se ZHN nepřítele zahrnout přímo do plánu operace a samotný plán boje se ZHN nezpracovávat.

Vývoj plánování boje se ZHN nepřítele a poslední zkušenosti z různých cvičení ukazují, že na stupni front — armáda není zatím možné zahrnovat opatření pro boj se ZHN přímo do plánu operace. Naopak taková situace by napomáhala jen nepřehlednosti plánu operace a ztěžovala celou práci. Domníváme se, že je proto účelné i nadále zpracovávat plán boje se ZHN nepřítele jako samostatný dokument. V plánu operace vyjádříme formou tabulek pouze rozdělení jaderné

munice podle objektů (včetně munice vyčleněné k ničení ZHN nepřítele), rozdělení jaderné munice na jednotlivé vykonavatele a graficky znázorníme plánované údery na jednotlivé objekty nepřítele a to konkrétně do splnění bližšího úkolu včetně 1. HÚ a rámcově do splnění DÚ. Podrobně vyjadřovat použití jaderných zbraní v současném plánu operace není nutné ani účelné.

Případné zásadní změny v plánu boje se ZHN nepřítele (především v jeho grafické úpravě) bylo by možné vyjádřit až do přehodnocení plánu operace jako celku.

Jak by měl tedy plán boje se ZHN nepřítele vypadat a co by měl obsahovat? Přednáška GŠ/OS z roku 1962 uvádí na tehdejší dobu jako nejvýhodnější variantu písemnou ve formě tabulek a jako přílohu k němu mapu, na které hlavní opatření boje se ZHN jsou vyjádřena graficky. Zpracování tohoto plánu vyžadovalo velmi mnoho času a často docházelo k tomu, že některá opatření byla vyjádřena jak písemně, tak graficky, což bylo zbytečné a znamenalo časové ztráty. Hlavní nedostatek je však v tom, že plán byl rozpracován na zásadě odpovědnosti daného stupně velení (prostředku) za průzkum nebo zničení jedné (nebo více) konkrétně stanovených jednotek jaderného napadení nepřítele. Nebyla dostatečně uvážena možnost, že daný prostředek se může objevit v zájmovém pásmu souseda nebo vyššího (nižšího) stupně velení. Z těchto důvodů po zkušenostech z různých frontových a armádních cvičení a z poznatků ze školení v SSSR se přistupuje ke **zpracování pouze grafického plánu s potřebnými tabulkami přímo na mapě**. Takto zpracovaný plán je přehledný, jeho zpracování vyžaduje méně času a v průběhu operace je pro svou přehlednost a jednoduchost použitelnější.

Zásadní rozdíl mezi dřívějším a současným návrhem plánu je v tom, že v současném plánu odpovědnost za ničení ZHN nepřítele stanovíme tím, že určíme prostory, ve kterých příslušní velitelé mají odpovědnost za ničení **všech** ZHN nepřítele a ne pouze za předem určený cíl.

Celkový počet objektů jaderného uskupení nepřítele před armádou včetně jeho raketových a dělostřeleckých útvarů (jednotek), skladů a zásobovacích míst a míst velení, na které je nutno plánovat úder, je velký a nelze jej reálně řešit jen raketovými vojsky a zejména ne pouze jadernými údery, i když hlavní úkoly v boji s prostředky jaderného uskupení nepřítele mají v první řadě raketové útvary a svazky armády. Přesnost a účinnost úderů s poměrně krátkou dobou přípravy, možnost širokého manévru a velká dálka střelby, staví raketová vojska do popředí mezi ostatní prostředky a umožňují jim ničit prakticky kterýkoli z nepřátelských jaderných prostředků.

Armádní prostředky (armádní raketová brigáda, přidělené letectvo, taktické vzdušné výsadky, průzkumné a diverzní skupiny atd.) jsou schopny ničit jaderné zbraně nepřítele do hloubky cca od 20 až do 120 km, tj. oddíly CORPORAL (SERGEANT), někdy i REDSTONE, skladiště jaderné munice, stanoviště velení a navedení letectva, velitelská stanoviště a zároven i taktické prostředky jaderného napadení nepřítele v prostorech soustředění.

Jaderné prostředky rozmístěné ve větší hloubce (letectvo, na letištích, sklady, skupiny REDSTONE, MATADOR, MACE) ničí prostředky velitele frontu a nebo hlavního velení.

Oddíly taktických raket a dělostřelectvo divizí ničí jaderné prostředky roz-

místěné v hloubce do 25 — 30 km, tj. taktické rakety a atomové dělostřelecké jednotky, stanoviště navedení, velitelská stanoviště atd.

Letectvo používáme zvláště na pohyblivé cíle nebo na pevné cíle, které nemají silně vybudovanou protiletectkovou ochranu. Je účelné vysílat letectvo k dokončení zničení prostředku jaderného napadení nepřítele, ničeného jaderným úderem. Letectvo je též jedním z mála soudobých prostředků, které jsou schopny nejen cíl zjistit, ale okamžitě po jeho zjištění jej ničit.

Převážnou část taktických jaderných prostředků (70 — 80 %) ničí dělostřelectvo, letectvo nebo ostatní konvenční bojové prostředky. Pouze zbývající část (20 — 30 %), která představuje důležitější, věrohodně zjištěné objekty taktického jaderného napadení nepřítele, ničíme raketovými nebo leteckými jadernými údery. To znamená, že možnosti manévru palbou vlastních prostředků vymezují pásma odpovědnosti za průzkum a ničení ZHN nepřítele co do hloubky a charakteru objektů.

Kromě tohoto rozdělení je nutné rozdělit úsilí i podél fronty. Důležitost boje se ZHN nepřítele a složitost situace vzhledem k širokým pásmům vyžaduje určovat překrytová pásma mezi sousedícími svazky a svazy. Určování těchto pásem odpovědnosti zamezuje vzniku různých nedorozumění (kdo bude daný prostředek ničit nebo kdo jej průzkumem přesně zjistí atd.). Toto opatření ujasňuje celou problematiku boje se ZHN a podstatně ji zjednodušuje.

Určování překrytových pásem a pásem odpovědnosti je zatím otázka studia a proto jí v dalším věnujeme samostatnou stať.

Dále je nutno na mapě graficky vyjádřit operační sestavu vlastních vojsk s důrazem na rozmístění raketových prostředků, vyznačit pravděpodobné prostory bojového rozmístění operačně taktických prostředků nepřítele včetně letišť s nosiči místa navedení, jsou-li známá, nebo alespoň předpokládaná. Zvláště vyjadřujeme organizaci frontového průzkumu ve prospěch armády a obdobně armády ve prospěch divizí, totéž i u palebných prostředků. Např. skupina RS REDSTONE je v pásmu odpovědnosti armády, ovšem ničit ji bude front svými prostředky. Je taková zásada, aby každý stupeň velení (front, armáda, divize) zplánoval použití svých přímo podřízených prostředků s důrazem na zásahy ve prospěch podřízených. To usnadňuje práci nejenom v přípravném období, ale hlavně v průběhu operace.

Jako podkladový materiál je účelné zhotovit na mapu tabulku s předpokládanými počty jaderných zbraní nepřítele v pásmu a to do splnění bližšího úkolu a dalšího úkolu s určením počtu objektů pro naše údery. U armády a zvláště u divize je možné tuto tabulku po zahájení operace konkretizovat přímo s označením jednotek a počtů odpalovacích zařízení. Uvedená tabulka našla své opodstatnění v průběhu boje se ZHN nepřítele, kdy slouží v každém okamžiku jako podklad k upřesňování možností nepřítele v jaderných prostředcích vzhledem k našim úderům a ke stanovení předpokladu, co můžeme ještě ze strany nepřítele očekávat.

Je účelné vyjádřit v plánu vyčlenění pohotovostních jednotek (útvárů) u raketových vojsk, dělostřelectva a letectva. Jejich počet bude v každém konkrétním případě různý a bude záviset na složení uskupení nepřítele, na očekávaném počtu jaderných prostředků, jež bude nutno ničit (které je možno v pásmu předpokládat) a také na technických možnostech samotných prostředků. V přípravě operace vyčleňujeme průměrně 2 baterie od frontové (armádní) raketové bri-

gády a po jedné baterii taktických raket u každé divize 1. sledu. Toto se řídí především počtem nezjištěných ZHN nepřítele. V průběhu operace, zvláště při přemísťování, počet pohotovostních baterií v brigádě se obvykle snižuje na jednu baterii a u divizí mohou být místo pohotovostních baterií taktických raket pohotovostní dělostřelecké oddíly (baterie). Úměrně těmto počtům se určují pohotovostní jednotky i u frontového letectva (úsilí letectva vyčleněného armádám).

Osvědčila se i přehledná tabulka průzkumných prostředků, která vyjadřuje možnosti zjištění ZHN nepřítele jednotlivými průzkumnými prostředky včetně radiotechnického a rádiového průzkumu.

Shrme-li tedy obsah plánu boje se ZHN nepřítele docházíme k závěru, že plán boje by měl být grafický a měl by obsahovat:

1. cíle a úkoly boje se ZHN nepřítele;
2. pásma odpovědnosti za organizaci průzkumu a ničení ZHN nepřítele (hloubkové i šířkové),
3. vyčlenění jednotek (útvárů) k ničení ZHN nepřítele a jejich zabezpečení potřebnou municí, vyčlenění pohotovostních jednotek;
4. přehled předpokládaných počtů ZHN nepřítele v pásmu s určením počtu objektů pro údery s jejich konkretizací u armády a divizí;
5. předpokládané prostory bojového rozmístění prostředků ZHN nepřítele s důrazem na operačně taktické;
6. jako podkladový materiál tabulku o přehledu průzkumných prostředků a jejich možnosti.

Kromě toho je nutno na mapu zakreslit nejnútnejší operační údaje vlastní i nepřítele (rozhraní, operační sestavu, hlavní rozmístění raketových útvarů a svazků, dělostřeleckých a leteckých útvarů a svazků a průzkumných jednotek a útvarů).

V souvislosti s možností zahájení a po určitou dobu i vedení operace bez použití zbraní hromadného ničení vznikají problémy jak plánovat a uskutečňovat boj se zbraněmi hromadného ničení v těchto podmínkách.

Boj s jadernými prostředky nepřítele i při zahájení a vedení operace bez použití ZHN musí být nepřetržitý. Velký význam bude mít průzkum. K boji se ZHN nepřítele v takovém případě použijeme klasické prostředky, tj. dělostřelectvo, letectvo i ostatní druhy vojsk. Na plánování i obsahu plánu boje se ZHN nepřítele se však prakticky nic nezmění.

Některé zvláštnosti však přesto nelze opomenout. Prvořadým úkolem bude včas zjistit všechny přípravy a náznaky nepřítele k použití jaderné munice (ve skladech, v místech technické přípravy hlavic, ve vykládání, zaujímání palebných postavení atd.), dále prostory rozmístění prostředků jaderného napadení nepřítele v palebných postaveních. Průzkum bude nutné zaměřit ke zjišťování technických a zabezpečujících jednotek raketových, dělostřeleckých i leteckých útvarů (svazků) nepřítele, které v tomto případě budou dočasně skladovat a převážet pravděpodobně větší množství jaderných náplní než za podmínek použití ZHN. Tuto skutečnost můžeme si vysvětlit tím, že nepřítel z důvodů maximálního časového zkrácení přechodu od tříštivotrhavých náplní k jaderným bude hledat a využívat všechny možnosti, jak tento úkol splnit. Je to otázka nejenom vlastního přechodu, ale především zabezpečení plynulosti přísunu a přípravy jaderných náplní. Nepřítel za této situace bude vytvářet větší

počet předsunutých skladů jaderné munice. Těchto opatření nepřítele bude jistě daleko více a těžko se nám je podaří všechny předem zjistit. Na průzkumu bude tedy záviset zda přechod k použití ZHN nepřítelem bude pro nás překvapením, či nikoli.

Naše možnosti k ničení zjištěných prostředků jaderného napadení nepřítele budou omezenější než v operaci při použití ZHN, zejména u raketového vojska, poněvadž účinek tříštivotrhavé náplně je ve srovnání s účinkem jaderné náplně minimální. Maximum prostředků jaderného napadení nepřítele budeme ničit až v prvním hromadném úderu tj. až po přechodu na použití zbraní hromadného ničení.

Proto boj se ZHN nepřítele v tomto případě plánujeme stejným způsobem jako s jejich použitím.

V průběhu operace bez jaderných zbraní budeme získávat stále více a přesnější zprávy. Dojde k takovému stavu, že i když budou stanovena pásma odpovědnosti, budeme v nich znát i konkrétní rozmístění prostředků jaderného napadení nepřítele a můžeme postupně určovat i odpovědnost za jejich sledování a ničení. Tím se také zdůvodňuje, že maximum těchto prostředků budeme ničit bezprostředně při přechodu na použití jaderných zbraní v 1. hromadném úderu. Na každý cíl (prostředek jaderného napadení nepřítele) můžeme tedy předem konkrétně naplánovat vlastní prostředek ničení. Jde-li o jaderné zbraně nepřítele taktického významu, budou k jejich ničení vyčleněny převážně klasické prostředky (dělostřelectvo, letectvo) a pouze v některých případech — hlavně při nebezpečí z prodlení — budou je ničit jaderné prostředky.

Jaderné zbraně nepřítele operačně taktického významu budeme ničit jadernými prostředky v první řadě raketovými. Proto i v podmínkách bez použití ZHN bude na každý tento cíl připraven úder raketou s jadernou náplní. To ovšem neznamená, že bude-li cíl tohoto druhu přesně zjištěn v operaci bez použití ZHN, nemůže být zničen. Snahou všech velitelů a štábů i v tomto případě musí být co nejrychleji zničit prostředky ZHN nepřítele ihned po jejich zjištění všemi dostupnými prostředky.

Praktická práce štábu armády (frontu) bude spočívat v tom, že určení důstojníci zpracují „Plán boje se ZHN nepřítele“ a v průběhu operace bez použití ZHN budou jej podle nových zpráv upřesňovat a doplňovat. Hlavním cílem plánu v tomto období bude zabezpečit maximální účinnost prvního hromadného úderu hlavně na prostředky jaderného napadení nepřítele. Proto období upřeshňování plánu je velmi důležité a může podstatně ovlivnit další průběh operace. Po prvním hromadném úderu bude veškerá práce zaměřena k ničení nově zjištěných cílů.

METODIKA ZPRACOVÁNÍ PLÁNU BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE

Názor, že ke zpracování plánu boje se ZHN nepřítele je nutno ve štábu armády mít zvláštní skupinu (která jiné úkoly neplní) je mylný a neodpovídá praxi v našich štábech.

Plánované boje se ZHN nepřítele není záležitostí nově vytvářené skupiny pracovníků štábu armády, ale hlavní otázky boje se ZHN musí řešit velitel (náčelník štábu) armády. Určení příslušníci štábu rozhodnutí velitele nebo NŠ konkretizují a zakotvují v plánu. Stálou skupinu není nutné vytvářet. Představitelé ostatních složek (oddělení) štábu se zúčastní plánování boje se ZHN nepřítele v době,

kdy se upřesňují úkoly k průzkumu a ničení ZHN nepřítele a rozdělují cíle mezi jednotlivé vykonavatele. K zabezpečení hladkého průběhu plánování je účelné na jednotlivých složkách (odděleních) štábu armády určit předem jednoho důstojníka, který však kromě boje se ZHN nepřítele bude plnit jiné úkoly na složce.

Možný postup a metodika práce štábu při plánování boje se ZHN nepřítele :

a) v přípravném období:

Ihned po schválení rozhodnutí velitelem přistoupí štáb k vlastnímu zpracování plánu boje se ZHN nepřítele. Na připravenou mapu (1 : 500 000 u štábu frontu a 1 : 200 000 u štábu armády) zakreslí důstojník zpravodajské správy (oddělení průzkumu) upřesněné údaje o nepříteli, tj. jeho pravděpodobnou sestavu, předpokládané prostory palebných postavení prostředků ZHN, místa velení a navedení, a prostory rozmístění vlastních průzkumných prostředků. K mapě přiloží tabulku počtů a jednotek zbraní hromadného ničení nepřítele s kterými se front (armáda) může v průběhu operace setkat. U nejdůležitějších cílů vyjádří stručně organizaci průzkumu (co, kdy a kde bude daný objekt zjišťovat, upřesňovat atd.).

Důstojník štábu raketového vojska a dělostřelectva zakreslí schválenou sestavu raketových vojsk a dělostřelectva a upřesní vyčleněné pohotovostní jednotky (útvary) a počty vyčleněné jaderné i klasické munice k ničení ZHN nepřítele. Totéž zakreslí i představitel štábu letectva.

Vzhledem k rozmístění vlastních prostředků a možnostem jejich dálky střelby (doletu) určí zpracovatel pásma odpovědnosti za ničení ZHN nepřítele (do hloubky i do šířky) podle uvedených zásad. Důstojník operační správy frontu (operačního oddělení armády) vyjádří potom tato pásma graficky na mapě. Nakonec si zpracovatelé upřesní základní otázky součinnosti při boji se ZHN nepřítele, které jsou podkladem pro organizaci součinnosti velitelem frontu (armády). Tím je prakticky celý plán hotov. Plán podepisuje náčelník štábu frontu (armády), náčelník raketového vojska a dělostřelectva, velitel letectva, náčelník zpravodajské správy (oddělení průzkumu) a schvaluje velitel frontu (armády).

Zkušenosti ukázaly, že je zbytečné zpracovávat rozsáhlé písemné dokumenty (výpisy z plánu boje, nařízení apod.), ale že stačí vydat pouze ústní pokyny nebo šifrovkou seznámit podřízené štáby s potřebnými údaji plánu boje se ZHN frontu (armády). Potřebné údaje vydáme podřízeným štábům ihned po schválení rozhodnutí velitelem frontu (armády), aby mohly včas a reálně plánovat.

Pokyny (šifrovka) mohou obsahovat :

- nejpravděpodobnější prostory bojového rozmístění prostředků ZHN nepřítele v pásmu podřízené armády (svazku),
- pásma odpovědnosti za ničení ZHN nepřítele (do hloubky i do šířky) pro podřízené armády (svazky) s důrazem na překrytová pásma se sousedy a odpovědnost,
- hlavní úsilí průzkumu podřízených štábů,
- úkoly průzkumných prostředků a prostředků k ničení ZHN nepřítele nadřízeného velitele ve prospěch podřízených,
- pohotovostní jednotky (útvary),
- předpokládané orientační množství jaderné munice pro boj se ZHN nepřítele po jednotlivých údobích operace.

b) V průběhu operace.

Podstata činnosti v tomto období spočívá hlavně ve sladění práce a rychlosti vyhodnocování průzkumných zpráv, přípravě podkladů pro rozhodnutí a jejich předání k vykonavatelům. V tomto období obzvláště vyniká důležitost průzkumu. Úspěch boje se ZHN nepřítele přímo závisí především na charakteru a účinnosti průzkumných opatření. V této fázi se zpracovaný plán prakticky uvádí v život. Důstojník zpravodajské správy neustále upřesňuje údaje o cílech nepřítele, zatímco ostatní funkcionáři (RVD, let., operátor) sledují reálnost a vhodnost plánovaných opatření k dané situaci.

Ukáže-li se, že plánem stanovená opatření jsou v dané situaci nereálná — změní se. Zkušenosti však ukazují, že při promyšleném plánu bude těchto změn minimum a nebo budou nepatrné. Ve většině případů půjde o upřesnění plánovaných opatření.

Za současného materiálního a technického vybavení štábů je účelné, aby představitelé štábů RVD, letectva a průzkumu byli v průběhu operace (boje) pohromadě a za řízení důstojníka operační správy (operačního odd.) společně připravovali návrhy na řešení vzniklé situace. Jakmile tyto návrhy schválí velitel, předají potřebné podklady co nejrychleji vykonavatelům. Tento způsob a tato metodika práce se na štábu frontu zatím plně osvědčily a samostatné pracoviště typu „Václav“ těmto podmínkám plně vyhovuje.

Důležitým momentem v plánování boje se ZHN nepřítele je vzájemná sladění všech opatření a upřesnění součinnostních otázek mezi vykonavatelí hlavně v odpovědnosti za zničení ZHN v průběhu operace. Určování překrytových pásem mezi sousedícími svazky a svazy vyžaduje dokonalé organizace součinnosti jak v otázkách průzkumu, tak při ničení ZHN nepřítele v těchto pásmech. Tyto otázky včas promyšlené a připravené jsou jedním z bodů organizace součinnosti. Konkrétně půjde o součinnost letectva a raketových vojsk při ničení operačně taktických prostředků nepřítele, stanovení signálu (smluvených znamení) mezi sousedícími svazy (svazky) při ničení ZHN v překrytových pásmech, stanovení hranice odpovědnosti za ničení ZHN nepřítele do hloubky v průběhu operace, zásady spojení a velení raketovým vojskům atd.

ORGANIZACE BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE

Při organizaci boje s jadernými prostředky nepřítele je velmi důležitá příprava úderů v krátkých lhůtách. Srovnáme-li doby pobytu prostředků ZHN nepřítele v palebných postaveních (od 30 minut do 2 — 3 hodin u stávajících typů a 10 — 15 minut — 1 hodina u nově vyvíjených a zaváděných typů jako SERGEANT, PERSHING atd.) s dobou, potřebnou k přípravě a uskutečnění úderů našich raketových prostředků, dojdeme k závěru, že:

— v řadě případů naše raketová vojska a dělostřelectvo časově nezajišťují zničení prostředků ZHN nepřítele v palebném postavení (SERGEANT, LITTLE JOHN, H-203,2 mm atd.) a že je třeba dále zkracovat dobu potřebnou na přípravu k palbě,

— je nutné ničit prostředky ZHN nepřítele ještě před zaujetím palebných postavení,

— bude účelné vyvíjet takové prostředky, které by si cíl zjistily a ihned ničily,

— pohotovostní jednotky bude nutno pravidelně doplňovat, vyměňovat a vyčleňovat jich dostatečný počet.

To však ještě zdaleka neřeší situaci. V současné době je největší problém v rychlosti a přesnosti zjišťování průzkumných údajů o ZHN nepříteli včetně souřadnic cílů, jejich vyhodnocení a předání štábu a vykonavatelům, což závisí na vycvičenosti průzkumníků a technických možnostech průzkumných prostředků.

V současné době zatím některé typy letounů jsou schopny cíl zjistit a také zničit.

Úkolem štábů je údaje průzkumu co nejrychleji vyhodnotit a připravit veliteli podklady pro rozhodnutí k úderu. Tomu zatím nejlépe vyhovuje společné pracoviště velitele, kde funkcionáři RVD, let. průzk., operátor) připraví návrh rozhodnutí a po jeho schválení velitelem předávají ihned rozkazy cestou svých štábů k vykonavatelům.

Na cvičení SPUTNIK se dobře osvědčilo mechanické světelné tablo, pomocí něhož veškeré podklady pro rozhodnutí byli veliteli frontu předávány světelnými signály přímo na pracoviště a jeho rozhodnutí bylo předáno zpět na pracoviště skupiny, která návrh připravila. Tím se podstatně zkrátil čas potřebný k ústnímu návrhu. Tato pomůcka se dále zlepšuje s cílem zavést novou její obměnu na hlavní pracoviště štábu u všech armád a frontu již koncem tohoto roku.

O jaderném úderu rozhoduje jednoznačně velitel (v jeho nepřítomnosti NŠ). Jedině tak je možné docílit objektivního a reálného zhodnocení situace a vyloučit jakékoli pokusy o subjektivní řešení situace. Z těchto, a ještě z jiných důvodů, je návrh některých soudruhů na změnu systému součinnosti systémem podřízenosti nereálný a nepomáhá řešit situaci, ale naopak ji ztěžuje. Navrhovaný způsob by rozhodně nebyl v současné době použitelný a nemohl by v žádném případě nahradit způsob velení palebným prostředkům ze společného pracoviště velitele, což při současném technickém vybavení štábu je nejrychlejší.

Hlavním problémem zatím zůstává rychlost předávání a vyhodnocování průzkumných zpráv a jejich věrohodnost. V tomto směru bude nutné hledat nové formy a způsoby, jak dosavadní stav zlepšit.

URČOVÁNÍ PŘEKRYTOVÝCH PÁSEM A PÁSEM ODPOVĚDNOSTI ZA NIČENÍ ZHN NEPŘÍTELE U JEDNOTLIVÝCH STUPŇŮ VELENÍ

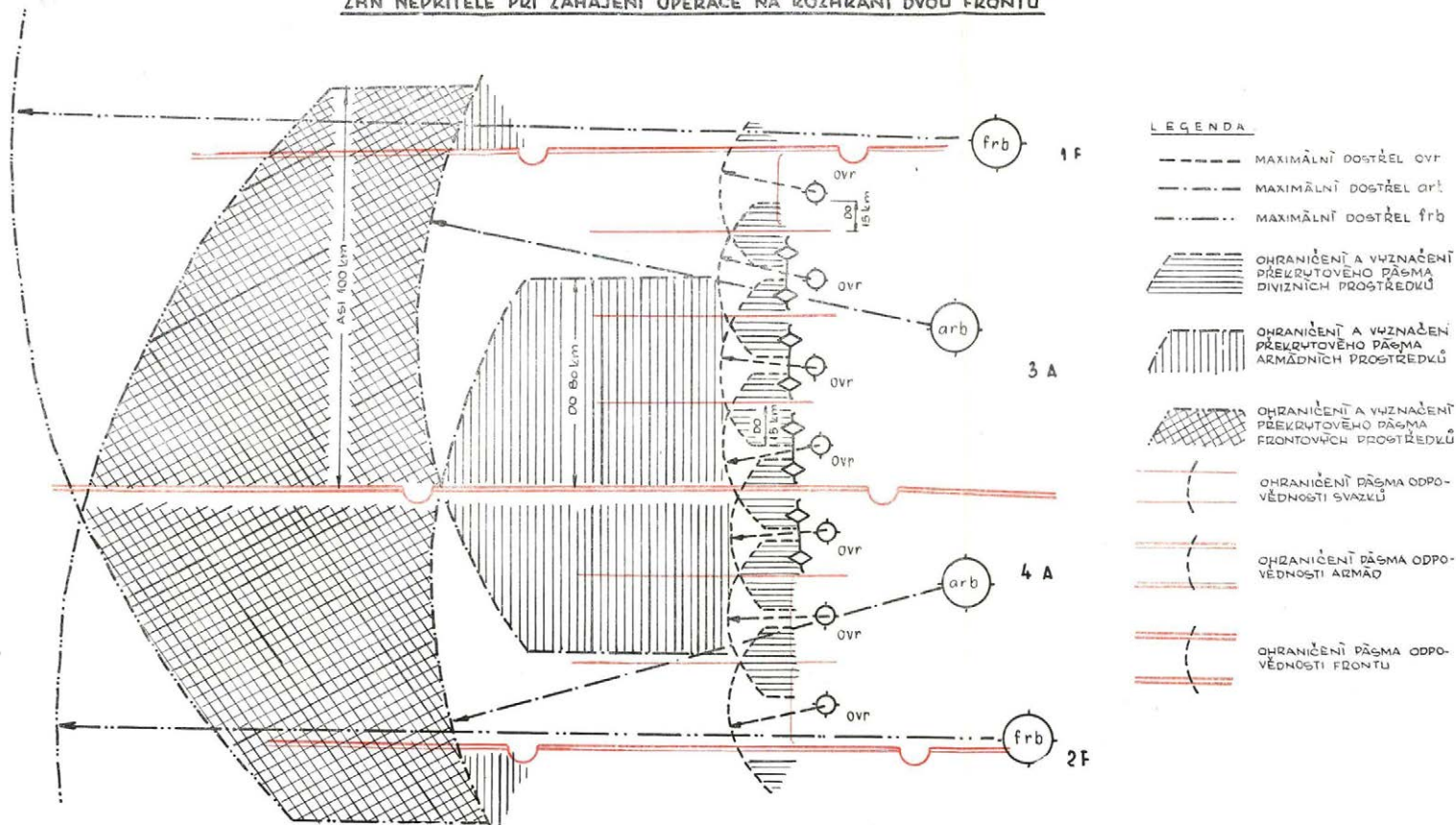
Při plánování boje se ZHN nepříteli přechází se na zásadu odpovědnosti jednotlivých stupňů velení za jejich zničení v předem stanoveném prostoru.

Vyřešit tento problém je celkem jednoduché při zahájení operace do doby, než se začnou jednotlivé prostředky, určené k boji se ZHN přesunovat.

Vzhledem k tomu, že maximální dosah k ničení ZHN nepříteli na jednotlivých stupních velení mají raketová vojska, je výhodné stanovit jako zadní hranici odpovědnosti čáru maximálního dostřelu raketového útvaru nebo svazku (viz příloha 1).

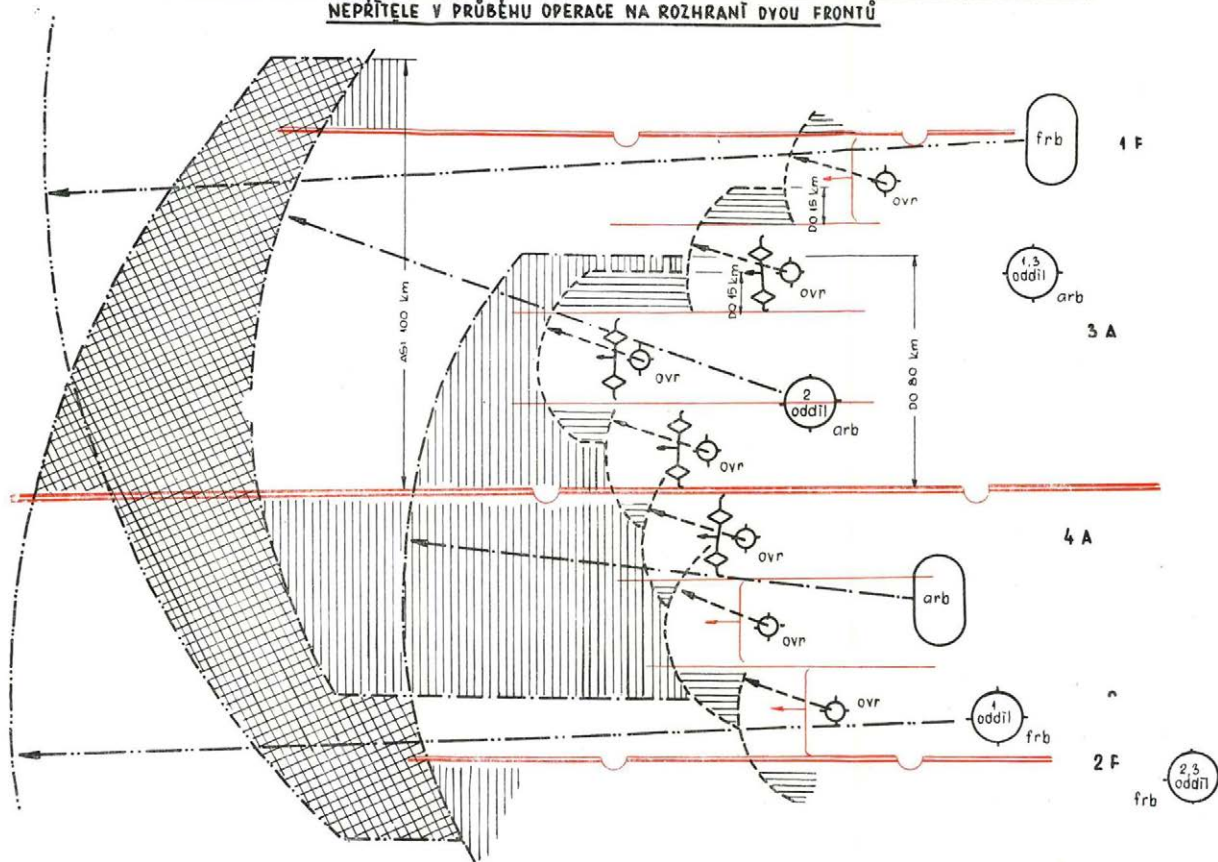
Tím jsou stanovena pásma odpovědnosti u svazků na hloubku dostřelu oddílů vojskových raket, u armád armádní raketové brigády a u frontu raketové brigády.

MOŽNÁ VARIANTA PŘEKRYTOVÝCH PÁSEM A PÁSEM ODPOVĚDNOSTI RAKETOVÝCH VOJSK ZA ZNIČENÍ
ZHN NEPŘÍTELE PŘI ZAHÁJENÍ OPERACE NA ROZHRANÍ DVOU FRONTŮ

**MOŽNÁ VARIANTA PŘEKRYTOVÝCH PÁSEM A PÁSEM ODPOVĚDNOSTI RAKETOVÝCH VOJSK ZA NIČENÍ ZHN
NEPŘÍTELE V PRŮBĚHU OPERACE NA ROZHRANÍ DVOU FRONTŮ**

PŘÍLOHA 2

Hranice pásma odpovědnosti za ničení je současně i hranicí pásma odpovědnosti za průzkum ZHN na daném velitelském stupni. Jakmile velitel zjistí cíl ve svém pásmu, okamžitě jej ničí svými prostředky.

Složitější situace nastane po zahájení operace v době, kdy se začínají jednotlivé prostředky přesunovat. Zde hraje důležitou roli nutnost přesunovat armádní, resp. frontovou raketovou brigádu po částech, aby byla zabezpečena nepřetržitost pokrytí pásma odpovědnosti.

Jakmile dosáhne přesunovaný oddíl nového prostoru bojového rozmístění, posune se i čára, ohraničující pásmo odpovědnosti na hranici maximálního dostřelu tohoto oddílu.

Změna těchto pásem však ovlivní odpovědnost nadřízeného velitelství. Proto je velmi důležité včas informovat nadřízený stupeň velení o zahájení přesunu, o novém prostoru bojového rozmístění a především o skutečné době jeho zaujetí. Jen tak bude možné zabezpečit nepřetržitý průzkum a ničení prostředků jaderného napadení nepřítele v celém pásmu a na celou zájmovou hloubku daného stupně velení.

I když schéma znázorňuje možné varianty u raketového vojska, není možné při boji se ZHN zapomínat na letectvo, které v současné době je prakticky jediným prostředkem, schopným v nejkratším čase po zjištění cíle jej i zničit.

Pásma činnosti letectva při boji se ZHN nepřítele budou se shodovat s uvedenými pásmy odpovědnosti. Úkolem frontového letectva bude průzkum a ničení od čáry dostřelu arb do čáry dostřelu frb, obdobně letectva, přiděleného armádám, od čáry dostřelu ovr do čáry dostřelu arb. Velitel rozhoduje o tom, kdo který cíl bude ničit. O sporných případech na hranicích dostřelu rozhoduje nadřízený. Možnou variantu pásem odpovědnosti v průběhu operace uvádí **příloha 2**.

Soudobý způsob vedení operace a boje (široká útočná pásma, složité situace na jednotlivých směrech apod.) vyžaduje, aby za každé situace bylo zabezpečeno ničit prostředky jaderného napadení nepřítele i v mezerách mezi jednotlivými svazky.

Proto se začíná uvádět v život myšlenka tzv. **překrytových pásem**, která by ve složité situaci nebo i v situaci, kdy velitel v pásmu odpovědnosti nebude moci úkol splnit, zabezpečovala rychle zničit zjištěný prostředek (viz **příloha 1 a 2**).

Nejvýhodnější je, aby šířka těchto pásem dosahovala maximálně do poloviny dálky střelby organických prostředků na daném velitelském stupni (to je u svazků 10 — 15 km, u armád do 80 km, u frontu 100' — 150 km). Jejich hloubku bude opět určovat (jako u pásem odpovědnosti) maximální dostřel podřízeného organického raketového svazku (útvary).

Tento způsob zabezpečení styků bude vyžadovat od velitelů a štábů velmi podrobnou součinnost a nepřetržité spojení se sousedy. Při plánování operace bude výhodné předem stanovit, kolik jaderné munice (leteckých vzletů) vyčlení sousedě k zabezpečení vzájemného styku. K úderu do pásma souseda dojde zpravidla na vyžádání a někdy i na rozkaz nadřízeného velitele. Tento úkol nebude ani zdaleka tak jednoduchý jak na první pohled vypadá.

Tuto stať o určování překrytových pásem bude nutné ještě dále rozpracovávat a především vyzkoušet na cvičeních, než bude možné udělat k ní konečný závěr.

Neustále zvyšovat bojovou pohotovost

Major Joroslav Charvát

Doposud byly ve Vojenské mysli zřejmé poznatky a zkušenosti z nácíků a prověrek bojové pohotovosti.

I náš svazek zikal řadu zkušeností, které jistě budou vhodné i pro jiné svazky. V poslední době jsme hledali nové cesty, jak pokračovat v bojovém poplachu po prvních 30 minutách, abychom vytvářeli všechny podmínky pro přechod k zmobilizování.

Hlavní metodou zkoumání byly ukázky bojové pohotovosti (kromě nácíků a prověrek) k různým výsekům, nebo etapám bojového poplachu, v konkrétních podmínkách útvarů našeho svazku.

Např. při ukázce u jednoho útvaru šlo o přípravu a vyvážení techniky koloběhy z posádky. Při rozpracování ukázky štáb divize vyřešil a odstranil mnohé technické, organizační a materiální problémy, které jsme nemohli odhalit bez podrobné prověrky u útvarů. Tato ukázka znamenala zlom v myšlení našich velitelů při organizování vývozu techniky bojové pohotovosti i nedotknutelných zásob. Její kladné výsledky se projeví v letním období 1964, kdy útvary splnily prověrky, protože s minimálními počty řidičů byly schopny vyvézt tři, — čtyři i pětinasobné množství techniky do různých prostorů rozptýlení a shromaždišť.

Další ukázka u jiného útvaru řešila nejpalčivější problém tj. nakládání a vývoz NZ materiálu všeho druhu za bojového poplachu na základě poznatků z paletizace v podnicích našeho národního hospodářství. Umožnila všem velitelům zásadně přehodnotit způsob ukládání a vývozu NZ materiálu za bojového poplachu a ukázala možnosti, jak získat materiál pro paletizaci z nadnormativních zásob podniků našeho národního hospodářství převodem kmenového jmění.

Tak dořešil štáb celou problematiku technického, organizačního i materiálního zabezpečení poplachu ve specifických podmínkách našeho svazku. Jsou vytvořeny podmínky pro přerůstání bojového poplachu v mobilizaci bez zbytečných potíží a nejasností.

Uvedu ještě další zkušenosti z ukázek bojové pohotovosti.

1. Obsah metodiky práce velitele a štábu útvaru (divize) za použití ZHN nepřitelem v průběhu bojového poplachu.

Jedna z ukázek řešila činnost útvarů, kdy nepřítel použil zbraně hromadného ničení v průběhu bojového poplachu.

Na závěr byla zpracována metodika práce velitele a štábu pluku (divize).

Velitel a štáb útvaru (divize) musí řešit tyto zásadní úkoly:

— vyhodnotit situaci (radiální a chemickou) a rozhodnout se urychleně, zda dokončit bojový poplach, zmobilizovat svazek v plánovaných prostorech, nebo uskutečnit manévry;

— zabezpečit vyhlášení příslušného varovného signálu na všechna místa velení, do posádky, všem mobilizačním pracovištím, informovat OVS, informovat komisi obrany okresu o situaci útvaru;

— organizovat součinnost s místními výbory při regulaci pozdějšího nástupu předurčených záloh;

— rozhodnout, zda vyvézt techniku a materiál dalšími koloběhy a kam;

— řešit s OVS náhradu předurčených záloh, které měly nastoupit z míst s úrovní radiace nad přípustnou mez;

— v novém prostoru po uskutečnění manévru upřesnit činnost jednotek (útvarů) k dokončení opatření bojového poplachu (zmobilizování) v původních lhůtách pohotovosti, nebo stanovit nové formy.

Možný postup a obsah prací štábu uvádím v tabulce 1.

2. Vyvezení techniky koloběhy

Při rozpracování vyvezení techniky jsme vycházeli z konkrétní situace útvarů.

Dosavadní počty řidičů dostačují k vyvezení techniky mimo provoz, proto k dalšímu vyvezení techniky je třeba organizovat řidiče do několika koloběhů a určit vozidla pro jejich návrat do posádky.

Jsou vytvářeny skupiny, které v posádkách do návratu řidičů dalšího koloběhu připravují vozidla k výjezdu (odkonverzování, příprava a zapojení akumulátorových baterií, nahřívání vozidel na

Tabulka 1

Činnost štábu pluku (divize)	Činnost velitele pluku (divize)	Činnost jednotek (útvárů), odborných náčelníků
1. Vyhlášení radiálního poplachu - sledovat vysílání zpráv TRHS a vyhodnotit je, - předat varovný signál jednotkám, posádce, mob. pracovištím, do shromaždišť, do skladů v posádce, do parků aut. a tank. techniky, - informovat komisi obrany okresu (kraje), - hlásit vzniklou situaci nadřízenému veliteli, - vyhodnotit podrobně radiální situaci a předpokládaný pokles úrovně radiace v prostoru rozptýlení, na osách přesunu, v prostoru mob. pracovišť, v posádce, ve skladech, na osách vstupujících do prostoru, - organizovat chemický a radiální průzkum podle předpokládané hranice 30 a 5 r/hod., - projednat s OVS (KVS) možnost přesunu do zál. prostoru.	1. Ujasnění situace - do kdy opustit prostor, která jednotka (útvár), - kolik koloběhů techniky je vyvezeno z posádky a kam (prostor rozptýlení, shromaždiště), - jaké jsou možnosti pro práci mob. pracovišť v dosavadním prostoru, - kam a kolik je vyvezeno materiálu všeho druhu, - jak je ohrožena činnost v posádce, na osách přesunu ve shromaždišti, - jak bude ovlivněna časová norma pohotovosti (útvárů) divize, - jak budou ovlivněny dílčí časové normy při vyvážení techniky a materiálu, - odkud z ohrožených prostorů nastupují předurčené zálohy a která ČVO je třeba proto nahradit (spolu s NS za spolupráce org. odd. nebo PNS evid), - kdy nastane přijatelný pokles úrovně radiace v jednotlivých prostorech, - jak ovlivní radiální situace dobu nástupu záloh, - jaká je časová norma pro živou sílu k opuštění zaměřeného prostoru, - jak střežit materiál a techniku ponechanou na místě, jak ukrýt osoby pro střežení.	Činí opatření pro ochranu proti ZHN na místě, hlásí veliteli krátce situace a možnosti, organizují chemický a radiální průzkum v prostoru rozptýlení.
2. Doručit signál pro manévry do záložního prostoru všem jednotkám (útvárům), které jsou v ohroženém prostoru. Informovat štáb i náčelníky o rozhodnutí velitele, informovat řídicí orgány v posádce. Urychleně předat rozkaz velitele vykonavatelům.	2. Přijetí rozhodnutí pro opuštění dosavadního prostoru rozptýlení, nebo při činnosti v zaměřeném prostoru (dále řešena první varianta), - určit prostor pro přemístění jednotek (útvárů), osy přesunu, VS, - určit čáru, kterou překročit zádí proudů do příchodu radioaktivního oblaku, - jak chránit živou sílu pro střežení ponechaného materiálu a techniky, - určit VS pluku (divize) v novém prostoru a dobu shromáždění velitelů, náčelníků po přesunu, - pokyny pro pokračování nebo zastavení vývozu do původního prostoru. Tato část je pokračováním ujasňování si úkolů. Vzhledem k možným situacím musí velitel řešit operativně a včas takové otázky, které mají bezprostřední význam pro rychlý manévry! Ostatní otázky řeší buď za přesunu do nového prostoru, nebo dokonce až v novém prostoru.	Odborní náčelníci doručí rozhodnutí útvarům (jednotkám). Náčelník spojení předběžně řeší variantu spojení v novém prostoru, a odjíždí k projednání nové varianty s orgány min. spoju. CHN organizuje chemický průzkum nového prostoru, NT usměrňuje (zastavuje) dočasné vyvezení dalších koloběhů materiálu, ZVTV usměrňuje (zastavuje) dočasné vývoz dalších koloběhů techniky. Útvary zahajují přesun.
3. Vyšle orgány k místním národním výborům na dohovor předurčených záloh z míst méně ohrožených, o objíždkách silně zaměřených prostorů, o místu, kde se mají zálohy dostavit. Informovat nadřízeného velitele o opatřeních a žádat schválení nových norem pohotovosti. Vyslat kontrolní skupinu k útvarům (jednotkám) k zjištění stavu. Zjišťovat podklady pro sestavení přehledu o vyvezené technice a materiálu.	3. Činnost a rozhodování v novém prostoru - určit nové prostory pro činnost mobilizačních pracovišť, - upřesnit činnost výstrojních středisek, rozhodnout o způsobu úhrady výstrojního materiálu, ponechaného dočasně v zaměřeném prostoru, - rozhodnout o způsobu a místech vývozu dalších koloběhů techniky a materiálu z posádky do nových prostorů, nové osy přesunu, - jak a kdy zahájit vyvážení techniky a materiálu ze zaměřeného prostoru po poklesu radiace, - jak, kdy a kam přesunout techniku ze shromaždišť, - rozhodnout, jak řešit regulaci příchodu záloh, - řešit vyžádání náhrady předurčených ČVO ze silně zaměřených prostorů, - stanovit nové dílčí časové normy pro bojový poplach, popřípadě novou celkovou dobu pohotovosti útvaru (divize) v závislosti na vlivu zaměření (po schválení od nadřízeného), - upřesnit činnost útvarů (jednotek) a dalším průběhu bojového poplachu.	Zaujímají nové prostory a upřesňují činnost. Podle pokynů velitele usku- tečují opatření bojového poplachu.

provozní teplotu, start vozidel a předání řidičům). Nazýváme je „skupiny pro přípravu techniky“. Skupiny řídí ZVTV pluku nebo NATS útvaru přímo na místě v parku.

Řidiče tanků i kolových vozidel již v míru cvičíme v řízení dvou i tří typů vozidel (techniky). Např. řidiči tanků se zdokonalují v řízení obrněných transporterů i kolových vozidel, řidiči OT se zdokonalují v řízení tanků i kolových vozidel, řidiči kolových vozidel se zdokonalují v řízení všech typů kolových vozidel, která jsou u útvaru.

ZVTV pluku (útvaru) musí podle dosavadních zkušeností zpracovat a ve zvláštní pracovních úkolech tzv. „Plán vyvezení techniky“, který v hrubých rysech obsahuje tyto údaje:

- přehled skutečných počtů techniky útvaru,
- přehled uložení techniky v jednotlivých objektech parku,
- přehled skutečných počtů řidičů útvaru a přehled o přidělení techniky těmto řidičům,
- organizace řidičů do několika koloběhů (podle potřeby útvaru) a určení vozidel vyčleněných k jejich návratu do posádky,
- grafické vyjádření os přesunu a prostorů, kam jsou určité počty techniky vyváženy,
- počty odvelených řidičů.

„Plán vyvezení techniky“ je zpracován tak, že jej může použít kterýkoliv člen technické skupiny útvaru. Tím lze nahradit kdykoliv ZVTV při bojovém rozdělení, nebo za bojového poplachu v době jeho nepřítomnosti, aniž by utrpěla organizace vyvezení techniky. ZVTV pluku se denně zúčastňují bojového rozdělení štábu pluku, kde upřesňují úkoly jednotek a náčelníků při vyvážení techniky. U útvarů se žila praxe, že bojové rozdělení se koná „u těchto plánů“, protože plány jsou zhotoveny graficky na přehledných tabulkách a dávají naprosto jasný přehled o potřebných skutečnostech.

Při vysokých mrazech v zimních měsících nám působily starosti akumulátorové baterie a zejména časy potřebné k jejich zamontování. Pomohl nám rozvoj techniky. Část baterií je vyhřívána a trvale dobijena tzv. konzervátory, které i při velkých mrazech udržují předepsanou teplotu i hustotu elektrolytu. U některých útvarů, nebo v těch objektech, kde nelze použít konzervátorů, jsou baterie

uloženy společně přímo v garážích a jsou vyhřívány tzv. **plynovými zářícími tepla**.

Pro výjezd značného množství techniky do 20 minut z kasáren, a zejména pro výjezd techniky v dalších kolobězích bylo nutno u každého útvaru vybudovat na každý prapor jednu výjezdovou bránu. Nebude na škodu když připomenou, že jen tato otázka si vyžádala několikerého jednání s KVUSS i orgány lidosprávy. Dnes je problém vyřešen.

3. Vyvezení NZ materiálu

Z iniciativy jednoho z našich útvarů proběhla ukázková **příprava k naložení, samotného, naložení NZ materiálu a jeho vyvezení do prostorů**.

Vycházeli jsme z předpokladů, že nelze v době míru mít trvale naložena všechna nákladní a dopravní vozidla. Situace nám dovoluje mít pouze část vozidel trvale naložených (jde o materiál, který je určen k plnění počátečních úkolů bojové pohotovosti), což představuje asi 15–20 % všech nákladních a dopravních vozidel. Ostatní materiál byl do nedávné doby u tohoto i jiných útvarů uložen starým způsobem ve skladech v regálech a náklad se „obrazně“ po jednotlivých kusech. To vyžadovalo, aby útvar vyčleňoval při bojovém rozdělení zhruba 80–100 mužů do tzv. nákladních skupin. Útvaru tak chyběli lidé ke strážení a ochraně vyvezeného materiálu a techniky, protože nákladní skupiny mnohdy tvořily podstatnou, rozhodující položku v rozpočtech bojového rozdělení.

Jak jsme na věc šli?

Tak např. naložení určitého množství proviantu trvalo při starém způsobu asi 40–50 minut, k nakládání bylo nezbytně třeba 8 mužů. Po zavedení paletizace v tomto skladě stačil k naložení 1 muž (a řidič vozidla), naložení trvalo celkem 4 minuty.

V podstatě jsme vyřešili uložení a naložení těchto druhů materiálu:

- automobilní a tankový těžký materiál na T-111, nebo PV3S je naložen během 5 minut pomocí palety,
- PHM ve váze 3 tun (jednotlivé baňky) je naložen během 8 minut pomocí palety (včetně zajetí vozidla do skladu a výjezdu),
- chemický materiál celého útvaru (ochranné oděvy, přezůvky, rukavice) pomocí kruhového přepravníku je naložen za 5 minut,

— munice pro pěchotní zbraně je naložena na vozidlo pomocí palety za 4 minuty,

— výstrojní materiál je naložen na 1 PV3S pomocí přímého přepravníku a skluzu za 4 minuty.

Ve stejném duchu přistoupily ostatní útvarů k nakládání NZ materiálu. Věříme, že se nám podaří v krátké době tento problém vyřešit u celého svazku. I když lze materiál pro paletizaci získat převodem tzv. kmenového jmění od podniků národního hospodářství, přece jen musí

mít pro to svazek (útvary) určité finanční prostředky, které zatím nemá.

K naložení všech druhů materiálu je třeba dnes asi 10—15 mužů, což znamená úsporu 80—85 % lidí, při zkrácení dílčích časových norem asi na 1/10.

Tak systémem ukázek, na kterých se iniciativně podíleli celé kolektivy útvarů se nám podařilo dosáhnout zlomu i v myšlení lidí a zejména materiálních náčelníků na otázky vyvezení a dokázat, že i mnohdy nemožné lze v současných podmínkách řešit.

Zásobování vojsk municí v útočné operaci POV

VM č. 2/1964

Plukovník Augustin Horáček

V člancích o plánování a zabezpečení útočných operací počátečního období války autoři stále více zdůrazňují nutnost vybavit vojska veškerým materiálem potřebným pro boj, a nedopustit, aby zůstala v důsledku nepřetržitého boje po řadu dní a někdy i týdnů, bez základních zásob materiálu, především munice (článek generálmajora Jana Voštery).

Tento požadavek staví již v podmínkách boje bez použití jaderných zbraní velmi složité úkoly jak před orgány služby dělostřeleckého vyzbrojování (dále SDV), tak i před vševojskové štáby a týlové orgány. Budou totiž muset za boje stále koordinovat vševojskové požadavky s materiálními možnostmi SDV a tyto pak ještě s dopravními a časovými možnostmi týlu, které mohou být někdy rozhodujícími faktory při nepřetržitém zásobování vojsk municí nebo jinými materiálními doplňky.

Reálný pohled na zásobování vojsk klasickou municí v útočné operaci počátečního období války a v dalších útočných operacích vyžaduje hledat nové cesty k řešení a vycházet z těchto předpokladů:

a) z hlediska vyžadování přísunů:

Vševojskové orgány požadují nedopustit, aby vojska zůstala, zvláště v rozhodujících obdobích bez přiměřených zásob munice; tento požadavek vyplývá ze skutečnosti, že v počátečním období budou vojska nucena bojovat nepřetržitě po řadu dnů a týdnů.

b) z hlediska potřeb munice u vojsk, zejména u klasického dělostřelectva:

Zvýšené úkoly klasického dělostřelectva při zahájení první útočné a i v dalších operacích budou mít za důsledek o něco vyšší spotřebu dělostřelecké mu-

nice, než se dosud uvažovalo (viz čl. pplk. Hynka Ondráška).

Během palebné přípravy a to ve všech obdobích, musí být udržována u dělostřeleckých jednotek, které se jí zúčastní, zásoba dělostřelecké munice pro okamžité ničení a umlčování zjištěných nepřátelských prostředků jaderného napadení.

V první útočné operaci bez použití jaderných zbraní můžeme předvídat zvýšenou spotřebu i u ostatních druhů munice a to zejména u tankové, protiletadlové a pěchotní.

c) z hlediska materiálních možností vojsk a služby dělostřeleckého vyzbrojování:

U útvarů, svazků a zejména u posilových jednotek počítáme, že při zahájení první útočné operace budou mít nejvýše úplnou pohyblivou zásobu (pokud ji ovšem stačily v době zahájení nepřátelství převést, nebo odebrat).

Ani u dělostřeleckých jednotek předsunutých nebo vyvedených do palebných postavení k palebné přípravě v celém nebo jen částečném rozsahu (organické dělostřelectvo), nebude možno vytvořit ještě před zahájením jejich činnosti zvýšené zásoby munice (nejlépe ve výši stanovené spotřeby na palebnou přípravu), i když by to bylo s ohledem na další jejich činnost velmi nutné. Vycházím zde ze skutečné možnosti týlu armády v této době, který před a ani neprodleně po zahájení útočné operace nebude ještě schopen uskutečnit jakýkoli přísun zvýšených zásob dělostřelecké munice ke svazku nebo do blízkosti palebného postavení DDS. Domnívám se, že ani polní armádní dělostřelecký sklad (dále FADS) nebude v tomto období schopen (pokud to nebude předem nařízeno a připraveno) požadovaný přísun v celém rozsahu připravit a vybit.

S přihlednutím na další činnost svazků nepokládám za zvlášť výhodné vytvářet zvýšené zásoby munice k zabezpečení palebné přípravy z pohyblivé zásoby divize. To by přicházelo v úvahu jen tehdy, máme-li možnost je brzy doplnit.

Zde bych chtěl oponovat pplk. Janu Královi v tom smyslu, že v současné době s ohledem na kapacitu dopravních prostředků u útvarů a svazků je nereálné stavět požadavek dopravy pohyblivých zásob materiálních prostředků na 3–5 dnů boje. U munice bez posílení dopravními prostředky armády (pokud by nebyla přepravovaná na úkor jiného materiálu) to bude velmi těžko splnitelné, neboť to prakticky znamená značné zvýšení váhy dopravovaného materiálu. Maximálně se dá uvažovat při běžné spotřebě munice o zásobách na dva dny a to jen u tankové, raketové, protitankové a částečně u pěchotní. U dělostřelecké a protiletadlové munice budou pohyblivé zásoby stačit sotva na jeden den boje.

V polním armádním dělostřeleckém skladu, který bude prakticky vytvořen v PAZ až během prvního dne první útoč-

né operace, nebude základní materiální situace (zejména u kanónové i houfnicové munice) rovněž nijak výhodná, zvláště pro nepřetržitě zabezpečení první útočné operace počátečního období války, kdy jsou na dělostřelectvo kladeny náročné palebné úkoly.

V dalších útočných operacích vzhledem k předpokládaným ztrátám výzbroje a tankové techniky by měly stanovené zásoby dělostřelecké munice v PADS stačit. Přesto se domnívám, že by mohly být s ohledem na zvýšené úkoly (zvláště u kanónové munice) o něco vyšší (viz tabulka).

Z ostatních druhů munice může být vyšší spotřeba v první útočné operaci ještě u protiletadlové a tankové munice. Tato může být doplněna z armádních zásob po aktivování PADS bez jakýchkoli zvláštních opatření. Zásoby této munice v PADS jsou přiměřené předvídané spotřebě prvního dne boje.

Porovnáváním vševojskových požadavků na zabezpečení vojsk municí s materiálními možnostmi SDV a týlu vševojskových

Použití		V počátečním období v první oper.		V dalších operacích	
Druh munice		dělostřelecká munice v pp		dělostřelecká munice v pp	
Jednotka		organ.	posilové	organ.	posilové
		dělostřelectvo		dělostřelectvo	
u zbraně		0,5	0,5	0,5	0,5
u pluku		0,3	0,3	0,3	0,3
u svazku (v divizním dělostřeleckém skladu)		0,2	0,2	0,2	0,2
u PADS		0,25	0,25	0,25	0,25
Celkem u armády		1,25	1,25	1,25	1,25
Plánovaná spotřeba u prvosledových svazků prvního dne operace (možná varianta pro po- užití dělostřelectvo)	za použití JZ	0,6—0,8	0,8—1,1	0,5—0,7	0,7—1,0
	bez použití JZ	0,9—1,2	1,0—1,5	0,8—1,0	0,9—1,3

Poznámka: Porovnej zásoby na jednotlivých zásobovacích stupních u pluku, u svazku v PASD s uvedenou předpokládanou spotřebou munice prvního dne operace pro použité dělostřelectvo.

svazků a armády v první útočné operaci můžeme tedy dospět k těmto závěrům:

1. výše vojskových zásob dělostřelecké munice (pohyblivá zásoba) **nebude** ve většině případů v první útočné operaci **stačit k nepřetržitému zabezpečení** všech předpokládaných úkolů dělostřelectva do do skončení DÚ svazku; tato skutečnost bude zvláště aktuální u posilových kanónových dělostřeleckých jednotek svazku, neboť budou plnit materiálně náročnější úkoly (viz čl. pplk. Hynka Ondráška).

Rovněž stanovená výše armádních zásob dělostřelecké munice, zvláště kanónové, v PADS je **malá** a často **nebude stačit** první den operace kryt počáteční zvýšenou spotřebu. Za těchto materiálních podmínek v PADS bude obtížné zajistit i stálou pohotovost dělostřeleckých jednotek v DDS k umlčení a ničení zjištěných nepřátelských prostředků jaderného napadení, nebo okamžitě uhradit munici po splnění tohoto úkolu (možná spotřeba 0,7 až 0,9 pp pro 6 dělovou kanónovou baterii) — viz čl. „Ničení a umlčování PJN dělostřelectvem v BP č. 7/64).

2. PO nebude možno vybavit zvýšenou zásobou munice, jak by to bylo potřebné; z toho vyplývá, že po jejich odpoutání od hlavních sil armády po překročení státní hranice (v hloubce nepřátelské obrany) bude nutné zásobovat je municí vzdušnou cestou,

3. vyšší spotřeba klasické munice zvláště dělostřelecké, protiletadlové a tankové bude mít za důsledek daleko větší počet přísunů munice na jednotlivých zásobovacích stupních než tomu bylo dosud. Tento úkol bude při stávající kapacitě dopravních prostředků u útvarů, svazků i armády a zavedených způsobech jejich použití velmi těžko splnitelný.

Hlavní překážkou urychleného přísunu munice až ke zbrani nebo do příslušného dělostřeleckého skladu je zvláště časté překládání. Bude časově velmi náročné,

poněvadž munici překládají nejčastěji nezpracované síly a mechanizačních prostředků nelze dosud plně využít.

Tyto závěry zahrnují jen ty nejzávažnější a nejpodstatnější poznatky z možné problematiky zásobování municí v první útočné operaci počátečního období války, ale dávají postačující podklady k tomu, abychom hledali cesty, jak tyto nepříznivé zásobovací perspektivy odstranit nebo co nejvíce zmírnit.

Z možných řešení, pokládám za nejvýhodnější tato opatření:

a) pro zlepšení počáteční materiální situace dělostřeleckých jednotek, určených k plnění zvýšených palebných úkolů po vyhlášení nepřátelství:

1. vytvořit předem již v míru nebo nejspozději v období zvýšeného politického napětí v předpokládaných prostorech činnosti dělostřelectva (včetně posilového) určité **předsunuté zásoby dělostřelecké munice armády** a to minimálně ve výši plánované spotřeby na palebnou přípravu.

Tyto zásoby využít, bude-li k tomu čas, buď k vytvoření zvýšených zásob municí v palebných postaveních, nebo — a to může být častější případ — k okamžitému doplnění zásob u dělostřeleckých jednotek během nebo po skončení palebné přípravy.

Budou-li k dispozici větší zásoby kanónové munice, bude možné vytvořit z nich potřebnou zálohu k zabezpečení speciálních úkolů kanónových jednotek. Celková výše předsunutých zásob dělostřelecké munice by mohla být do výše 0,5 palebného průměru pro kanónový oddíl.

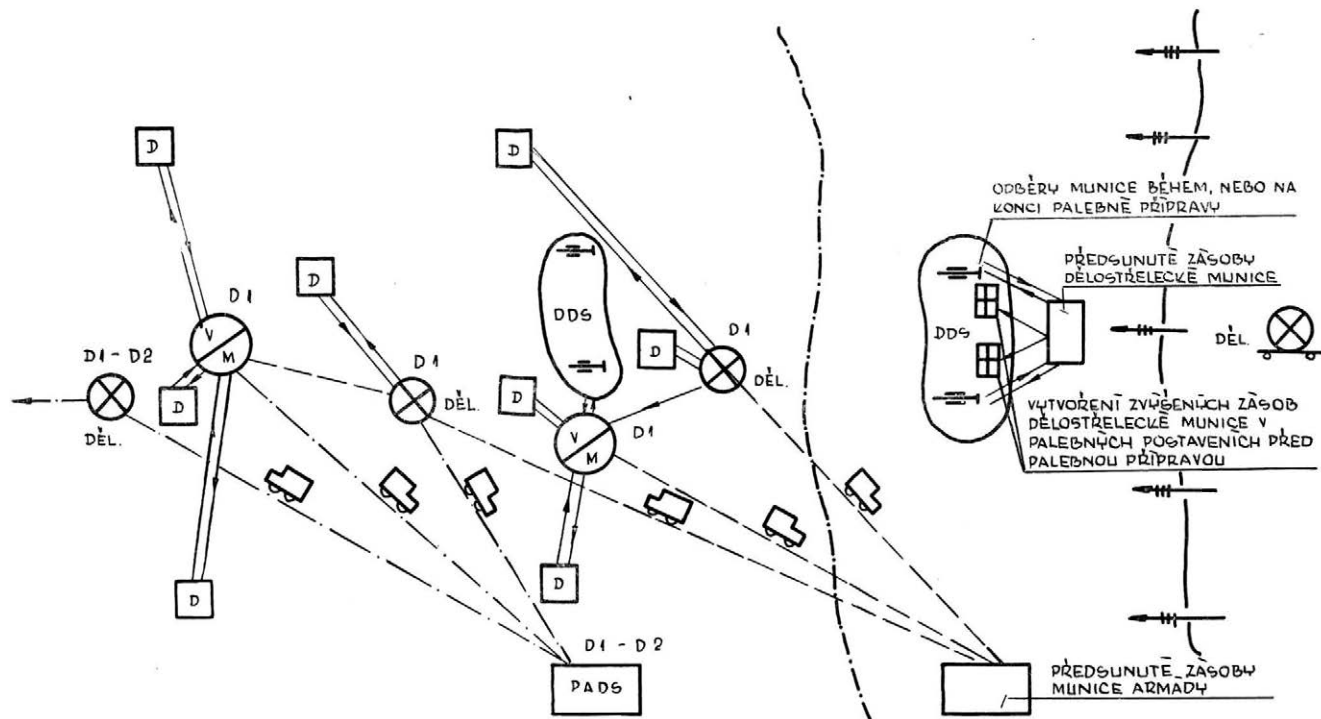
2. ve stejných nebo z hlediska operačních v jiných, výhodnějších prostorech vytvořit určité předsunuté zásoby municí armády pro zajištění odběru munice prostředky svazků a posilových jednotek během prvního dne boje do doby zřízení a aktivování mobilního PADS v PAZ v této výši:

Druh munice	Pěch.	Děl.		Osvět.	Dým	Min.	Pt	Pl	Rm	Tank
		org.	posil.							
Výše zásob v pp	0,05–0,10	0,2–0,3	0,3–0,6	0,03–	0,01	0,05	0,1–0,3	0,3	0,1–0,25	0,1

Poznámka: Údaje v armádních palebných průměrech. Operační sestava armády: 3 svazky + arm. útvary.

SCHEMA ZÁSOBOVÁNÍ VOJSK MUNICÍ V PRVNÍ ÚTOČNĚ OPERACI POV

VARIANTA 6 VYUŽITÍM PŘEDSUNUTÝCH ZÁSOB

LEGENDA:

- PRVNÍ ODBĚR MUNICE Z PŘEDSUNUTÝCH ZÁSOB ARMÁDY PROSTŘEDKY SVAZKŮ
- DRUHÝ ODBĚR MUNICE V NOCI Z D1 NA D2 Z PAD6 (VÝDEJNÍHO MÍSTA ARMÁDY) PROSTŘEDKY SVAZKŮ
- == ODBĚRY (PŘÍJMY) MUNICE Z DSD NEBO Z VÝDEJNÍCH MÍST (V/M) SVAZKŮ BĚHEM BOJE

Operační sestava armády: tři svazky + armádní útvar.

Těchto zásad bude možné použít při časné organizaci odběru k vytvoření zvýšených zásob u PO, nebo u tankových svazků, u nichž můžeme předpokládat delší odtrženou činnost od hlavních sil armády po překročení státních hranic.

V určitém rozsahu mohou být před-sunuté zásoby dočasně plnit i funkci pohyblivé zálohy munice armády.

Výhoda navrhovaného opatření je v tom, že správná organizace odběru této munice spolehlivě zabezpečí činnost veškerého dělostřelectva a vševojskových útvarů v tom období první útočné operace, kdy jejich činnost může rozhodujícím způsobem ovlivnit další průběh operace a vůbec výsledek počátečního období.

Možné využití těchto předsunutých zásob uvádím pro názornost v příloze 1.

b) pro zabezpečení plynulých zvýšených přísunů munice v rámci armády a svazků:

1. zajistit, aby munice byla cestou z PADS (od frontu) k útvarům (k svazkům) překládána co nejméně. Toto opatření by podstatně urychlilo přísuny munice k vojskům a proto bude účelné, aby orgány týlu k tomuto vytvořily co nejdříve konkrétní předpoklady. Takový požadavek byl také jasně formulován v příspěvku generálmajora Jana Voštery a lze jej bez výhrad plně podpořit prozatím jako jeden z neúčinnějších možných způsobů rychlého a nepřetržitého zásobování vojsk municí v tomto období.

Uskutečnění této formy přísunů bude však vyžadovat určité úpravy ve složení jednotlivých transportů s municí k vojskům. Bude účelné vrátit se opět k zásobovacím normám, jako základu zásobovací a dopravní jednotky přísunu od armády nebo přímo od frontu k svazkům nebo k útvarům.

Tím však nemíním vyloučit druhové přísuny munice k vojskům, které budou mnohdy účelnější a hospodárnější.

2. vytvořit včas materiální a organizační předpoklady pro možné zásobování PO (tankových svazků, operačních výsadků) municí vzdušnou cestou, tj. vyčlenit

pro tyto případy část armádních zásob do prostorů letišť, odkud by byl přísun uskutečněn nebo v případě plánovaného shozu připravit munici do příslušných zásobníků, aby tato munice mohla být ihned použita.

Uvedl jsem jen ty nejpodstatnější návrhy opatření o nichž jsem přesvědčen, že je bude nutné uskutečnit, aby bylo v plném rozsahu zabezpečeno nepřetržité zásobování vojsk v první útočné operaci.

Tím jsem zdaleka nevyčerpal všechny možnosti. Domnívám se však, že uvedené podklady dají podnět k dalšímu rozpracování, resp. k doplnění, zvláště od odborných orgánů služby. Musíme mít však na mysli i důsledky realizace těchto návrhů (opatření) na činnost náčelníka dělostřelectva, na náčelníky dělostřeleckého vyzbrojování armády, resp. svazku, dále na činnost týlu a v mnohých případech i na formu součinnosti mezi NDV a ZT armády (svazku) a na náplň a způsoby zpracování některé odborné dokumentace služby.

Závěr

V diskusním příspěvku jsem v podstatě shrnul poznatky, návrhy, požadavky i připomínky těch autorů článků ve VM č. 2/64, pokud měly vztah k problémům zásobování vojsk municí v první útočné operaci. Tyto úvahy jsem doplnil vlastními názory a návrhy. Domnívám se však — a značný zájem vševojskových týlových orgánů o otázku nepřetržitého zásobování municí to také plně potvrzuje — že výjimečný význam tohoto materiálního úkolu přímo předurčuje věnovat této problematice i nadále co největší pozornost, abychom získali co nejkonkrétnější podklady pro tuto činnost, která je velmi odpovědná a na které se budou přímo podílet kromě NDV hlavní funkcionáři týlu a vševojskoví velitelé.

Veškerá opatření pro tuto činnost je nutné promyslet a přezkoušet již v hlubokém míru, aby vojska i funkcionáři týlu je mohli v případě potřeby po zahájení nepřátelství ihned s úspěchem využít a zajistit tak nepřetržité plnění bojových úkolů vojsk v počátečním období.

СОДЕРЖАНИЕ

К НОВЫМ УСТАВАМ

Генерал-майор Ян Воштера	
Операции армии и фронта	3
Полковник Йосиф Микулец	
К директиве по оперативному тылу	12

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Подполковник Ладислав Ячек, подполковник Йирижи Брус	
Режим жизни на командных пунктах	17
Подполковник Яромир Ланк	
Ракетные войска в условиях ограниченного применения ядерного оружия	21
Полковник Православ Калицкий	
Боевые действия фронтовой авиации	31
Майор Лудек Стодунка	
Применение истребительной авиации в рамках ПВО войск	41
Подполковник Ярослав Шебек	
Дорожное обеспечение в наступательной операции фронта	48

ИЗ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Полковник Вацлав Мейда	
Тактическая авиация противника при нанесении массированного удара	54

ВЗГЛЯДЫ - ОТКЛИКИ

Подполковник Богуслав Гавличек, подполковник Мирослав Витек	
Планирование борьбы против средств массового поражения противника	60
Майор Ярослав Харват	
Постоянно повышать боевую готовность	70
Подполковник Аугустин Горачек	
Снабжение войск боеприпасами в наступательной операции начального периода войны	74